הלכות חמץ ומצה פרק ב' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון פרק ב' — הלכות חמץ ומצה (רמב"ם)

הלכה א: מצות עשה פון השבתת חמץ

דער רמב"ם ס'ווערטער

"מצות עשה מן התורה להשבית החמץ קודם זמן איסור אכילתו, שנאמר ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם. מפי השמועה למדו שראשון זה הוא יום ארבעה עשר. וראיה לדבר מה שכתבה התורה לא תשחט על חמץ דם זבחי, כלומר לא תשחט את הפסח וחמץ קיים, ושחיטת הפסח הוא יום ארבעה עשר אחר חצות."

פשט

עס איז דא א מצות עשה מן התורה צו מבטל/מאבד זיין חמץ פאר דעם זמן וואס ס'ווערט אסור צו עסן חמץ. דער פסוק "ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם" מיינט דעם י"ד ניסן, ווי מ'האט מקבל געווען מפי השמועה.

חידושים און הסברות

1. **פראבלעם מיט'ן פשט פון "ביום הראשון":** "ביום הראשון" קען נישט מיינען דער ערשטער טאג פסח, ווייל דעמאלט איז מען שוין טיף אינמיטן דעם איסור. דער רמב"ם זאגט דעריבער אז ס'איז "מפי השמועה" — א קבלה פון משה רבינו — אז "ראשון" מיינט יום י"ד. ווען ס'וואלט געשטאנען קלאר אין פסוק, וואלט דער רמב"ם נישט געדארפט זאגן "מפי השמועה."

2. **א פארשלאג ווי צו פארשטיין "ביום הראשון":** "ביום הראשון" קען מיינען דער ערשטער טאג וואס ס'איז דא אן איסור חמץ — און דאס איז ערב פסח (י"ד ניסן), וואו דער איסור חמץ הייבט זיך שוין אן פון חצות. דאס וואלט געשטימט מיט דעם רמב"ם'ס שיטה.

3. **"שבעת ימים" vs. אכט טעג:** אויב "ביום הראשון" מיינט שוין ערב פסח, קומט דאך אויס אכט טעג, נישט זיבן? דער תירוץ: "שבעת ימים מצות תאכלו" רעדט נאר פון מצות מצה — זיבן טעג. אבער דער איסור חמץ הייבט זיך אן שוין פון ערב פסח חצות, וואס מאכט אכט טעג איסור חמץ. אין דעם ערשטן טאג פון איסור חמץ (ערב פסח) איז דא די מצוה פון תשביתו, אבער נאך נישט מצות מצה.

4. **דער ראיה פון "לא תשחט על חמץ דם זבחי":** דער רמב"ם ברענגט אלס ראיה דעם פסוק אז מ'טאר נישט שעכטן דעם קרבן פסח בעוד חמץ איז דא. ווייל שחיטת הפסח איז יום י"ד נאך חצות, מוז "ביום הראשון תשביתו" אויך מיינען יום י"ד.

5. **קשיא: פארוואס ברענגט דער רמב"ם א נייעם פסוק?** אין פרק א האט דער רמב"ם שוין געברענגט דעם פסוק "לא תאכל עליו חמץ" אלס מקור אז ערב פסח איז שוין אסור. פארוואס ברענגט ער דא א נייעם פסוק "לא תשחט על חמץ"? דער חילוק: "לא תאכל עליו חמץ" רעדט פון אכילה (עסן חמץ), אבער "לא תשחט על חמץ" רעדט פון האבן חמץ — "וחמץ קיים" — וואס איז מער רעלעוואנט צו דער מצוה פון השבתה (אוועקשאפן דעם חמץ פון דיין רשות).

6. **קשיא: פארוואס איז "לא תשחט על חמץ" נישט א לאו אויף האבן חמץ ערב פסח?** אויב דער פסוק "לא תשחט על חמץ דם זבחי" מיינט אז מ'טאר נישט האבן חמץ בשעת שחיטת הפסח, פארוואס רעכנט דער רמב"ם עס נישט אלס א באזונדערע לאו? דער רמב"ם ברענגט עס נאר אלס "ראיה לדבר" — א שטיצע פאר דעם פשט אז תשביתו מיינט ערב פסח. קיין קלארע תשובה ווערט נישט געגעבן.

7. **פארוואס דארף מען א מצות עשה פון השבתה ווען ס'איז שוין דא "לא יראה"?** אויב ס'איז שוין דא א לאו פון "לא יראה ולא ימצא", פארוואס דארף מען נאך א מצות עשה פון תשביתו? דער תירוץ: ס'איז א פשוטע זאך אין תורה אז ס'איז דא א לאו און אן עשה אויף דער זעלבער זאך — "לאו ועשה."

הלכה א (המשך): וואס מיינט "השבתה" — ביטול בלב

דער רמב"ם ס'ווערטער

"מה היא השבתה זו האמורה בתורה? שיבטל החמץ מלבו ויחשב אותו כעפר, וישים בלבו שאין ברשותו חמץ כלל, וכל חמץ שברשותו הרי הוא כעפר וכדבר שאין בו צורך כלל."

פשט

די השבתה פון דער תורה איז א ביטול בלב — מ'זאל באטראכטן דעם חמץ ווי עפר, ווי עפעס וואס האט גאר קיין ווערט נישט, און מ'זאל טראכטן אז מ'האט גאר נישט קיין חמץ אין זיין רשות.

חידושים און הסברות

1. **ביטול בעלמא סגי — דער רמב"ם'ס שיטה:** דער רמב"ם לערנט פון דער גמרא אז "ביטול בעלמא סגי" — ס'איז גענוג צו מבטל זיין דעם חמץ אין הארצן, אן פיזיש ארויסנעמען. מדאורייתא דארף מען נישט זוכן און ארויסנעמען חמץ — ס'איז גענוג צו טראכטן אז דער חמץ איז ווי עפר. א פארווארפענע לערנונג — אז די תורה מיינט בלויז "נעם ארויס דעם חמץ וואס ליגט אויף דיין טיש" — איז "זיכער נישט אמת," ווייל מיט ביטול בעלמא דארף מען גארנישט ארויסנעמען.

2. **שאלה: איז ביטול אויך דער פשט אין "לא יראה"?** אויב דער רמב"ם זאגט אז השבתה מדאורייתא איז ביטול בלב, איז דאס אויך דער פשט אין "לא יראה ולא ימצא"? דער רמב"ם זאגט "מהו השבתה האמורה בתורה" אבער זאגט נישט "מהו לא יראה האמורה בתורה" — וואס איז אינטערעסאנט. מדאורייתא מעג מען יא האבן חמץ אין הויז — נאר מען טאר נישט "האלטן דערפון." "לא יראה ולא ימצא" ווערט מקויים דורך ביטול בלב, נישט דורך פיזישע באזייטיגונג.

3. **מחלוקת: בלייבט חמץ פיזיש ליגן נאך ביטול?** איין צד זאגט: יא, "כל חמץ שברשותו הרי הוא כעפר" — אפילו עס ליגט דארט, ס'איז ווי עפר. דער אנדערער צד זאגט: ס'איז נישט מסתבר אז מדאורייתא מיינט מען אז חמץ זאל בלייבן ליגן — "כל חמץ שברשותו" מיינט חמץ וואס איז פארבליבן (נישט וואס מ'האט בכוונה געלאזט), און דאס מאכט מען מבטל.

4. **"מעשיו מוכיחים" קשיא:** אויב עמיצער האט שיינע חמץ אין זיין הויז, איז דאך "מעשיו מוכיחים" אז ער האלט דערפון — "בפיו ולבו אינם שווים"? דער תירוץ: ער באטראכט עס ווי עפר, ער האלט גארנישט דערפון. פראקטיש, אויב ער האלט עס טאקע נישט, וועט עס ממילא ארויסגיין. אבער דאס איז א פראקטישע זאך, נישט א דין.

5. **חמץ שבלב — דער חסידישע טייטש:** דער חסידישע מושג פון "חמץ שבלב" ווערט אריינגעברענגט. אבער דער חידוש פון רמב"ם איז טיפער: חסידים מיינען אז נאר דברים שבלב קען מען מבטל זיין בלב, אבער דער רמב"ם זאגט אז אפילו א פאקטישע, פיזישע חמץ קען מבטל ווערן בלב — ווייל דער עיקר איז די לב. אלעס אנדערש (די פיזישע ארויסנעמען) איז נאר מדרבנן.

הלכה ב: בדיקת חמץ מדרבנן — דער כלל

דער רמב"ם'ס ווערטער

"אבל מדברי סופרים — לחפש אחר החמץ במחבואיו ובחוריו, ולבדוק ולהוציאו מכל גבולו."

פשט

די חכמים האבן מתקן געווען אז מען זאל זוכן חמץ אין אלע באהעלטענישן, ארויסנעמען און מבער זיין.

חידושים און הסברות

1. **בדיקת חמץ — דאורייתא אדער דרבנן?** לויט דעם רמב"ם איז בדיקת חמץ (דאס זוכן און ארויסנעמען) א דין דרבנן, נישט דאורייתא. מדאורייתא איז גענוג ביטול בלב. די חכמים האבן מתקן געווען אז מ'דארף גיין נאכזוכן איבעראל אין דער גאנצער רשות.

2. **בדיקה מיינט ביעור, נישט נאר זוכן:** "בדיקת חמץ" מיינט נישט נאר זוכן — ס'מיינט ביעור (פארניכטן/ארויסשאפן). דער ראיה: די ברכה איז "על ביעור חמץ", נישט "על בדיקת חמץ". דאס ווייזט אז דער גאנצער פראצעס — זוכן, געפינען, און ארויסשאפן — איז איין מצוה פון ביעור. בדיקת חמץ איז אין עצם א "פראַקטיווע ביעור," א פראקטישע השבתה.

3. **דער רמב"ם זאגט נישט דעם טעם פאר בדיקה מדרבנן:** אין גמרא איז דא א מחלוקת: רש"י זאגט דער טעם איז שמא יבוא לאכלו (אפשר וועט ער קומען צו עסן); אנדערע ראשונים זאגן דער טעם איז שמא לא ביטל בלב שלם (אפשר איז דער ביטול נישט עכט). דער רמב"ם זאגט נישט דעם טעם בפירוש.

4. **וואו דער רמב"ם לייגט בדיקה — ווייזט דעם טעם:** ווייל דער רמב"ם לייגט בדיקת חמץ לעבן תשביתו (נישט לעבן דעם איסור פון עסן, נישט לעבן לא יראה), זעט מען אז לויט דעם רמב"ם איז בדיקה א מדרבנן'דיגע פירוש/קיום פון תשביתו. מדרבנן מיינט תשביתו נישט בלויז ביטול בלב, נאר משבית בפועל ממש.

5. **שאלה פון אחרונים: צי בדיקה קען ווערן דאורייתא?** אויב לויט דעם רמב"ם איז בדיקה א קיום פון תשביתו מדרבנן, פרעגן אחרונים: אויב איינער האט נישט מבטל געווען בלב, צי ווערט דאן בדיקה א מצוה דאורייתא? מען קען דאס הערן אין דעם רמב"ם — ווייל אויב ביטול בלב איז דער דאורייתא וועג, און מען האט עס נישט געטון, דארף מען אפשר א פאקטישע השבתה. און "כל שכן" — אויב השבתה בלב ארבעט, ארבעט זיכער אויך ווען מען ווארפט עס ארויס בפועל.

6. **"פוט יור מאני ווער יור מאוט" — באווייז דעם ביטול:** מען קען אנקוקן בדיקה מדרבנן ווי א "באווייז" אז דער ביטול איז עכט — "לאמיר זען צו דו מיינסט עס עכט." אויב דו האלטסט דעם חמץ און דו זאגסט אז דו ביסט מבטל, איז דאס נישט קאנסיסטענט.

7. **וויכטיגער יסוד אין פארשטיין די סוגיא — ביטול vs. בדיקה:** מדאורייתא שטייט "תשביתו" — א נארמאלער בעל הבית פארשטייט דאס ווי נעם דעם חמץ און ווארף עס ארויס. אבער די חכמים (בעלי תלמוד) לערנען אז דער עיקר פון "תשביתו" איז ביטול. ממילא איז בדיקה מדרבנן. אבער דאס מיינט נישט אז אמאל האט מען זיך געפירט בביטול בעלמא און דערנאך זענען געקומען חכמים און מתקן געווען בדיקה ווייל ס'איז געווארן א מכשול. פארקערט: **אלעמאל פלעגט מען בודק זיין** — דאס איז דער נארמאלע מנהג. נאר די לומדים, די גמרא, לערנט אז מעיקר הדין מדאורייתא איז דאס נישט מוכרח, ווייל ביטול אליין איז גענוג.

8. **חילוק צווישן סארטן דרבנן'ס:** ס'איז דא גזירות וואס זענען געקומען צו פארמיידן א נייע פראבלעם (ווי מ'האט זיך פריער נישט אזוי געפירט). אבער בדיקת חמץ איז אנדערש — מ'האט זיך אלעמאל אזוי געפירט, נאר די חכמים קלערן אויס אז מדאורייתא איז עס נישט מוכרח. דאס ברענגט קולות און פרטים אין די דינים פון בדיקה.

9. **משל פון שבת:** ביי שבת מיינט "תשבות" אז מ'זאל נישט טון פעולות — דער מחשבה פון "כל מלאכתך עשויה" קומט דורך נישט טון ארבעט. ביי חמץ אבער איז דער מחשבה (ביטול) אליין גענוג מדאורייתא.

הלכה ג: צייט און אופן פון בדיקה

דער רמב"ם'ס ווערטער

"שבודקים את החמץ בלילה מתחלת ליל ארבעה עשר לאור הנר. טעם: שבלילה כל העם מצויין בבתיהם, ואור הנר יפה לבדיקה."

פשט

די חכמים האבן מתקן געווען אז מען זאל זוכן חמץ ביינאכט פון י"ד ניסן, מיט א ליכט.

חידושים און הסברות

1. **"אור הנר" — לאפוקי וואס?** "אור הנר" מיינט נישט לאפוקי בייטאג (ווייל בייטאג טוט מען עס סתם נישט), נאר לאפוקי אן אבוקה אדער אנדערע באלייכטונגען — א נר איז ספעציפיש בעסער פאר בדיקה.

2. **צוויי באזונדערע טעמים:** (א) ביינאכט — ווייל אלע מענטשן זענען אין שטוב; (ב) מיט א נר — ווייל אור הנר איז גוט פאר בדיקה. דאס זענען צוויי באזונדערע סיבות.

הלכה ג (המשך): ואין קובעין מדרש — נישט אנהייבן לערנען

דער רמב"ם'ס ווערטער

"ואין קובעין מדרש בסוף יום שלשה עשר, וכן החכם לא יתחיל לקרות בביתו, שמא ימשך וימנע מבדיקה בתחלת זמנה."

פשט

מען שטעלט נישט אוועק א שיעור ברבים סוף יום י"ג, און אפילו א חכם אליינס זאל נישט אנהייבן לערנען, כדי ער זאל נישט נמשך ווערן און פארפאסן די צייט פון בדיקה.

חידושים און הסברות

1. **"מדרש" vs. "קורין":** "מדרש" מיינט א שיעור קבוע ברבים; "לקרות" מיינט לערנען ביחיד. "קורין" מיינט נישט דוקא מקרא — עס מיינט לערנען בכלל (אפילו גמרא). ווייל עס קען נישט זיין אז א חכם לערנט דוקא נאר מקרא.

2. **"שמא ימשך" — דער יסוד אז תורה איז מושך:** דער גאנצער דין איז געבויט אויף דעם אז לערנען תורה איז א "דבר המושך" — עס ציט א מענטש אריין. דאס איז פאראלעל צו דעם דין אז מען טאר נישט אנהייבן א סעודה פאר מנחה (אדער פאר א מצוה), ווייל מען וועט נמשך ווערן.

3. **דער ר"ן'ס חידוש וועגן תלמידי חכמים:** דער ר"ן זאגט אז וואס שטייט "עונת תלמידי חכמים משבת לשבת" מיינט רוב שבתות, ווייל עס קען זיכער פאסירן אז א חכם קומט נישט אהיים פרייטיג צונאכטס ווייל ער האט זיך פארטון אין א שווערע סוגיא. א חכם קען נישט האבן א "סדר קבוע" ווען ער ענדיגט — ווייל לערנען דארף זיין "מלאכתו עראי," עס איז א דבר המושך.

4. **[דיגרעסיע: פראקטישע מוסר-השכל]** אויב איינער האט א פעסטע צייט ווען ער דארף ענדיגן (ווי אויפפיקן א קינד), איז ביי אים נישטא "שמא ימשך" — ער ווייסט אלעמאל ווען ער ענדיגט. דער דין רעדט פון לערנען וואס האט נישט א פעסטע סוף-צייט.

5. **[דיגרעסיע: דער ראפיסטריוקער רבי]** ר' ירושלים מרדכי האט געהאט חברותות, און ער וואלט קיינמאל נישט אליין אויפגעהערט — די חברותא האט אלעמאל געדארפט פארמאכן, ווייל דער רבי וואלט געלערנט אן א סוף. דאס איז א מופת אויף "שמא ימשך."

הלכה ד: אין בודקין לא לאור הלבנה ולא לאור החמה

דער רמב"ם'ס ווערטער

"אין בודקין לא לאור הלבנה ולא לאור החמה... ולא לאור האבוקה, אלא לאור הנר."

פשט

בדיקת חמץ דארף זיין דוקא מיט א נר (לעכט), נישט מיט לבנה-ליכט, נישט מיט זונליכט, און נישט מיט אן אבוקה (פאקל).

חידושים און סברות

1. **וואס "לאור החמה" מיינט:** נישט אז בייטאג איז חמה נישט גוט (ווייל שפעטער זאגט דער רמב"ם אז אן אכסדרה קען מען יא בודק זיין לאור החמה), נאר עס מיינט אז ביי אנפאנג נאכט, ביי שקיעה, זאל מען נישט זיך פארלאזן אויף די לעצטע שטראלן זון, נאר נוצן א נר.

2. **"לאור הנר" איז דוקא:** נישט אז די חכמים האבן בלויז געגעבן אן אידיע פון לעכטיגקייט און מ'קען סובסטיטוטן. א מענטש וואלט געמיינט אז אן אבוקה איז נאך בעסער ווייל עס איז א גרעסערע ליכט, אבער די גמרא זאגט אז אן אבוקה איז שווער צו בודק זיין ווייל דער ליכט גייט נישט אריין אין ענגע פלעצער.

3. **פראקטישע נפקא מינה פאר היינט:** א פלעשלייט (flashlight) האט אן ענליכקייט צו א נר ווייל עס שיינט פאוקעסט ליכט צו א באשטימטן פלאץ, בעסער ווי א גרויסע ליכט וואס איז מער ענליך צו אור החמה אדער אור אבוקה. (דאס איז נישט א פראקטישע פסק אבער א לימודישע פארגלייך.)

הלכה ה: אכסדרה לאור החמה; אמצע החצר

דער רמב"ם'ס ווערטער

"במה דברים אמורים — בחורים ובמחבאות... אבל אכסדרה שאורה רב, אם בדקה לאור חמה הרי זה דיו. ואמצע החצר אינו צריך בדיקה מפני שהעופות מצויין שם והם אוכלים כל חמץ שיפול שם."

פשט

דער דין פון נר איז נאר פאר טונקלע פלעצער — לעכער און באהאלטענע ווינקלען. אן אכסדרה (אפענער פלאץ מיט פיל ליכט) קען מען בודק זיין מיט זונליכט. אמצע החצר דארף בכלל נישט קיין בדיקה ווייל פייגלעך עסן דארט אלעס אויף.

חידושים און סברות

1. **דער "אבל" פון אכסדרה:** דער "אבל" איז נישט דער היפוך פון חורים ומחבאות ספעציפיש, נאר דער היפוך פון א צימער וואו עס איז נישט לעכטיג. אויך א צימער אן פענסטערס דארף א נר — דער חילוק איז צווישן לעכטיגע און טונקלע פלעצער.

2. **חידוש לגבי היינטיגע הייזער:** אין אמאליגע צייטן האבן הייזער נישט געהאט גרויסע פענסטערס, דעריבער איז נאר אן אכסדרה (וואס האט נישט קיין ווענט) געווען באלויכטן גענוג. אבער היינט, וואו יעדע צימער האט גרויסע פענסטערס, האט פראקטיש יעדע צימער בייטאג דעם דין פון אכסדרה — מ'קען בודק זיין לאור החמה.

3. **דער עיקר פון בדיקה איז אז מ'זאל זען:** עס איז נישט א גזירת הכתוב אויף א נר כשלעצמו.

4. **אמצע החצר — חזקה:** מ'פארלאזט זיך אויף א חזקה אז פייגלעך עסן אלעס אויף. דאס ווייזט אז מ'קען זיך פארלאזן אויף סברא און חזקה ביי בדיקת חמץ.

הלכה ו: חור שבין ישראל לחבירו / לגוי; עד מקום שידו מגעת

דער רמב"ם'ס ווערטער

"חור שבאמצע בית שבינו לבין חבירו — זה בודק עד מקום שידו מגעת וזה בודק עד מקום שידו מגעת, והשאר מבטלו בלבו."

פשט

א לאך צווישן צוויי הייזער — יעדער בודק פון זיין זייט ביז וואו זיין האנט גרייכט, און דער רעשט ווערט בטל בלב.

חידושים און סברות

1. **די תקנה איז נאר וויפיל ס'איז שייך:** חכמים האבן נישט מחייב געווען צו ברעכן א וואנט אדער טון עקסטרעמע פעולות. וואו מ'קען נישט פיזיש צוקומען, איז ביטול בלב גענוג — ווייל ביטול בלב איז דער עיקר מדאורייתא, און בדיקה איז נאר א תקנה וויפיל ס'גייט.

2. **"ידו מגעת" אן ספעציעלע כלים:** "מקום שידו מגעת" מיינט אן ספעציעלע עקוויפמענט — אן א לייטער, אן ספעציעלע כלים.

בנוגע חור שבין ישראל לגוי

דער רמב"ם'ס ווערטער (לויט געוויסע גרסאות): חור שבין ישראל לגוי — אינו צריך בדיקה, מפני חשש סכנה.

חידושים

1. **דער מגיד משנה איז נישט גורס דעם שטיקל.** אין דעם דרוק שטייט עס אין "אשתנאי רב שילת."

2. **שייכות צום רמב"ם'ס שיטה אז כישוף עקזיסטירט נישט:** די גמרא'ס טעם פארוואס נישט בודק זיין ביי א גוי'ס לאך איז ווייל דער גוי וועט מיינען אז דער איד טוט "מעשי כשפים" (כישוף). אבער לויט'ן רמב"ם וואס גלייבט נישט אין כישוף, איז דער טעם פראבלעמאטיש — דער גוי וואלט אויך נישט געדארפט גלייבן אין כישוף.

3. **מחלוקת אין גמרא:** דער מגיד משנה ברענגט אז עס איז א מחלוקת אין די גמרא צי מ'דארף חושש זיין — אפשר דעריבער האט דער רמב"ם עס ארויסגעלאזט.

4. **דער עיקר כלל:** חכמים האבן נישט גוזר געווען די גזירה במקום חשש סכנה — דאס איז א ברייטערער יסוד אז דרבנן'ס ווערן נישט אנגעווענדט וואו ס'איז א סכנה.

הלכה ז: כל מקום שאין מכניסין לו חמץ אינו צריך בדיקה

דער רמב"ם'ס ווערטער

"כל מקום שאין מכניסין לו חמץ אינו צריך בדיקה."

פשט

א פלאץ וואו מ'לייגט נישט אריין חמץ דארף נישט קיין בדיקה.

חידושים און סברות

1. **וואס מיינט "אין מכניסין":** נישט אז מ'לייגט נישט יעדן טאג, נאר אז ס'איז נישטא קיין סיבה צו טראכטן אז מ'האט אמאל געלייגט חמץ. אפילו אויב ס'איז א פלאץ וואו אפשר א שמש לייגט אמאל אראפ זיין ברויט — דאס רעכנט שוין ווי "מכניסין."

2. **אינטערעסאנטע חזקה:** ביי אמצע החצר פארלאזט מען זיך אז פייגלעך האבן עס אוועקגעגעסן, אבער דא פארלאזט מען זיך אויף סברא אז מ'האט בכלל נישט אריינגעלייגט.ביידע זענען חזקות וואס פטור'ן פון בדיקה.

הלכה ח: וועלכע פלעצער דארפן בדיקה און וועלכע נישט — פרטים

דער רמב"ם'ס ווערטער

פלעצער ווי א יציאה (קליינע סטאראדזש מיט א שיפע דאך), רפת בקר (שטאל), לולין (הינער-שטאל), מתבן (פלאץ פאר שטרוי), אוצרות יין ואוצרות שמן שאינו מסתפק בהם, בית דגים גדולים — אין צריכין בדיקה, אלא אם כן ידע שהכניס להם חמץ. אבער פלעצער ווי אוצרות שכר, אוצרות יין שמסתפקין ממנו, בית המלח, בית השעוה, בית דגים קטנים, בית העצים, בית המורייס, חורי הבית האמצעיים — צריכין בדיקה. ואם ידע בודאי שלא הכניס שם חמץ, אינו צריך בדיקה.

פשט

דער חילוק איז צווישן פלעצער וואו מען גייט נישט אינמיטן א סעודה (ווי גרויסע וויין-פעסער, גרויסע פיש וואס דארפן א מעסער — נישט פראקטיש צו נעמען ביי א סעודה), און פלעצער וואו מען גייט יא אינמיטן א סעודה (ביר, וויין וואס מען שעפט פון, זאלץ, שווה פאר ליכט ווען ס'לעשט זיך אויס, קליינע פיש, האלץ, מורייס, לעכער אינמיטן הויז).

חידושים און הסברות

1. **דער כלל פון ידיעה vs. חזקה:** ביי פלעצער וואס האבן נישט א חזקה פון חמץ (ערשטע גרופע) — דארף מען נישט בודק זיין, **אלא אם כן ער ווייסט אז מען האט דארט אמאל חמץ אריינגעלייגט.** ביי פלעצער וואס האבן יא א חזקה (צווייטע גרופע) — דארף מען בודק זיין אפילו ער ווייסט נישט, ווייל **סתם מכניסין להם חמץ.** אבער — **אויב ער ווייסט בוודאי אז ער האט נישט אריינגעלייגט חמץ, אינו צריך בדיקה.** ידיעה ברורה גייט אלעמאל — לחומרא און לקולא — שטערקער ווי סתם חזקה.

2. **שכר = ביר פון תמרים:** דער שכר וואס מען רעדט דא איז מסתמא נישט-חמץ'דיגע ביר (פון תמרים), אבער דער פלאץ וואו מען האלט עס דארף בדיקה ווייל מען גייט דארטן אינמיטן סעודה.

הלכה ח (המשך): בדיקת מרתף — שתי שורות החיצונות

דער רמב"ם'ס ווערטער

"כשבודק המרתף, בודק ממנו שתי שורות החיצונות — שהיא העליונה ושלמטה ממנה."

פשט

ווען מען בודק א מרתף (וויין-קעלער), דארף מען נישט בודק זיין דעם גאנצן מרתף, נאר די צוויי אויסערליכע שורות — די אויבערשטע שטאק און די צווייטע דערונטער — ווייל דאס זענען די פלעצער כי מערסטנס עקספאזד צום מענטש ווען ער קומט אריין.

חידושים

אין דער משנה זענען דא צוויי שיטות ווי אזוי צו בודק זיין דעם מרתף; דער רמב"ם פסק'נט אז מען בודק די שתי שורות החיצונות.

הלכה ט: אין חוששין שמא גררה חולדה

דער רמב"ם'ס ווערטער

"אין חוששין שמא גררה חולדה חמץ למקום שאין מכניסין בו חמץ, שאם נחוש... נחוש מעיר לעיר, ואין לדבר סוף."

פשט

מען דארף נישט חושש זיין אז א חולדה (מייזעלע/חיה) האט אפשר חמץ געשלעפט צו א פלאץ וואו מען לייגט נישט חמץ. ווייל אויב מען הייבט אן חושש זיין אזוי, איז קיין סוף נישטא — מען וועט דארפן חושש זיין פון הויז צו הויז, פון שטאט צו שטאט.

חידושים און הסברות

1. **דער רמב"ם'ס פירוש vs. רש"י:** דער **מאור עינים** ברענגט אז דער רמב"ם'ס פירוש אין דער משנה איז אנדערש פון רש"י. **רש"י** לערנט אז דער דין פון "אין חוששין שמא גררה חולדה" רעדט זיך **נאך בדיקת חמץ** — מען זאל נישט מורא האבן אז נאך דער בדיקה האט א חיה צוריקגעשלעפט חמץ. **דער רמב"ם** אבער לערנט אז דאס איז א דין אין **מקום שמכניסין בו חמץ** — מען זאגט נישט אז יעדער פלאץ ווערט א "מקום שמכניסין" בלויז ווייל א חיה קען אהין שלעפן.

2. **"מעיר לעיר" לויט דער רמב"ם:** לויט רש"י מיינט "מעיר לעיר" אז מען וואלט געדארפט חושש זיין אז א חיה שלעפט חמץ פון איין שטאט צו דער אנדערער (נאך בדיקה). לויט דער רמב"ם מיינט עס אז מען וואלט געדארפט בודק זיין אומעטום ווייל אומעטום קען א חיה אהין ברענגען. דער לשון **"ואין לדבר סוף"** שטימט זייער גוט מיט דער רמב"ם'ס פירוש — עס רעדט זיך פון א כלל אז מען קען נישט איבערטרייבן חששות.

3. **[דיגרעסיע: ספקא דרבנן ביי בדיקת חמץ]** בדיקת חמץ איז דרבנן, און נארמאלערווייז ביי ספקא דרבנן גייט מען לקולא. פונדעסטוועגן זעט מען אז חז"ל האבן יא מחמיר געווען — מען דארף בודק זיין אפילו פלעצער וואו ס'איז נאר א ספק אויב מען האט דארט חמץ אריינגעלייגט (ווי חורי הבית האמצעיים). דער תירוץ: דאס איז נישט א חומרא אויף חששות, נאר **דאס איז די מצוה גופא** — חז"ל האבן אזוי דעפינירט דעם חיוב בדיקה, אז פלעצער מיט א חזקה פון חמץ דארפן בדיקה. אבער מען האט נישט מחמיר געווען **אן א שיעור** — מען האט יא געשטעלט גבולות (ווי "אין חוששין שמא גררה חולדה").

הלכה י: הניח עשר חלות ומצא תשע

דער רמב"ם'ס ווערטער

ער האט אראפגעלייגט עשר חלות (צען שטיקלעך ברויט/בולקעס) [נאך דער בדיקה], און ווען ער קומט צוריק פאר ביעור חמץ טרעפט ער נאר תשע (ניין) — הרי זה חושש וצריך לבדוק פעם שנית.

פשט

אויב איינע פון די צען שטיקלעך חמץ איז פארשוואונדן, דארף מען נאכאמאל בודק זיין, ווייל מען ווייסט אז ערגעץ אין הויז איז דא א שטיקל חמץ וואס מען זעט נישט.

חידושים און הסברות

1. **מקור פון מנהג צען ברעקלעך:** פון דעם רמב"ם זעט אויס דער מקור פאר דעם מנהג אז מען לייגט אוועק צען שטיקלעך ברויט פאר דער בדיקה.

2. **חלות = גאנצע שטיקלעך, נישט פירורין:** דער רמב"ם רעדט פון חלות — גאנצע שטיקלעך (בולקעס/רעפטלעך), מינימום א כזית. וויניגער ווי א כזית וואלט אפשר געווען אן אנדערע הלכה.

3. **פארוואס דארף מען חושש זיין — ס'איז דאך א ספקא דרבנן?** דא איז נישט א בלויזע חשש, נאר **ס'איז כמעט א וודאי** — ער ווייסט אז ס'איז דא א שטיקל חמץ וואס פעלט. דער פלאץ איז **"אויס בדוק"** — מען ווייסט זיכער אז ערגעץ דא איז חמץ וואס ער זעט נישט.

4. **חילוק צווישן דעם דין און "אין חוששין שמא גררה חולדה":** דארט איז ס'א ריינע חשש אן שום רגלים לדבר. אבער **דא איז דא רגלים לדבר** — ער האט געציילט צען און טרעפט נאר ניין, ס'איז א מציאות אז עפעס פעלט.

5. **"אפשר ער האט פאלש געציילט":** דער חידוש איז אז **אפילו מען קען טענה'ן אז ער האט פאלש געציילט**, פונדעסטוועגן דארף מען חושש זיין.

הלכה י (המשך): ראה עכבר שנכנס לבית וחמץ בפיו

דער רמב"ם'ס ווערטער

"אם ראה עכבר שנכנס לבית וחמץ בפיו אחר בדיקה — צריך לבדוק פעם שניה. אפילו אם מצא פירורין באמצע הבית — אין אומרים כבר אכל אותה הפת במקום זה, אלא חוששין אז ער האט איבערגעלאזט ערגעץ בחור או בחלון. אם לא מצא קלום — הרי זה בודק עליו."

פשט

ווען מען זעט אן עכבר אריינקומען אין הויז מיט חמץ נאך דער בדיקה, דארף מען נאכאמאל בודק זיין. אפילו אויב מען טרעפט ברעקלעך אינמיטן הויז, דארף מען נאך אלץ חושש זיין אז ער האט דעם גאנצן שטיקל באהאלטן ערגעץ אין א לאך אדער פענצטער.

חידושים און הסברות

1. **פירורין זענען נישט קיין ראיה ביי אן עכבר: ס'איז נישט דער דרך פון אן עכבר צו מאכן פירורין** — אן עכבר ברעקלט נישט ווי א מענטש

(אדער א תינוק). דערפאר, אויב מען טרעפט פירורין, איז דאס סתם פירורין וואס זענען שוין פריער דא געווען, און ס'האט גארנישט צו טון מיט דעם עכבר'ס חמץ.

2. **מען דארף בודק זיין אפילו ווען מען טרעפט נישט:** אויב מען טרעפט גארנישט ביי די לעכער און פענצטער — **הרי זה בודק עליו** — מען מוז ווייטער זוכן.

דין פירורין (ברעקלעך) — כללי'דיגער יסוד

חידושים

1. **פירורין אליין דארפן קיינמאל נישט בדיקה.** דער רמב"ם זאגט נישט אז מען דארף אויפקלייבן די פירורין. ווען מען געפינט פירורין (ביי א תינוק וואס האט אריינגעטראגן ברויט), איז מען פטור פון בדיקה — דאס ווייזט אז פירורין האבן בכלל נישט קיין חשיבות. זיי זענען נישט בלויז "כעפר" (ווי עפעס וואס מען איז מפקיר), נאר זיי זענען ממש גארנישט — זיי האבן קיין הלכתישע באדייטונג ווי חמץ.

2. **חילוק צווישן עכבר און תינוק:** דרך התינוק לפרר בעת אכילתו — א קינד ברעקלט ווען עס עסט, אלזא פירורין ביי א קינד ווייזן אז עס האט דארט געגעסן. אבער אין דרך עכבר לפרר — אן עכבר ברעקלט נישט, אלזא פירורין ביי אן עכבר ווייזן גארנישט.

הלכה י (המשך): דין ספיקות אין בדיקת חמץ — תשע ציבורין מצה ואחד חמץ

דער רמב"ם'ס ווערטער

"הניח תשע ציבורין של מצה ואחד של חמץ, ובא עכבר ונטל, ולא ידענו אם נטל חמץ אם נטל מצה, ונכנס לבית בדוק — צריך לבדוק."

פשט

א מענטש האט אנגעגרייט ניין פיילס מצה און איין פייל חמץ. אן עכבר האט גענומען איינס און אריינגעטראגן אין א בדוק'טע חדר. מען ווייסט נישט צי ער האט גענומען חמץ צי מצה. דער דין איז אז מען דארף בודק זיין.

חידושים און הסברות

1. **כל קבוע כמחצה על מחצה:** דער יסוד פון דעם דין איז דער כלל פון "כל קבוע כמחצה על מחצה" — אלעס וואס איז קבוע (שטייט אויף זיין פלאץ) באקומט א דין ווי פופציג-פופציג, אפילו ווען דער רוב איז מצה. דערפאר קען מען זיך נישט פארלאזן אויפן רוב, און מען דארף בודק זיין.

2. **ביאור דער סברא פון קבוע — פארוואס רוב גילט נישט:** דער אריגינעלע פאל איז **תשע חנויות** — ניין כשר'ע פלייש-געשעפטן און איינע טריפה. ווען א מענטש שטייט שוין **אין** א געשעפט און ווייסט נישט אין וועלכע ער איז, איז עס נישט פאסיג צו זאגן "רוב" — ווייל ער איז דאך **דא**, אין איין באשטימטע פלאץ. "רוב" איז א כלי פאר ווען מ'ווייסט נישט פון וואו עפעס **קומט**, נישט ווען מ'איז שוין דארט. דער משל: ווען א איד קומט פון ענגלאנד, קען מען זאגן "מסתמא קומט ער פון לאנדאן" — ווייל רוב אידן אין ענגלאנד וואוינען אין לאנדאן. דאס איז **פריש** — דער מענטש איז שוין אוועק פון דארט, און מ'באנוצט רוב צו באשטימען פון וואו ער איז געקומען. אבער ווען א מענטש **פארט** קיין ענגלאנד און מ'זאגט אים "מסתמא פארסטו קיין לאנדאן" — דאס מאכט אסאך ווייניגער סענס. ער איז דאך **דארט**, ער איז אין א באשטימטע פלאץ.

3. **מ'דארף ארויסנעמען דעם באגריף "טשענסעס" (chances):** אויב מ'טראכט אין מאדערנע טערמינען פון probability, וועט מען נישט פארשטיין דעם חילוק צווישן קבוע און פריש — ווייל סטאטיסטיש איז דער טשענס דער זעלבער. אבער חז"ל קוקן נישט אויף ספיקות דורך "טשענסעס" — זיי קוקן אויף ספיקות אנדערש. ווען מ'נעמט ארויס דעם באגריף "טשענסעס" און מ'קוקט אויף דעם מיט שכל הישר, איז דער חילוק צווישן קבוע און פריש זייער נאטירלעך און פשוט.

4. **דער ראב"ד'ס שיטה ביי קבוע:** דער ראב"ד, וואס איז מחולק אויף דעם רמב"ם אין אנדערע פעלער (ווייל ער האלט ספיקא דרבנן לקולא), וואלט אפשר דא מודה גע

ווען, ווייל ביי קבוע ווערט עס ממש א שקול ספק (מחצה על מחצה), נישט בלויז א ספק וואס מ'קען מיקל זיין מצד ספיקא דרבנן.

מחלוקת ראב"ד אויפן רמב"ם — ספיקות אין בדיקת חמץ

ראב"ד'ס קשיא

דער ראב"ד איז נישט מסכים מיטן רמב"ם'ס גאנצן אפרוטש. זיין טענה: די אלע ספיקות אין דער גמרא רעדן וועגן ביטול (וואס איז מדאורייתא), אבער בדיקה איז נאר מדרבנן. אויב אזוי, זאל מען זאגן ספיקא דרבנן לקולא, און מען דארף נישט בודק זיין בכלל ווען ס'איז א ספק.

קשיות אויפן ראב"ד

1. **ביטול איז נישט ספעציפיש:** ביטול איז דאך נישט אויף א ספעציפיש שטיקל חמץ — ביטול איז א כללות'דיגע הכרזה אז אלע חמץ זאל זיין בטל. ווי העלפט דאס פאר די ספיקות? דער ראב"ד'ס שיטה פרעזופאזירט אז ביטול איז ספעציפיש, אבער אין דער גמרא שטייט נאר אז מען איז מבטל חמץ מלבו — נישט א באשטימטע שטיקל.

2. **בדיקה מיינט דאך נאכזוכן ספיקות:** דער עצם באגריף פון בדיקה — בחורים ובמחבאות, נאכזוכן אין לעכער — איז דאך שוין א ספק-סיטואציע. מען זוכט דאך ווייל אפשר איז דא חמץ, אפשר נישט. אזוי אז ספיקות זענען אינהערענט א טייל פון הלכות בדיקה.

רמב"ם'ס סברא (ווי עס ווערט פארגעשטעלט)

דער רמב"ם האלט מסתמא אז מען זאגט נישט ספיקא דרבנן לקולא ביי בדיקה, ווייל דער עצם דין בדיקה איז אז מען דארף נאכגיין און פארזיכערן — מען קען זיך נישט פארלאזן אויף ספיקות. דאס איז דער גדר פון בדיקה גופא — **בדיקת חמץ עיקרו על הספק**.

מגיד משנה'ס תירוץ

דער **מגיד משנה** פארענטפערט דעם רמב"ם'ס שיטה מיט דער זעלבער סברא אז **בדיקת חמץ עיקרו על הספק** — דערפאר מחמירים בספיקות. עס ווערט באטאנט אז עס איז וויכטיג צו ערשט אליין טראכטן א סברא, איידער מ'זעט אז א גדול האט עס געזאגט — ווייל אנדערש ווערט מען בייעסד און מ'קען נישט אביעקטיוו אפשאצן צי ס'איז א גוטע סברא.

פראקטישע רלוונטקייט

דער טור (או"ח סימן תל"ט) ברענגט דעם ראש'ס פסקים אויף די הלכות, און שרייבט בפירוש: "יש דין סתרמב"ם באילו פסקי הלכות ונאלאתי לכתבון" — ער האט נישט געהאט כח צו שרייבן אלע רמב"ם'ס הלכות. דער סיבה איז ווייל פיל פון די שאלות מאכן זיך נישט אזוי פראקטיש.

[דיגרעסיע: רש"י'ס ענוותנות] רש"י אויף פרשת ואתחנן ביי עשרת הדברות זאגט אז ער גייט נישט נאכאמאל איבערחזר'ן וואס ער האט שוין מפורש געווען אין פרשת יתרו. דאס איז א סימן פון ענוותנות — רש"י האט זיך פארגעשטעלט אז דער לערנער וועט צוריקגיין צום ערשטן מקום. אין קאנטראסט, היינטיגע ספרים חזר'ן איבער אלעס, ווייל מען טרויט נישט דעם עולם אז ער וועט צוריק טשעקן.

הלכה י (המשך): שני צבורים, שני בתים, שני עכברים — פאלן וואו מ'דארף נישט בודק זיין

דער רמב"ם'ס ווערטער

**ווען ס'איז דא צוויי ציבורים (חמץ און מצה), צוויי הייזער (בדוק און אינו בדוק), צוויי עכברים — איינער נעמט חמץ, איינער נעמט מצה — און מ'ווייסט נישט ווער איז וואוהין געגאנגען. אדער: צוויי בדוק'ע הייזער, איין ציבור חמץ, אן עכבר נעמט און מ'ווייסט נישט צו וועלכע

הויז ער איז אריין. אדער: ער האט בודק געווען און נישט געטראפן — ווייסט נישט צו דער עכבר האט עס דא געלאזט צי ווייטער געטראגן. אדער: ער טרעפט א שטיקל ברויט — ווייסט נישט צו דאס איז וואס דער עכבר האט געברענגט, צי ס'ליגט נאך עפעס באהאלטן. בכל אלו אינו צריך לבדוק פעם שניה, שאין כאן קביעות.

פשט

אין אלע דאזיגע פאלן דארף מען נישט נאכאמאל בודק זיין, ווייל דא איז נישטא קיין קביעות.

חידושים

דא איז די שאלה נישט ביי די ציבורים (וואו עס איז קבוע), נאר ביי דער הויז — און דארט איז עס שוין **פריש** (נישט קבוע). דער שטיקל ברויט איז שוין אוועק פון זיין מקום, און מ'קען זאגן **מסתמא איז ער געקומען פון דער רוב** — דאס הייסט פון דער מצה-ציבור.

הלכה י (המשך): הניח חמץ בזוית זו ומצא בזוית אחרת — פאלן וואו מ'דארף יא בודק זיין

דער רמב"ם ווערטער

ער האט געלייגט חמץ אין איין ווינקל, און טרעפט עס אין אן אנדער ווינקל. אדער: ער האט געלאזט ניין חלות און טרעפט צען — פון וואו איז די צענטע? אדער: ניין ציבורים מצה און איין חמץ, און איין ככר האט זיך אפגעשיידט (פריש), און אן עכבר נעמט עס און גייט אריין אין א בדוק'ן הויז. אדער: אן עכבר מיט חמץ, ספק צי ער איז אריין אין דעם הויז צי נישט. בכל אלו צריך לבדוק.

חידושים

דא איז **נישט קיין רוב** וואס העלפט — ס'זענען צוגעקומען נייע חששות (אפשר האבן עכברים נאך געברענגט, אפשר איז דאס א נייע שטיק ברויט). ביי דעם פאל פון "פירש" — ווען דער ככר האט זיך אפגעשיידט פון די ציבורים — איז עס שוין **פריש** (נישט קבוע), און מ'קען יא זאגן רוב, אבער דער עכבר האט עס גענומען און אריינגעברענגט אין א בדוק'ן הויז, וואס שאפט א נייעם ספק.

הלכה י (המשך): נכנס עכבר בככר ויצא עכבר בככר — תליה

דער רמב"ם ווערטער

אן עכבר גייט אריין מיט א ככר, דערנאך זעט מען אן עכבר ארויסגיין מיט א ככר — אומרים הוא הראשון שנכנס הוא האחרון שיצא, און אינו צריך לבדוק. אבער: היה הראשון שחור והשני לבן — צריך לבדוק. נכנס עכבר בככר, יצאה חולדה בככר — צריך לבדוק. יצא עכבר בככר (אן אז מ'האט געזען אריינגיין) — אינו צריך לבדוק.

פשט

מ'תולה דאס איינע אין דאס אנדערע — מ'זאגט אז ס'איז דער זעלבער עכבר מיט דער זעלבער ככר. אבער ווען ס'איז קלאר אז ס'איז נישט דער זעלבער (אנדער קאליר, אנדער בעל חיים), דארף מען בודק זיין.

הלכה י (המשך): נחש שנכנס לחור ופת בפיו — סכנה

דער רמב"ם ווערטער

א שלאנג איז אריינגעגאנגען אין א לאך מיט ברויט אין מויל. דער הויז איז ווי א חור שצריך בדיקה, אבער דער מענטש טאר נישט אליין בודק זיין ווייל ס'איז א חשש סכנה. און אין חייב לו חובה להוציאו — מ'דארף אויך נישט רופן א פראפעשאנעל (שלאנגען-פאנגער) עס ארויסצונעמען.

חידושים

1. **סכנה פטר'ט אינגאנצן:** איינמאל ס'איז א חשש סכנה, האבן חכמים גע'פטר'ט אינגאנצן — מ'דארף נישט גיין זוכן אומוועגן (ווי רופן א פראפעשאנעל). דאס איז פאראלעל צום דין ביי א גוי'ס הויז — מ'זאגט נישט אז ער דארף גיין קויפן מתנות פאר דעם גוי אדער ברענגען א לויער, ווייל איינמאל ס'איז א סכנה, איז מען פטור.

2. **שטימט מיט דער יסוד אז בדיקה איז עיקרו על הספק:** געווענליך זאגן חכמים אז ביי ספק דרבנן דארף מען נישט חושש זיין, אבער דא זענען זיי מחמיר אויף ספק. ביז ווי ווייט גייט מען? נאר ווען ס'מאכט סענס — ווען ס'איז א סכנה, איז **אין לדבר סוף** — מ'שטעלט א גרעניץ. מסתמא האט דער נחש נאך נישט געגעסן דעם ברויט (דערפאר האט ער עס גענומען), אבער מ'פטר'ט דעם מענטש פון בדיקה.

הלכה יא: כזית חמץ שבשמי קורה (חמץ אויבן ביים דאך/באלקן)

דער רמב"ם ווערטער

"כזית חמץ שבשמי קורה — מחייב הנותן להביא סולם להורידו, שפעמים יפול משמי קורה."

פשט

א כזית חמץ וואס ליגט אויבן ביי די באלקנס פון דאך — מען איז מחייב דעם מענטש צו ברענגען א לייטער און עס אראפנעמען, ווייל ס'קען אראפפאלן.

חידושים און הסברות

1. **קשיא פון "שמא יפול" — וואס איז די חשש?** דער טעם "שפעמים יפול" איז מערקווירדיג. אויב די גאנצע בדיקה האט נישט צו טון מיט עסן (ווי דער רמב"ם'ס שיטה אז בדיקה איז א מדרגה פון תשביתו), וואס גייט מיר אן צו ס'וועט אראפפאלן צו נישט? אבער אויב מ'זאגט אז ס'האט צו טון מיט "שמא יבוא לאכלו," איז ס'זייער פשוט — ווען ס'פאלט אראפ קען ער עס עסן.

2. **תירוץ אויב מ'גייט נישט מיט דעם "עסן" טעם:** דער חמץ אויבן ביי די קורה איז יעצט אין א מקום וואס איז כמעט ווי "אין ידו מגעת" — א פלאץ וואס איז פטור פון בדיקה. אבער ווייל ס'קען אראפפאלן, וועט עס ווערן א מקום שחייב בדיקה. און אין יום טוב אליין קען מען נישט בודק זיין, דעריבער מוז מען עס יעצט ערב יום טוב אראפנעמען. דער חיוב איז נישט ווייל ער וועט עס עסן, נאר ווייל ס'וועט ווערן א מקום מחויב בדיקה ווען ס'וועט שוין צו שפעט זיין.

הלכה יא (המשך): חמץ בבור

דער רמב"ם ווערטער

"היה חמץ בבור — אין מחייבין אותו להעלותו, אלא מבטלו בלבו ודיו."

פשט

חמץ וואס איז אין א גרוב (בור) — מען איז נישט מחייב אים עס ארויפצונעמען, נאר ער איז מבטל עס אין זיין הארץ און גענוג.

חידושים

1. **דער חילוק צווישן קורה און בור:** ביי קורה — זאכן פאלן אראפ (גראוויטי), אלזא ס'איז א ריאלע חשש אז ס'וועט אראפקומען. אבער ביי א בור — זאכן גייען נישט ארויף פון זיך אליין, ס'איז "מנהג העולם" אז זאכן פאלן אראפ נישט ארויף. דעריבער איז ביי בור גענוג מיט ביטול.

2. **ביטול העלפט דא:** דאס שטימט מיט ביידע שיטות: אויב ס'איז וועגן "שמא יבוא לאכלו" — ס'איז נישט שייך ווייל ס'גייט נישט ארויפקומען; אויב ס'איז וועגן בדיקה אלס מדרגה פון תשביתו — ביטול איז גענוג ווען ס'איז אין א מקום וואס איז נישט צוגענגליך.

כללי'דיגע דיון: ווי טייער דארף בדיקה קאסטן?

1. **קאסטן פון בדיקה:** אלע בדיקות קאסטן געלט אדער צייט. די חכמים האבן מחייב געווען געוויסע זאכן, אבער ס'איז דא א שיעור וויפיל א מענטש דארף אויסגעבן פאר א מצוה דאורייתא און פאר דרבנן. דער ענין פון "חובר חבר" (א פראפעסיאנעלער סערוויס) ווערט דערמאנט אלס ביישפיל פון עפעס וואס איז "זייער עקספענסיוו" — מ'קען נישט פארלאנגען פון א מענטש אזעלכע הוצאות.

2. **[דיגרעסיע: פלעקסיביליטעט פון הלכה]** די הלכה איז "די מאוסט פלעקסיבל סיסטעם" — ס'איז כמעט אלעמאל דא א וועג ארויס, א היתר. רוב הלכות לערנט מען כדי צו טרעפן אז מ'דארף טאקע נישט טון אזויפיל ווי מ'האט געמיינט. ס'איז נישט אידעאלאגיש שטרענג, נאר פראקטיש.

הלכה יב: כפת שאור שייחדה לישיבה

דער רמב"ם ווערטער

"כפת שאור שייחדה לישיבה — אם טח תוך פניה בטיט, הרי זה בטלה, ומותר לקיימה."

פשט

א שאור (זויערטייג) וואס איז פארהארטעוועט געווארן און מ'האט עס מייחד געווען צום זיצן דערויף ווי א בענקל — אויב מ'האט עס באשמירט מיט טיט (לעם/באטיט), איז עס בטל און מ'טאר עס האלטן.

חידושים

1. **וואס איז "כפת שאור"?** די גאונים טייטשן עס ווי א "רייבער" (ריב-ברעט), אדער ווען די טייג אליין איז געווארן אזוי הארט אז מ'נוצט עס ווי א בענקל. די קופה אליין וואלט זיך צעבראכן ווען מ'זעצט זיך דערויף, אבער אנגעפילט מיט הארטע טייג איז עס שטארק גענוג.

2. **פארוואס העלפט טיחה בטיט?** ווען מ'באשמירט עס מיט טיט, האט מען עס פארוואנדלט פון חמץ צו פערניטשער. ס'איז "געוועזענע חמץ" — מ'קוקט עס נישט מער אן ווי שאור, נאר ווי א בענקל. דאס דארף מען אפילו נישט מבטל זיין — ס'איז פשוט נישט מער אין דער קאטעגאריע פון חמץ.

3. **שייכות צו פרק א' — שאור שאינו ראוי לאכילה:** דער תירוץ איז **נישט** ווייל ס'איז "נישט ראוי לאכילה" — ווייל שאור איז מען עובר אפילו ווען ס'איז נישט ראוי לאכילה (ווי געלערנט אין פרק א'). דער תירוץ איז אנדערש: ווען מ'האט עס באשמירט מיט טיט און מייחד געווען פאר זיצן, האט מען עס פארוואנדלט אין פערניטשער — ס'איז מער נישט קיין "טייג," ס'איז א "בענקל." דאס איז א שינוי מעשה/ייעוד וואס נעמט עס ארויס פון דער קאטעגאריע פון חמץ לגמרי.

4. **אם לא טח בטיט:** אויב מ'האט עס **נישט** באשמירט מיט טיט — דעמאלטס בלייבט עס חמץ, אפילו מ'נוצט עס ווי א בענקל, ווייל ס'איז נאך ערקענטליך אלס שאור.

הלכה יב (המשך): בצק שבסדקי עריבה

דער רמב"ם ווערטער

"בצק שבסדקי עריבה — אם יש כזית במקום אחד, חייב לבער. ואם לאו — אם היה בא לחזק בו שברי הערבה אדער לסתום בו נקב, בטל במיעוטו."

פשט

טייג וואס קלעבט אין די שפאלטן פון א קארע (באק-שיסל): אויב ס'איז דא א כזית אויף איין פלאץ — מוז מען עס מבער זיין. אויב ס'איז ווייניגער ווי א כזית — ווענדט זיך: אויב דער טייג דינט צו פארשטארקן אדער פארשטאפן א לאך אין דער שיסל, איז עס בטל צו דער שיסל. אויב נישט — מוז מען עס אויסקראצן.

חידושים

1. **"בטל במיעוטו" — וואס מיינט עס?** "בטל במיעוטו" מיינט **נישט** א רעגולערע ביטול. חצי שיעור איז דאך אויך מחויב בביטול! נאר דער פשט איז: ווייל ס'איז ווייניגער ווי א כזית (נישט א שיעור דאורייתא), **און** ס'דינט א פונקציע אלס חלק פון דער כלי (פארשטארקן/פארשטאפן), קוקט מען עס אן ווי ס'איז א חלק פון דער שיסל — ס'עקזיסטירט נישט מער אלס באזונדערע טייג.

2. **אויב ס'דינט נישט א פונקציע:** אויב דער טייג קלעבט נאר אין די שפאלטן אבער די שיסל וואלט נישט צופאלן אן דעם — דעמאלטס זאגט מען **נישט** אז ס'איז געווארן א חלק פון דער שיסל. ס'בלייבט טייג וואס קלעבט אויף א שיסל, און מ'איז מחויב עס מבער זיין.

3. **שייכות צו טיחה בטיט:** אויב מ'וואלט באשמירן/גלעזן דעם טייג (ווי ביי כפת שאור מיט טיט), וואלט עס אויך העלפן דא.

הלכה יב (המשך): שני חצאי זיתים בשני מקומות

דער רמב"ם ווערטער

"היו שני חצאי זיתים בשני מקומות — אם יש חוט שבבצק ביניהם: כל שאילו ינטל החוט ינטל עמו — חייב לבער."

חצי זית בבית וחצי זית בעלייה, או באכסדרה, או בבית שלפניו — הואיל ואלו החצאי זיתים דבוקים בכתלים או בקרקעות — אינו חייב לבער, אלא מבטלו בלבו ודיו.

פשט

צוויי האלבע כזיתים טייג אויף צוויי באזונדערע פלעצער אויף דער שיסל, מיט א פעדעם טייג וואס פארבינדט זיי — אויב דער פעדעם איז אזוי שטארק פארבונדן אז ווען מ'נעמט אראפ דעם פעדעם שלעפט זיך מיט ביידע שטיקלעך, קוקט מען עס אן ווי איין כזית און מ'איז חייב לבער. אויב חצאי זיתים ליגן אין פארשידענע ערטער אין הויז (עלייה, אכסדרה, אנדער צימער) און זענען דבוק אין וואנט אדער פאדלאגע — איז מען נישט חייב לבער, נאר מבטל בלבו.

חידושים

1. **דער חוט של בצק אליין האט אויך א שיעור:** אפילו אויב ביידע שטיקלעך זענען אביסל קלענער ווי צוויי חצאי זיתים, קען דער חוט בצק אליין צוגעבן צום שיעור, ווייל ער איז אויך עפעס א שטיקל חמץ.

2. **דער יסוד פון חיוב ביעור ביי חצאי זיתים איז "מצטרף ע"י שימוש":** דער חילוק צווישן ווען מען איז חייב לבער חצאי זיתים און ווען נישט, איז באזירט אויף צי עס מאכט זיך אז דער מענטש גייט עס צוזאמנעמען. ווען שטיקלעך בצק ליגן אין א פלאץ וואו מען נעמט עס צוזאם (ווי אין א עריבה/טאפ), איז עס חשוב. ווען עס ליגט אין פארשידענע ערטער דבוק אין וואנט — גייט קיינער עס נישט צוזאמנעמען, ממילא איז עס בטל.

3. **פראקטישע דוגמא:** אין א מצה בעקעריי, אויב א שטיקל טייג פאלט אראפ אויפן טיש וואו מען ארבעט — איז מען חייב לבער, ווייל עס מאכט זיך אז מען הייבט עס אויף און לייגט עס צוריק. אבער אויב עס פאלט ארויס פון פענסטער אין א גאנץ אנדער ארט — איז מען נישט חייב.

4. **קאנעקשן צו פירורים:** דאס שטימט מיט וואס פריער געלערנט אז פירורים (ברעקלעך) דארף מען זיך נישט זארגן — ווייל בדיקת חמץ איז נאר אויף א זאך וואס מען איז עובר עליו, וואס איז א כזית.

5. **דער ביעור/בדיקה האט צוטון מיט וואס ער גייט טון דערמיט:** דער חיוב בדיקה איז פארבונדן מיט דעם פראקטישן מציאות — צי דער מענטש גייט עס נוצן/עסן. עס איז נישט סתם א כזית וואס ליגט דארט, נאר א כזית וואס ער גייט צוזאמנעמען ווייל ער וויל עס באנוצן.

הלכה יג: המשכיר בית סתם בי"ד — חזקת בדוק

דער רמב"ם'ס ווערטער

"המשכיר בית סתם בי"ד — הרי זה בחזקת בדוק ואין צריך לשאול. ואם אמרה אשה או קטן 'אנו בדקנוהו' — הרי אלו נאמנים. הכל נאמנים על ביעור חמץ. והכל כשירים לבדיקה, אפילו נשים ועבדים וקטנים, והוא שיהא קטן שיש בו דעת לבדוק."

פשט

ווער עס דינגט א הויז ערב פסח (י"ד) קען אננעמען אז דער פארדינגער האט שוין בודק געווען — חזקת בדוק. מען דארף נישט פרעגן. נשים, עבדים, קטנים זענען נאמנים אויף בדיקת חמץ, און זענען אויך כשר צו בודק זיין.

חידושים

1. **חזקה באזירט אויף ערליכקייט:** דער רמב"ם רעדט פון א חזקה אז א אידישער מענטש טוט וואס ער דארף — היות אז ס'איז שוין געווען א חובת בדיקה פון א נאכט פארדעם, נעמט מען אן אז ער האט מקיים געווען.

2. **נאמנות פון אשה וקטן — ווייל ס'איז דרבנן:** לכאורה אויף א דאורייתא וואלטן אשה און קטן נישט נאמן געווען (אויף עדות). אבער היות אז בדיקת חמץ איז א דרבנן, איז "הכל נאמנים על ביעור חמץ."

3. **צוויי נקודות אין "הכל כשירים לבדיקה":** (א) זיי זענען נאמן צו זאגן אז זיי האבן בודק געווען. (ב) זייער בדיקה אליין איז כשר — א גרעסערע הלכה. דאס הייסט נישט נאר אז מען גלויבט זיי, נאר אז דער מעשה בדיקה דורך זיי איז גילטיק.

4. **שיעור קטן לבדיקה — פראקטיש, נישט הלכתי:** דער שיעור פון "קטן שיש בו דעת לבדוק" איז א פראקטישע זאך — צי ער פארשטייט וואס ברויט איז, צי ער ווייסט וואס ער דארף זוכן. דאס איז נישט דער רגילער שיעור פון חינוך.

5. **חילוק צווישן חיוב און כשרות:** דער רמב"ם רעדט דא נישט פון חיוב בדיקה (וואס נשים ועבדים האבן זיכער, ווי ביי יעדע מצוה), נאר פון כשרות — צי זייער בדיקה איז גילטיק פאר אנדערע.

הלכה יד: המשכיר בית לחבירו — אויף וועמען איז דער חיוב בדיקה?

דער רמב"ם'ס ווערטער

"אם עד שלא מסר המפתח חל י"ד — על המשכיר לבדוק. ואם משמסר המפתח — על השוכר לבדוק."

פשט

דער חיוב בדיקה גייט לויט ווער האט דעם שליסל (קאנטראל איבער דעם הויז) ווען ליל י"ד קומט.

חידושים

1. **דער חיוב ווענדט זיך אין ווען ס'ווערט חל, נישט ווען פסח איז:** מען וואלט געקענט טראכטן אז דער חיוב בדיקה איז א תנאי אין די מצוה פון פסח — ממילא זאל עס זיך ווענדן אין ווער האט דעם הויז פסח. זאגט דער רמב"ם: ניין, ווען דער חיוב בדיקה חל (ליל י"ד), ווער האט דעמאלט דעם שליסל — אויף אים איז דער חיוב.

2. **אפשר א חושן משפט'דיגער דין:** עס קען זיין אז דאס איז נישט נאר א הלכות פסח דין, נאר א ממונות/חושן משפט דין — ווער איז פאראנטווארטליך פאר דעם הויז ווען דער חיוב טרעט איין.

הלכה טו: המשכיר בית בחזקת שהוא בדוק ונמצא שאינו בדוק

דער רמב"ם'ס ווערטער

"המשכיר בית בחזקת שהוא בדוק ונמצא שאינו בדוק — על השוכר לבדוק, ואינו מקח טעות. ואפילו במקום שבודקין בשכר — שהרי מצוה הוא עושה."

פשט

אויב איינער דינגט א הויז מיט דער אנאמע אז עס איז בדוק, און עס שטעלט זיך ארויס אז נישט — דארף דער שוכר בודק זיין, און ער קען נישט טענה'ן מקח טעות, ווייל בדיקת חמץ איז א מצוה.

חידושים

1. **"שהרי מצוה הוא עושה" — דער יסוד:** מען קען נישט זאגן "ווען איך וואלט געוואוסט וואלט איך נישט געדינגען" — ווייל א אידישער מענטש וויל מקיים זיין מצוות. ממילא איז עס נישט "אבוועס" אז ער וואלט נישט געדינגען — ווייל ער האט הנאה פון דער מצוה.

2. **א שווערע קשיא אויף דעם יסוד:** וואס הייסט "ווייל ס'איז א מצוה"? אויב די מצוה קאסט געלט — האט דער משכיר אים געמאכט פארלירן געלט! דער תירוץ: מקח טעות דארף זיין אן "אבוועס" — אז קיין נארמאלער מענטש וואלט נישט געדינגען אין אזא מצב. אבער דא, היות אז בדיקת חמץ איז א מצוה, איז עס נישט זיכער אז ער וואלט נישט געדינגען — ווייל א מענטש קען באשטיין צו בודק זיין (ער האט הנאה פון דער מצוה). ממילא איז עס נישט א קלארע מקח טעות.

3. **מחלוקת מחבר ורמ"א וועגן הוצאות:** עס איז א מחלוקת צווישן מחבר און רמ"א צי דער שוכר קען מוציא זיין פון דעם משכיר דעם קאסט פון בדיקה (אויב מען דינגט עמיצן בשכר). דער רמב"ם זאגט נאר אז עס איז נישט מקח טעות (מען קען נישט בטל מאכן דעם שכירות), אבער צי מען קען מוציא זיין הוצאות — איז א מחלוקת. היות אז ס'איז א מחלוקת, קען מען נישט מוציא זיין (המוציא מחבירו עליו הראיה).

הלכה טז: מפרש בים ויוצא בשיירה — בדיקה כשנוסע

דער רמב"ם'ס ווערטער

"מפרש בים או יוצא בשיירה — תוך שלשים יום [צריך בדיקה]."

פשט

איינער וואס פארט אוועק אויף א לאנגע נסיעה (מיט שיף אדער מיט א שיירה/קאראוואן) — אויב עס איז אינערהאלב דרייסיג טעג פאר פסח, איז דא א דין פון בדיקה.

חידושים

1. **ביאור "מפרש" און "יוצא בשיירה":** "מפרש" קומט פון מפרשות (זעגלען) — מיינט ער פארט מיט א שיף. "יוצא בשיירה" מיינט ער גייט ארויס מיט א קאראוואן דורך מדבר (מיט קעמלען).

2. **שלשים יום פאר פסח:** דרייסיג טעג פאר פסח הייבט זיך אן א "ויראה" (א שייכות) צו פסח — עס איז שוין דא עפעס א דין פון פסח. דאס איז דער שיעור פאר ווען דער חיוב בדיקה הייבט זיך אן צו ווירקן אויף איינעם וואס פארט אוועק.

הלכה טז (המשך): יוצא לדרך קודם שלשים יום — אם דעתו לחזור

דער רמב"ם'ס ווערטער

ווער עס פארט אוועק קודם שלשים יום און דעתו לחזור קודם הפסח — צריך לבדוק ואחר כך יצא, ווייל שמא יחזור ערב פסח ולא יהיה לו פנאי לבער.

פשט

אויב איינער פלאנט צוריקצוקומען פאר פסח, קען מען זיך נישט פארלאזן אז ער וועט האבן צייט צו בודק זיין ווען ער קומט צוריק. דעריבער מוז ער בודק זיין פאר ער פארט אוועק.

חידושים

1. **צייטגעמעסע אנווענדונג:** דער רמב"ם רעדט פון אמאליגע צייטן ווען מ'האט וויניגער געקענט אויסרעכענען רייזעס — ער רעדט פון א מפרש בים, א גרויסן טריפ. היינטצוטאג, ווען א מענטש פליט מיט א פליגער, ווייסט ער גענוי ווען ער לאנדט. ממילא איז דער חשש אז ער וועט נישט

האבן צייט צו בודק זיין אסאך וויניגער רעאליסטיש. דער מסקנא איז אז הייגט דארף מען נאר חושש זיין במקום ווען די חשש איז מוצדק — נאר ווען עס איז א ריאלע מציאות אז ער וועט נישט האבן צייט.

2. [**דיגרעסיע: הומאריסטישע באמערקונג**] ער האט נאך נישט געטראפן קיין בריסקער וואס פארט אוועק נאך פורים אויף שבת און הייבט שוין אן בודק זיין. „קענסט נישט גענוג בריסקער זיין."

הלכה טז (המשך): יוצא לדרך קודם שלשים יום — אין דעתו לחזור

דער רמב"ם'ס ווערטער

קודם שלשים יום, אויב אין דעתו לחזור קודם פסח — אין צריך לבדוק.

פשט

ווייל קודם שלשים יום איז נאך נישטא קיין חיוב בדיקה, און ער פלאנט נישט צוריקצוקומען, איז ער פטור.

חידושים

1. **קשיא — בל יראה:** אויב ער פארט אוועק און קומט נישט צוריק, וועט דאך זיין חמץ בלייבן אין זיין הויז, און ער וועט עובר זיין בל יראה ובל ימצא? דער תירוץ: ביטול — ער קען מבטל זיין דעם חמץ. ביטול אליין איז גענוג מדאורייתא, און ווייל די חובת בדיקה איז נאך נישט חל געווארן אויף אים (קודם שלשים יום), און ער איז ווייט פון דעם מקום, איז ער פטור פון בדיקה.

2. **יסוד אין חובת בדיקה:** דער עיקר חידוש איז אז די חובת בדיקה איז נאר שייך ווען ס'איז נאנט צו אים — ווען ער איז אין דער נאענטקייט פון פסח און אין דער נאענטקייט פון זיין הויז. קודם שלשים יום, ווען ער איז נישט דא, איז די חובה נישט חל.

הלכה יז: אוצר — תוך שלשים יום

דער רמב"ם'ס ווערטער

אויב איינער מאכט א מקום שמכניסין בו חמץ צו אן אוצר (א לאגער/שטאראדזש וואס מ'נוצט נישט מער פאר חמץ): תוך שלשים יום — אויב עתיד לפנותו קודם הפסח, צריך לבדוק. אבער קודם שלשים יום — אין צריך לבדוק.

פשט

ענליך צום דין פון יוצא לדרך — ביי אן אוצר, ווערט דער מקום אויס מקום שמכניסין בו חמץ, ממילא פאלט אוועק דער חיוב בדיקה.

חידושים

1. **פאראלעל צווישן יוצא לדרך און אוצר:** דער רמב"ם שטעלט צוזאמען דעם דין פון יוצא לדרך מיט דעם דין פון אוצר.

2. **דער חילוק צווישן קודם שלשים און תוך שלשים: קודם שלשים יום** — אפילו אויב ער פלאנט אוועקצונעמען דעם אוצר פאר פסח, דארף ער נישט בודק זיין, ווייל דער חיוב בדיקה איז נאך נישט חל. **תוך שלשים יום** — ווען דער חיוב בדיקה איז שוין דא, און ער פלאנט אוועקצונעמען דעם אוצר, דארף ער בודק זיין **איצט**, ווייל מ'האט מורא אז ער וועט עס אנטדעקן פאר פסח און דעמאלט וועט ער דארפן בודק זיין אבער וועט נישט האבן צייט. דאס איז דער זעלבער יסוד ווי ביי יוצא לדרך — דער חשש אז ער וועט נישט האבן פנאי.

3. **יסוד:** ביידע דינים — יוצא לדרך און אוצר — דרייען זיך ארום דעם זעלבן עיקרון: **קודם שלשים יום איז נישטא קיין חיוב בדיקה**, ממילא קען מען נישט מחייב זיין א בדיקה. **תוך שלשים יום** איז שוין דא א חיוב, און דעריבער מוז מען בודק זיין ווען עס איז א חשש אז מ'וועט שפעטער נישט קענען.

סיום פרק ב'

מיט דעם ענדיגט זיך פרק ב' פון הלכות חמץ ומצה. עס בלייבט נאך א פרק וועגן הלכות בדיקת חמץ (פרק ג').

תמלול מלא

פרק ב: מצות עשה פון השבתת חמץ — ביטול בלב און בדיקת חמץ

הלכה א: מצות עשה מן התורה להשבית החמץ

Speaker 1:

א גוטן, מיר לערנען די צווייטע פרק פון הלכות חמץ ומצה, און מיר דאנקען אלע תומכי השיעור, בראשם הרב הצדיק רבי יואל ווערצבערגער פאר'ן נאכאמאל מקדיש זיין די שיעור פאר די יאר, און מיר גייען מיר לערנען די צווייטע פרק פון הלכות חמץ ומצה.

יא. די ערשטע פרק האבן מיר געלערנט אלע, נישט אלע, די עיקר איסורים פון אכילת חמץ, הנאת חמץ, בל יראה, ערב פסח. יעצט גייען מיר לערנען נאך א זאך וואס איז בעצם א חיוב שוין ערב פסח, די פטור ווערן פון די חמץ. מיר וועלן זען וואס איז די טייטש.

יא. זאגט דער רמב"ם, **"מצות עשה מן התורה להשבית החמץ קודם זמן איסור אכילתו, שנאמר ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם".** ער האט אנגעהויבן די פרק מיט די מצוות עשה ולא תעשה, אז ס'איז דא א מצות עשה מן התורה להשבית החמץ, צו צעשטערן, מבטל זיין די חמץ קודם זמן איסור אכילתו, שנאמר "ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם".

דיסקוסיע: וואס טייטש "ביום הראשון"?

איז דא א פראבלעם, וואס טייטש "ביום הראשון"? ס'קען נישט זיין אז ס'מיינט די ערשטע טאג פון פסח, ווייל דעמאלטס האלט מען דאך שוין טיף אינמיטן די איסור.

זאגט דער רמב"ם, **"מפי השמועה למדו"**, האבן די חכמים אנטפלעקט מפי השמועה, הלכה למשה מסיני פון משה רבינו, **"שראשון זה הוא יום ארבעה עשר"**, אז דער "ראשון" מוז מיינען דער ראשון פאר פסח, "ביום הראשון", דער ערשטער טאג פאר ס'ווערט פסח.

אדער אפשר קען מען זאגן דער ערשטער טאג וואס ס'איז דא די איסור חמץ, און די איסור חמץ הייבט זיך דאך שוין אן ערב פסח, יענע טאג איז דא די מצות עשה פון "תשביתו שאור מבתיכם".

ס'איז מיר נישט געווען הונדערט פראצענט קלאר וויאזוי דער... איך האב געטראכט אפשר "ביום הראשון" זאל שוין זיין משבת, אבער מ'ווייסט נישט. עס קען זיין "ביום הראשון" אפשר מיינט די ערשטע טאג ווען ס'איז דא אן איסור חמץ, און אונז ווייסן שוין, דאס איז די נעקסטע זאך וואס ער גייט זאגן.

דער פסוק שטייט אבער, קוק אין דעם פסוק, דאס גייט דאך אזוי: "שבעת ימים... אך ביום הראשון תשביתו". ס'איז זייער שווער צו לערנען אז ס'שטימט נישט פשוט טייטשן די פשוט'ישע מקרא. חוץ אויב מ'זאגט אז מ'זאל זאגן אז "אך ביום הראשון" זאלסטו שוין מאכן זיכער אז ס'איז שוין זיין, און ממילא קומט אויס אז די מצוה איז שוין פארדעם.

פארדעם טאקע זאגט דער רמב"ם אז ס'איז מפי השמועה. ווען ס'וואלט געשטאנען קלאר, וואלט ער געדארפט זאגן אז ס'שטייט. ס'שטייט דאך נישט. ס'שטייט א מצות תשביתה, אבער אז ס'איז ביום הראשון נאך ערב פסח, דאס איז א קבלה.

אבער ס'איז אויך מוכרח וועגן די זאך וואס מ'האט שוין געזאגט אז מ'דארף שוין אז ס'איז שוין אסור פון חצות.

ראיה לדבר: "לא תשחט על חמץ דם זבחי"

זאגט דער רמב"ם, **"וראיה לדבר זה מה שכתבה התורה, 'לא תשחט על חמץ דם זבחי'"**. ראיה לדבר זה, א ראיה אז דער "ביום הראשון" מיינט שוין יום ארבעה עשר, איז מה שכתבה התורה, שטייט אין די תורה א פסוק "לא תשחט על חמץ דם זבחי".

"כלומר, לא תשחט את הפסח וחמץ קיים", וואס טייטשט דער פסוק? לא תשחט את הפסח וחמץ קיים, מ'זאל נישט שעכטן דעם קרבן פסח ווען ס'איז נאך דא די חמץ.

ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל ער האט געברענגט דעם פסוק "לא תאכל עליו חמץ", ס'איז די זעלבע זאך, אבער... אה, דאס האסטו געפרעגט פריער אז... יא. אבער... יענץ איז געווען אן אכילה, און דאס איז אויף די האבן. ווייל דו האסט חמץ. כלומר, לא תשחט את הפסח וחמץ קיים.

און ווען שעכט מען דעם קרבן פסח? **"ושחיטת פסח הוא יום ארבעה עשר אחר חצות"**. מוז זיין אז "ביום הראשון" מיינט יום ארבעה עשר.

ס'איז אינטערעסאנט, ווייל ס'איז ממש די זעלבע זאך ווי "לא תאכל עליו חמץ". ס'איז אינטערעסאנט אז דער רמב"ם ברענגט א נייע פסוק. ער וואלט ווען געקענט גיין מיט די פסוק וואס ער האט שוין געברענגט. אבער נישט קיין חילוק, פון ביידע פסוקים איז דאס משמע.

Speaker 2:

פארוואס איז די זעלבע זאך?

Speaker 1:

איך ווייס נישט וואס איז טאקע די חילוק. טאקע נישט קלאר.

Speaker 2:

אקעי, ווייל דארטן שטייט דאך אז דארטן...

Speaker 1:

לאמיר זאגן אזוי, איך האב א קשיא דא. ווייל יענץ אז "לא תאכל עליו חמץ" מיינט אז בעוד החמץ קיים, אדער בזמן שהחמץ קיים, האט דער רמב"ם אויך געזאגט אז ס'איז מפי השמועה.

אקעי, אפשר דארטן מיינט ער נאר אז ס'איז די זמן, אבער אז בשעת וואס מ'שעכט ממש, דאס איז אפשר יא די פשוט'ע פשט. סאו א כפילה פון די פשוט'ע פשט איז מוכרח אז שוין ערב פסח טאר מען נישט האבן קיין חמץ. ס'קומט דאך אויס אז א תשביתו מוז זיין ערב פסח, אבער דאס איז א ראיה.

אבער דער רמב"ם זאגט יא, שראשון זה הוא יום ארבעה עשר. ס'איז נישט אזוי ווי די פשט וואס דו האסט געזאגט אז ס'דארף שוין זיין מושבת, נאר ביי יום הראשון. וועגן דעם טראכט איך, ביי יום הראשון פון די איסור חמץ.

Speaker 2:

וואס שטייט אבער "שבעת ימים"? ס'איז דא שמונה ימים קומט אויס. איך מיין, ס'שטופט דאך אלץ נישט אריין אזוי אין די פסוק.

Speaker 1:

ניין, "שבעת ימים" שטייט אויף "מצות תאכלו". נאר זיבן טעג איז "מצות תאכלו".

וואס איז די לשון הפסוק? זיבן טעג זאל מען עסן מצות. אבער נאך פאר אפילו איז דא די מצוה פון מצה, נאך ביום הראשון פון די איסור חמץ זאל שוין זיין "תשביתו שאור מבתיכם". און ער ענדיגט צו "כי כל אוכל חמץ".

אויב גייט מען פשוט'ישע מקרא איז אזוי, דו זאלסט עסן מצות. פארוואס זאלסטו עסן מצות? ווייל ס'איז דאך נישט דא קיין חמץ. די איינציגע זאך וואס דו מעגסט עסן איז מצות. ס'איז דאך נישט אזוי, ווייל אונז ווילן דאך אז ס'זאל זיין א מצוה, נישט סתם א פראקטישע העלד.

זאגט ער, זיבן טעג איז דא מצות מצה. קען טאקע זיין אז דאס איז וואס דער פסוק זאגט, זאלסט נישט מיינען אז אלע טעג וואס ס'איז דא איסור חמץ איז אויך דא מצות מצה, אז מצות מצה הייבט זיך שוין אן פון ערב פסח ביי חצות? ניין. די מצוה פון מצה איז נאר דא זיבן טעג. און די איסור חמץ איז שוין דא אכט טעג, און אין די ערשטע פון די אכט טעג זאל מען מאכן די השבתה.

נישט מיט די אכט טעג, just to be clear. ערב פסח איז דא איסור. אין די ערשטע טאג פון איסור חמץ איז דא די מצוה פון תשביתו.

נישט הונדערט פראצענט קלאר, אבער איך גיי מיט די רמב"ם, ווייל דער רמב"ם זאגט מען טאקע אז ס'איז על פי השמועה, אונז האבן אזוי מקבל געווען אז דאס מיינט עס. ס'איז דא א שטיקל ראיה אויך.

דיסקוסיע: די שייכות צווישן מצות עשה פון תשביתו און לא תעשה פון לא יראה

רייט, דאס איז נאר אונז זאלן מיר האבן א מצות עשה. דאס אז מ'דארף אוועקטרייבן אלע חמץ, וואלט מען געוואוסט אפילו אן די מצות עשה וועגן די לא תעשה פון האבן חמץ, וואס אונז האבן פריער געלערנט אז ס'איז "אך ביום הראשון", די גמרא זאגט פון "אך", אדער די גמרא זאגט וועגן "לא יאכל חמץ". "לא יאכל חמץ", די איסור פון יום ארבעה עשר. דער רמב"ם לערנט עס ארויס פון "לא תאכל עליו חמץ". איך זאג, איך געדענק די אנדערע, די גמרא זאגט אזוי פון "אך ביום הראשון תשביתו".

אבער וואס? וואס זאגסטו?

Speaker 2:

וואס?

Speaker 1:

סאו נאכאמאל, יעצט רעדט מען נישט פון יענע איסור. יענץ איז אן אנדערע סארט איסור. מיינט, ס'איז דא אן איסור צו עסן חמץ. ניין, האבן חמץ. "לא יראה ולא ימצא" זאגן אונז. אז מ'טאר נישט האבן חמץ, און מ'טאר נישט עסן. ס'קען זיין אז... זייער אינטערעסאנט. סאו אויף אכילת חמץ איז דא א לאו, און אויף האבן איז דא אן עשה. זעט אויס.

און דער פסוק אפשר "לא תשחט על חמץ", וואס מיינט פאר חמץ קער, איז נישט די זעלבע וואס ער האט געזאגט פריער, אז מ'טאר נישט עסן בזמן שחיטת הפסח.

Speaker 2:

און פארוואס זאל נישט דאס זיין אויך א לאו?

Speaker 1:

אויך א לאו, ס'זאל זיין "לא תשחט על חמץ דם זבחי", ס'זאל זיין א לאו פון האבן חמץ ווען מ'שעכט די קרבן פסח. ער זאגט עס נאר ווי א ראיה לדבר. דער רמב"ם זאגט אז ס'איז דא אזא לאו ביי די ווער. ס'איז דא אזא לאו. פארוואס טאקע נישט זאגן א לאו? "לא תשחט על חמץ דם זבחי", ס'איז דא א לאו. איך ווייס נישט. איך ווייס נישט וואס ס'גייט פאר.

בסדר, ער זאגט עס נאר ווי אופן ראיה לדבר. א ראיה אז תשביתו מיינט דאס. יא, איך דאונט נאו. איך ווייס טאקע נישט.

אבער אגען, דאס איז נאר דער רמב"ם'ס טרייען צו ברענגען אז דער פסוק זאל מאכן סענס אז ס'שטייט דאס. דער אמת איז אז מיר ווייסן דאס ווייל די חכמים זאגן אונז אז ס'איז הלכה למשה מסיני.

Speaker 2:

פארוואס זאל מען עס נישט זאגן ווי א לאו?

Speaker 1:

איך זאג דיר ווייל... אגען, דער מקור פון די אלע הגדרות איז נישט פון די פסוק, לאמיר זיין קלאר. ס'איז מפי השמועה. אז וואס איז די הלכה? אזוי איז די הלכה. ס'איז דא א מצוה צו להשבית זיין, ס'איז נישט די זעלבע ווי

דער איסור אכילת חמץ ערב פסח, ס'איז אויך נישט די זעלבע ווי איסור לא יראה א גאנץ פסח.

איך וואלט דיר געזאגט עפעס אנדערש, איך האב געמיינט דו מיינסט דאס צו פרעגן, איך געדענק אז מענטשן פרעגן דאס, פארוואס דארף מען האבן בכלל די איסור השבתה? ס'איז דאך דא אן איסור לא יראה. אויב מ'טאר נישט לא יראה חמץ, סאמהאו דארפסטו פטור ווערן פון דעם ערב פסח. וואס דען זאלסטו טון?

דאס איז פשוט, ס'איז דא אסאך מאל אין די תורה, ס'איז דא א לאו און אן עשה, ס'איז דא אן איסור השבתה פון "תשביתו". יא, מצות עשה, ער הייבט אן מצות עשה, האט מען שוין געזאגט אז ס'איז דא א לאו אין ערב פסח.

אבער ס'איז אינטערעסאנט, פארוואס? קוק, ווייל לאמיר לערנען די נעקסטע שטיקל, לאמיר זען. לאמיר טרייען צו לערנען די עיקר הלכה פון בדיקת חמץ אויך, ווייל איך האב דא עפעס א בעיסיק זאך. אזוי ווי דו ביסט לערנען הלכות פסח, נוצן זיך די זאכן, זיי זענען נישט די ערשטע.

אקעי, ס'איז טאקע א פלא פארוואס "לא תשרי חמץ" איז נישט קיין לאו אויף האבן חמץ פון ערב פסח נאכמיטאג, ווייס איך נישט. שוין.

הלכה ב: מהו השבתה האמורה בתורה — ביטול בלב

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם, וואס טייטש די השבתה? ער האט געזאגט "להשבית". יעצט גייט ער מסביר זיין וואס טייטש להשבית.

זאגט ער, **"מה היא השבתה זו האמורה בתורה? שיבטל החמץ מלבו, ויחשב אותו כעפר, וישים בלבו שאין ברשותו חמץ כלל"**. ער זאל מבטל זיין די חמץ פון זיין הארץ, ער זאל עס באטראכטן אזוי ווי עפר, ער זאל צולייגן קאפ, ער זאל מאכן פארזיכערן... "וישים בלבו" מיינט ער זאל טראכטן אין זיין הארץ, ער זאל פארזיכערן...

ניין, איך קען לערנעןביידע וועגן, ווייל איך טראכט יא אז די דאורייתא מיינט אויך נישט אז ס'זאל בלייבן בולקעלעך אין זיין הויז. ס'מיינט אזוי, אז דו זאלסט וויסן אז דו גייסט נישט עסן חמץ, און ממילא זאלסטו פטור ווערן פון די חמץ. ס'מיינט נאך נישט אז דו דארפסט נאכזוכן. די חכמים זאגן אז דו דארפסט נאכזוכן.

ניין, ניין, דאס איז נישט ריכטיג, דאס איז נישט ריכטיג. דער רמב"ם האט געוואוסט פון די גמרא אז ביטול בעלמא סגי. איך האב נאר געמאכט די אלע דעת ווייל דער רמב"ם זאגט זייער אסאך ווערטער אויף וואס איז די טייטש פון די ביטול.

ביטול בעלמא סגי מיינט אז ס'איז נאך דא חמץ ברשותו, ער זאל טראכטן אז ס'איז נישט דא. דאס איז די טייטש. ווען ס'ליגט אויף זיין טיש א ברויט, העלפט נישט די...

Speaker 2:

לא נכון, לא נכון, לא נכון. ס'העלפט יא, ווייל ער האלט פון אים בתור עפר.

Speaker 1:

"וכל חמץ שברשותו", רייט? ער האט חמץ אין זיין רשות. אויב איז דא חמץ אין זיין רשות, **"הרי הוא כעפר. כדבר שאין בו צורך כלל"**, דאס וואלט געווען געגוג השבתה מן התורה. דאס איז די טייטש השבתה האמורה בתורה.

דיסקוסיע: איז ביטול בעלמא אויך די פשט אין "לא יראה"?

סאו, דאס פרעג איך, אויב איך וואלט גלייך געוואלט פרעגן, דאס איז אויך "לא יראה" האמורה בתורה? ווייל ס'איז זייער אינטערעסאנט, דער רמב"ם זאגט דאס אויף השבתה, אבער "לא יראה" מיינט אויך דאס, מ'זאל זיך דאכטן אז ס'איז נישט דא.

דאס איז מיר א שאלה, ווייל לכאורה וואלט מען געדארפט מאכן בדיקת חמץ מדאורייתא וועגן "לא יראה". דער רמב"ם לייגט עס אריין אלס השבתה, און דו האסט מיר געזאגט א מינוט צוריק אז השבתה איז basically די זעלבע זאך ווי "לא יראה", נאר בלשון עשה. איז זייער אינטערעסאנט אז דער רמב"ם זאגט נישט מהו "לא יראה" האמורה בתורה.

Speaker 2:

ניין, איך האלט מען קען לערנען דעם רמב"ם אביסל אנדערש, אז די תורה זאגט נישט אז מ'דארף זוכן אין די הויז. די תורה זאגט, נעם ארויס די חמץ וואס ליגט אינמיטן דיין...

Speaker 1:

דאס איז נישט אמת. דאס איז נישט אמת. אויף דיין טאץ וואס איז אנגעגרייט צו עסן פאר די נעקסטע טאג-צוויי ליגט חמץ, נעם עס ארויס. און זיי "משבית", זיי עס מבטל וואס איז יא געבליבן. נאכדעם קומט די חכמים, מ'דארף גיין נאכזוכן איבעראל אין די גאנצע רשות.

Speaker 2:

דאס איז זיכער נישט אמת, ווייל ס'איז זיכער נישט אמת אז מ'דארף anything ארויסנעמען מיט די הלכה פון ביטול בעלמא. דאס איז exactly וואס ס'שטייט, אז מ'דארף נישט ארויסנעמען.

Speaker 1:

by the way, בדיקה מיינט נישט זוכן, בדיקה מיינט ארויסנעמען, ביאור. וועלכע ברכה מאכן מיר אויף בדיקת חמץ? "על ביעור חמץ". גלייך ווען מען זאגט "על ביעור חמץ", אויך אמת, אבער ס'איז נישט אמת אז די הלכה פון בדיקת חמץ איז נאר די זוכן. די הלכה פון בדיקת חמץ איז בכלל מבער צו זיין, ווייל ודאי מען מאכט א ברכה "על ביעור חמץ", נישט "על בדיקת חמץ".

Speaker 2:

ס'מער א proactive ביאור, א proactive אויסטראג.

Speaker 1:

נישט proactive, ווייל מען דארף פאקטיש עפעס טון. אבער איך גלייב נישט ווען מען זאגט דאורייתא "שביטול חמץ" מיינט אז עס קען בלייבן אויף זיין פלאץ. ס'מיינט "כל חמץ שברשותו", אוודאי.

דיון בשיטת הרמב"ם: תשביתו מיינט ביטול בלב

Speaker 1:

ניין, איך וואלט ווען... מ'קען לערנען דעם רמב"ם אביסל אנדערש, אז די תורה זאגט נישט מ'דארף זוכן אין די הויז. די תורה זאגט, נעם ארויס די חמץ וואס ליגט אין דיין... דאס איז נישט אמת. דאס איז נישט אמת. דאס איז זיכער נישט אמת. אויף דיין טיש וואס איז אנגעגרייט צו עסן פאר די נעקסטע טאג צוויי ליגט חמץ, נעם עס ארויס. און זיי האבן משבית, זיי האבן מבטל וואס איז יא געבליבן. נאכדעם קומען די חכמים אז מ'דארף גיין נאכזוכן איבעראל אין די גאנצע רשות.

דאס איז זיכער נישט אמת, ווייל ס'איז זיכער נישט אמת אז מ'דארף עניטינג ארויסנעמען מיט די הלכה פון ביטול בעלמא. דאס איז עניטינג וואס ס'שטייט, אז מ'דארף נישט ארויסנעמען.

די ברכה "על ביעור חמץ" — בדיקה מיינט ביעור

Speaker 1:

ביידע וואס דו ביסט, בדיקה מיינט נישט זוכן, בדיקה מיינט ארויסנעמען. ביעור. וועלכע ברכה מאכן אים, **על ביעור חמץ**. גלייך ווייל ער זאגט, ער זאגט ער מאכט ביעור חמץ. אויכעט אמת, אבער עס איז נישט אמת אז די הלכה פון בדיקת חמץ איז נאר די זוכן. די הלכה פון בדיקת חמץ איז בכלל מבער צו זיין, ווייל וראי, מען מאכט א ברכה על ביעור חמץ, נישט על בדיקת חמץ. ס'איז מער א פראאקטיוו ביעור, א פראאקטיוו אויפרע. נישט נאר א פראאקטיוו, ווייל מען דארף פאקטיש עפעס טון.

קשיא: "כל חמץ שברשותו" — צו מיינט עס ממש חמץ אין הויז?

Speaker 2:

אבער איך גלייב נישט, ווען מען זאגט די רצון שיעור, חמץ מיינט אז עס קען בלייבן אויף זיין בלאט די ברויער. ס'מיינט כל חמץ שברשותו, אוודאי.

Speaker 1:

ס'מיינט יא. ס'מיינט יא, ס'איז נישט קיין שום... ס'מיינט אז ס'איז דא חמץ, ער האלט נישט דערפון. אזוי זאגט דער רמב"ם, **כי דבר שאין מצורע וכדומה**.

קשיא: "לא יראה לך ולא ימצא לך" — וואס איז מיט די פסוקים?

Speaker 2:

וואס די תורה זאגט דאך **לא יראה לך ולא ימצא לך**.

Speaker 1:

אה, זייער גוט. איך מיין אז דער רמב"ם מיינט נאר דוקא אויף די תשביתו. ס'איז נישט אמת, ס'איז נישט קיין ספק. דו קענסט נישט מאכן א נייע תורה קעגן אלע וואס ס'שטייט. וואס ס'שטייט איז אז בי השבתה, פרעגסט א שאלה, אויב השבתה מיינט לרעה? די זעלבע זאך, השבתה לרעה מיינט נישט ליטערלי. ער מיינט ביטול, איז וואס ער מיינט.

Speaker 2:

וואס זאל איך טון?

Speaker 1:

אזוי שטיין. דער אמת איז אז דאך איז טאקע מבטל, ווייל ער גייט עס מער קיינמאל נישט קענען נוצן.

Speaker 2:

יא, ס'איז דאך דא אויך די איסור אז מ'טאר עס נישט נוצן נאך יום טוב.

Speaker 1:

ס'איז פראקטיש, מסתמא ביסטו גערעכט אז פראקטיש, אויב א דבר שאין בצורך, מסתמא גייט עס אויסקלינען, ווייל ער קלינט דאך פאר יום טוב.

פשוטו של מקרא: תשביתו מיינט ביטול בלב

Speaker 1:

איך זאג אין די פשוטו של מקרא זעט אויס אזוי, אז פסח איז אנדערש ווי אלע טעג, דיין מיל זענען נישט חמץ. און נישט נאר דאס, נאר דו זאלסט עס אויך ארויסטראגן. אויף דעם זאגט ער, ס'מיינט נישט אז מ'דארף יעצט גיין זוכן, נאר ס'מיינט נישט אז מ'דארף ארויסטראגן. ס'מיינט אז מ'דארף גארנישט טון, מ'דארף נאר טראכטן.

די גמרא זאגט דאס אויף השבתות

Speaker 2:

איך זאג דיר וואס די גמרא זאגט דאס. ער זאגט דאך לענין השבתות. די גמרא האט געהאלטן אויך אויף השבתות?

Speaker 1:

יא, די גמרא זאגט עס ביסל בעלמא סתם, די גמרא זאגט עס אויף בדיקת חמץ, "בל יראה" מיין איך שטייט אין די גמרא. מ'דארף פארשטיין קלאר בעסער. דער רמב"ם האט דא געמאכט אזא געוויסע summary פון די גמרא, און ס'איז נישט הונדערט פראצענט פשוט אז דאס איז די פשוט'סטע וועג צו מאכן די summary פון די זאך, אבער אונז לערנען יעצט וויאזוי דער רמב"ם האט עס אוועקגעלייגט, און אזוי זעט אויס פון דער רמב"ם.

חמץ שבלב — דער חסידישע טייטש

Speaker 1:

אבער דער רמב"ם זאגט דאס אז די השבתה טייטשט בלב. ווי מאכט מען ביטול חמץ? ווי מאכט מען ביעור חמץ? אין די הארץ. די חמץ שבלב. עס איז שוין די חסידישע טייטש. עס איז שוין חמץ שבלב, אבער חמץ, עס איז דאס נישט חמץ שבלב. עס איז אסאך בעסער, אסאך מער א דקות אין די חסידישע טייטש.

חידוש: חסידים מיינען אז נאר דברים שבלב קענען מבטל זיין בלב. דער חמץ זאגט, ניין, אפילו א פאקטישע חמץ קען מבטל זיין בלב. ווייל דער עיקר איז די לב. אלעס אנדערש איז נישט וויכטיג. עה, מ'ווייסט נישט. מדרבנן איז יא וויכטיג, ווייל נישט מדאורייתא.

קשיא: מעשיו מוכיחים — אויב ער האלט שיינע חמץ אין הויז

Speaker 2:

אבער די השבתה קומט דאך אויך מיט מיט דעם אז מ'האט געבאקן חמץ, מ'האט געבאקן מצה, און מ'ווייסט אז מ'גייט נישט יעצט עסן. אויב איז געבליבן עפעס, זאגסטו אז דו ביסט פראקטיש אזוי ווי ביי א בעל הבית'ס... און למעשה, אויב איז דא שיינע חמץ אין זיין הויז, איז נישט מעשיו מוכיחים אנדערש ווי וואס ער האט געטון בלב, אז ער האלט עס יא.

Speaker 1:

פארוואס האלט ער עס? ער האלט עס נישט, ביטער ווייל. ס'איז כעפר. ביי די וועי, דער גוי וועט שוין ארויסנעמען דאס. דער גוי רעדט אויך אין די קאנטעקסט אז ס'מאכט סענס. אויב ער האט א שיינע חלות, העלפט נישט זיין... אזוי ווי א מענטש טוט בלב, בפיו ולבו אינם שווים.

חידוש: מדאורייתא מעג מען יא האבן חמץ

Speaker 1:

וועגן דעם, ווען ער זאגט לכפש, איז די ענד צו דעם. מיר זאגן אז אין די תורה איז נישט דא די עצם מצוה פון ממש נאכגיין. ס'זאל נישט זיין חמץ, מ'ווייסט אז חמץ איז מער נישט רעלער, אבער ס'איז נישט אמת אז ווען ער זאגט אז מדאורייתא איז ביטול מיינט אז מ'מעג נישט האבן חמץ. מ'מעג יא האבן חמץ מדאורייתא, נאר מ'טאר נישט האלטן דערפון.

Speaker 2:

דו ביסט גערעכט, מסתמא פראקטיש. אויב ער האלט נישט, וועט עס ארויסדארפן. אבער דאס איז שוין א פראקטישע זאך.

הלכה ג: בדיקת חמץ מדברי סופרים

Speaker 1:

ענדיגט דער רמב"ם צו, אבער **מדברי סופרים**, וואס די חכמים האבן געטון איז, זיי האבן געאסר'ט, זיי האבן צוגעלייגט, **לחפש אחר החמץ**. וואס ווילן מיט די רבנן? צו זוכן די חמץ אויף **במחבואיו ובחוריו** איבעראל, **ולבדוק ולהוציאו מכל גבולו**.

Speaker 2:

ניין, גוט. עס ארויסנעמען פון איבעראל.

Speaker 1:

דאס איז איין הלכה אזוי ווי, און נאכדעם ווען דעם קומט אריין נאך אזוי פרטים.

Speaker 2:

ניין, דער חידוש איז ווייל דאס וואלט געווען נאר בייטאג. נישט נאר ווען ס'הייבט זיך אן די איסור, דעמאלטס זאל מען עס ארויסדריגן, נאר מ'זאל מאכן א ספעציעל צייט פאר דעם נאך אפילו פאר דעם.

זמן הבדיקה: ליל ארבעה עשר לאור הנר

Speaker 1:

שבודקים את החמץ בלילה מתחלת ליל ארבעה עשר, און מ'זאל עס טון **לאור הנר**, ווייל ס'איז ביינאכט. זאגט ער צוויי סיבות. זאגט ער, פארוואס טוט מען עס ביינאכט? ווייל **שבלילה כל העם מצויין בבתיהם**. און פארוואס טוט מען עס מיט א לעכט? איז ווייל **אור הנר**... פארוואס טוט מען עס ביינאכט לאור הנר? ווייל **אור הנר יפה לבדיקה**.

Speaker 2:

יא, אור הנר מיינט נישט לאפוקי בייטאג. בייטאג טוט מען עס נישט, אבער נישט אן א לעכט. לאפוקי עפעס אן א נר, אבער אפוקי מיט אן אבוקה,

וואטעווער אנדערע זאכן.

ואין קובעין מדרש — נישט אנהייבן לערנען

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם וויטער, **ואין קובעין מדרש בסוף יום שלשה עשר**, פון די ענד פון יום שלשה עשר, דאס הייבט זיך אן פאר ס'הייבט זיך אן די תחלת לילה בתר, הייבט מען נישט אן קיין נייע זמן פון לערנען. **וכן החכם לא יתחיל לקרות בביתו**. ס'טייטש, פאר די גאנצע עולם איז מען נישט קובע לערנען, און די חכמים זאלן ניטאמאל לערנען תורה, זיי זאלן ניטאמאל זיין קורא ביתו. דאס מיינט פשוט לערנען בעצמם וביחיד. בציבור הייסט א מדרש, אבער מ'דרש'נט, אבער וואטעווער, אפילו אליינס וועט ער נישט אנהייבן צו לערנען. ווייל **שמא ימשך וימנע מבדיקה בתחלת זמנה**, כדי ס'זאל נישט זיין א חשש, אז מ'וועט נמשך ווערן אויף דעם.

דיון: וואס מיינט "שמא ימשך" — תורה איז א דבר המושך

Speaker 1:

דא לערנט מען די וויכטיגע זאך פון וויאזוי מ'לערנט. אויב איינער לערנט, ס'איז נישט דא קיין שמא ימשך, ער ווייסט אלעמאל ווען דיין זמן, ווען מ'ענדיגט די לערנען איז, איז נישט פון די סארט לערנען האבן די חכמים גערעדט.

פון דעם זאג איך פאר די וואס איך דארף דא יעדן טאג גיין אויפפיקן די בעיבי פון די בעיבי סיטער, אז אלעס האט דאך געמאכט, ס'ענדיגט זיך נאך אין סדר אין ישיבה דא אין לעיקוואוד, וואטעווער, איז איך פארשטיי נישט וויאזוי ס'קען זיין. נאכדעם האבן די טענות אז איך קום שפעט. וואס הייסט? ס'איז דאך דא א הלכה, אויב ס'וואלט געווען א חיוב אז מ'דארף קומען אין סייל, וואלט געווען אן עצה צו לערנען די ערשטע סדר. אלא מאי? מ'רעדט דאך, מ'וועט אנקומען. מען ווייסט, קען אנהייבן אז בעצם די סדר רעדט עס דאך א שעה שפעטער, די לעצטע שעה איז די שמא ימשך צייט. אבער לערנען איז א זאך וואס איז מושך.

קלערונג: "מדרש" vs. "קורין" — וואס מיינט "לקרות"?

Speaker 2:

די מלכים איז א זאך אז ווען מ'איז קובע אין מדרש טוט מען עס אייביג אין מדרש, און נאר ווען מ'לערנט אליין לערנט מען מקרא?

Speaker 1:

ניין, מדרש איז דאך א זין תורה. איך מיין אז מדרש איז טאקע א שיעור קבוע, א שיעור ברבים. און קורין, איך מיין נישט אז קורין בדרבה מיינט דוקא לקרות מקרא. איך האב געזען אין מיינע נאוטס פון פריער האבן מיר גערעדט פון דעם דאס א מאל. איך מיין אז קורין בגמרא. קורין מיינט ליינען. ס'מיינט לאפיקא דוקא. ער איז נישט איבער, ער איז נישט פאר זיך. אזוי מיינט איך, ווייל ס'קען נישט קיין א חכם דוקא מקרא, עניטינג וואס ער לערנט איז... איך געדינק אז רבינו בן נחה האט עפעס געזאגט וועגן דעם, אדער אנדערע. אזוי שטייט אין די צעטל פון לעצטע מאל.

דער ר"ן: עונת תלמידי חכמים משבת לשבת

Speaker 1:

זייער וויכטיג. מ'האט שוין אסאך מאל נאכגעזאגט דער ר"ן. דער ר"ן זאגט אז דאס וואס שטייט אז אונס תלמידות מלחמה איז משבת לשבת, מיינט רוב שבתים, ווייל ס'קען זיך זיכער מאכן אז דער חכם קומט נישט אהיים פרייטיג צונאכטס אויכעט, ווייל ער האט זיך פארטוען א סוגיא, ס'איז געווען א שווערערע סוגיא די וואך. ס'קען נישט זיין אז דער חכם איז נישט קיין אזא זאך וואס ער קען האבן א סדר קבוע ווען ער ענדיגט זיין לערנען. דו הערסט?

רייט, ווייל די לערנען דארף זיין מלאכתו עריה, ווייל ס'איז א דבר המושך. אזוי ווי איינער זאגט, גיי צו די זאך וואס איז די מערסט אינטערעסאנט, און סטאפ. יעדער איינער ווייסט אז ווען מ'קוקט אויף די סקראל ענדיגט עס נמשך. יא, תורה איז חס וחומר. רייט.

פאראלעל: די דין פון סעודה פאר מנחה

Speaker 1:

און אזוי ווי ס'שטייט אז מ'טאר נישט אנהייבן א סעודה פרייטאג ווייל ער גייט נמשך ווערן ביי אכילתו. נישט פרייטאג, פרייטאג איז אן אנדערע ריזען, אבער ווי מ'האט געמיינט פאר מנחה, וואטעווער, פאר מנחה, ווען דארף טון א מצוה. ס'איז דא די זעלבע הלכה לכאורה. דאס איז אויך אויף לערנען. ס'איז זייער וויכטיג אז מ'זאל נמשך ווערן.

[דיגרעסיע: דער ראפיסטריוועקער רבי]

Speaker 1:

דער ראפיסטריוועקער רבי, ר' ירושלים מרדכי, האט געהאט חברותות. ער וועט קיינמאל נישט זאגן ווען ס'ענדיגט זיך. די חברותא האט געדארפט אלעמאל פארמאכן דאס, ווייל ווען נישט דער רבי וואלט געלערנט, ער וואלט געלערנט ביז פרייענבורג. איך ווייס נישט, ער וואלט נאך היינט געלערנט אויכעט, ווען יענער מאכט עס נישט צו זיין סטאפ. געוואלדיג.

הלכה ד: פרטי בדיקת חמץ

Speaker 1:

הלכה ד' — זיי האבן עס געלערנט. ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל דא גייט עס שוין אריין פרטים. דאס הייסט, ביז יעצט מער וויניגער איז געווען אזוי ווי די כללי הדברים. יעצט, אז מ'האט געזאגט אז די חכמים האבן טאקע געוואלט אז מ'זאל מאכן בדיקת חמץ, גייט שוין אריין אלע פרטים פון בדיקת חמץ, און נאכדעם וועט מען רעדן אלע פרטים פון די עצם עשר חמץ.

אינטערעסאנט, פארשטייסטו, איך זאג עס אביסל בעקווארדס. דער רמב"ם אלעמאל גייט אזוי. איך מיין אז קיינמאל גייט נישט אזוי ווי ער זאגט אלע כללים, און נאכדעם הייבט ער אן פון אנהייב. כמעט אלעמאל עפעס סאמהאו פארט עס אריין אין זאכן. אינטערעסאנט.

דער רמב"ם זאגט נישט דעם טעם פאר בדיקה

Speaker 1:

און דער רמב"ם זאגט אויך נישט די סיבה פארוואס. פארוואס האבן די חכמים צוגעלייגט מצוות בדיקת חמץ? אמאל זאגט ער סיבות, אמאל זאגט ער נישט סיבות. אין די גמרא איז דא א באקאנטע מחלוקת וואס רש"י זאגט וועגן אפשר וועט מען צוקומען צו עסן, אנדערע ראשונים זאגן ווייל אפשר מיינט ער נישט עכט זיין ביטול, אפשר איז די ביטול נישט געגוג עכט. סאו די אנדערע ראשונים איז דער רמב"ם אין א געוויסע סין.

וואו דער רמב"ם לייגט בדיקה — ווייזט דעם טעם

Speaker 1:

דאס הייסט, דער רמב"ם זאגט נישט... אין די גמרא שטייט יא עפעס א טעם אז ער גייט טרעפן א גלוסקא יפה און אזוי ווייטער. אה, מיר זאגן, דער רמב"ם, אין די פלעיסמענט וואו ער לייגט עס, זעען מיר אונז אז ס'איז א חלק פון די דין. און פטור ווערן מיט די דין תשביתו. יא, ס'זעט פון די רמב"ם. ווייל די רמב"ם, ווען ער זאגט נישט א טעם, קוקט מען וואו ער לייגט עס. ווען ער וואלט עס גלייגט לעבן די איסור פון עסן, וואלט מען פארשטאנען אז ס'איז א שם האה וועט מען עסן. ניין, די לומדים מוטשענען זיך אויף די רמב"ם, אבער איך מיין אז מ'זעט נישט נאר פון עסן, נישט פון לא יראה.

חידוש: בדיקה איז א מדרבנן'דיגע פירוש פון תשביתו

Speaker 1:

די רמב"ם זעט עס אויס אז ס'איז די פירוש מדרבנן כאילו אויף די נושא פון תשביתו. מדרבנן הייסט תשביתו מיינט זיי מבטל. די רמב"ם זאגן ניין, זיי מבטל, זיי משבית בפועל ממש. דאס זעט אויס פון די לשון הרמב"ם. ער איז נישט מסביר. פארוואס? ער זאגט נישט אז ס'איז געווען אן ענדיגער אזוי ווי מ'וואלט נישט געמאכט. ער לייגט עס אראפ, כאילו.

שאלת אחרונים: צי בדיקה קען ווערן דאורייתא?

Speaker 1:

און פארדעם קומען אזעלכע אחרונים און פרעגן אזא שאלה, למשל, צו לויט דעם רמב"ם, אויב מ'האט נישט געמאכט ביטול, צו דעמאלטס וועט יא בדיקה זיין א מצוה דאורייתא? ס'קען זיין, מ'קען עס הערן אין דעם רמב"ם, אזוי ווי אז די תורה אליין זאגט דאך אז מ'דארף עס משביר זיין. אבער וואס דען? די תורה זאגט אז בלב איז גענוג. אויב מ'האט נישט געמאכט בלב... אדער אויב מ'האט נישט געמאכט, דו קענסט ווייסט אז די זעלבע זאך. די רבנן איז אויך א קיום פון תשביתו, ווייל... דאס איז ביי כל החומר, אויב בהשביתו בלב ארבעט כל החומר אז ס'ארבעט ווען מ'ווארפט עס ארויס.

"פוט יור מאני ווער יור מאוט" — באווייז דעם ביטול

Speaker 1:

מ'קען נישט אויך אנקוקן אזוי ווי אביסל, אזוי ווי אז ווען א מענטש טוט עפעס בלב, זאגט מען אים, לאמיר זען, פוט יור, איך ווייס, יור מאני ווער יור מאט, איך האב געדענק נישט די אויסדרוק. לאמיר זען צו דו מיינסט עס עכט. אויב דו האלטסט עס און דו

הלכה ב — אין בודקין לא לאור הלבנה ולא לאור החמה

Speaker 1: אבער אז דו ווייסט אז נאך יום טוב גייט מען עס עניוועי נישט נוצן, און דו טוסט די תקנת רבנן, דעמאלטס ווייסן אונז אז דער ביטול איז געווען עכט.

יא, אבער דער רמב"ם זאגט עס נישט, און זיי מאכן ספעקולעישאנס. פיין, ס'זעט אבער אויס די נקודה, אז דער רמב"ם פארשטייט אז דאס איז די...

איך וואלט געזאגט, אויב דו פרעגסט מיך, איך וואלט געזאגט פארקערט. איך וואלט געזאגט, איך מיין אז ס'איז אביסל אזוי קוקט אויס נאך אין די סוגיא פון די גמרא. איך וואלט געזאגט אז פשוט פשוט איז די פשט אין עומק הלומדות פון די גמרא, פון די אמוראים בעצם.

ווייל די חידוש אז ביטול בעלמא סגי מיינעך שטייט נאר אין די גמרא. איך וואלט געזאגט, אז ס'שטייט אין תורה "תשביתו", פארוואס פארשטייסטו א נארמאלער איד, א בעל הבית שיעור? אוודאי, ער נעמט דעם חמץ און ווארפט עס ארויס.

די חכמים זאגן, קום מער, טראכט אריין, וועסטו זען וואס איז דער ענין פון ארויסווארפן, ס'זאל זיין דא, דער עיקר איז דאך ס'זאל זיין בטל. ס'איז בעצם קען מען מבטל זיין.

אבער ס'איז זיכער אז דער נארמאלער סדר איז צו בודק צו זיין. ס'איז נישט אז ס'איז געווען, אמאל האט מען זיך געפירט בביטול בעלמא, און ס'איז געקומען די רבנים און געזאגט, ס'ווערט א מכשול, אזוי ווי אנדערע הלכות זענען אזוי.

ס'איז מער, אלעמאל פלעגט מען מאכן בדיקת חמץ. נאר די רבנים, די בעלי תלמוד חכמים פארשטייען אז דאס איז נישט בעצם מוכרח מצד די מדאורייתא. פארוואס? ווייל מדאורייתא קען מען דאך מבטל זיין. אלא מאי, די עצם ביעור איז שוין מדרבנן, ממילא קומט אויס קולות און פרטים אין דעם.

אבער פארשטייסטו דאך אז ס'איז נישט שטארק אזוי ווי... פארשטייסטו זאגן למשל ביי שבת, ווען ס'שטייט "תשבות", מיינט מען זיכער אז דו זאלסט נישט טון קיין פעולות. דאס אז דו זאלסט טראכטן, דאס איז אויך גראדע אזא זאך ווי כאילו כל מלאכתך עשויה, אבער דאס איז שוין אז דאס זעט מען דורך נישט טון ארבעט.

איך מיין אז ס'איז דא דרבנן וואס איז מער אזוי ווי א גזירה כדי צו סלק'ן א פראבלעם. ס'הייסט, אמאל פלעגט מען זיך אפשר נישט פירן דאס? ס'איז דא אזעלכע גזירות, ס'איז דא אמאל וואס האט זיך אלעמאל געפירט, און די חכמים קומען און געמאכט א נייע גדר מיט א מכשול.

ס'זעט נישט אויס אז א בדיקת חמץ איז אזוי, ס'איז מער אז אוודאי פלעגט מען אלעמאל בודק זיין אז ס'איז חמץ, נאר די לומדים, די גמרא, לערנט אז דאס איז נישט בעצם וואס די תורה האט געמיינט מעיקר הדין, עפעס אזא סארט חילוק.

דער רמב"ם'ס לשון: אין בודקין לאור הלבנה ולא לאור החמה

Speaker 1: אקעי, אז **"אין בודקין"**. האבן מיר געלערנט פרטים, שוין, מיר האבן געלערנט אז די בדיקה דארף זיין ביינאכט. יעצט גייט מען רעדן ווייטער, **"אין בודקין"**, מ'זאל עס טון **"לאור הנר"**.

דער רמב"ם האט געזאגט צוויי זאכן: מ'זאל עס טון ביינאכט, און מ'זאל עס טון לאור הנר, ווייל ביינאכט איז סיי דער עולם איז אינדערהיים ביינאכט, און סיי דער נר ארבעט גוט ביינאכט.

זאגט דער רמב"ם ווייטער, **"אין בודקין לא לאור הלבנה ולא לאור החמה"**. די תקנת חכמים איז מ'זאל עס טון דוקא ביי א לעכט, און נישט נוצן די לעכטיגקייט פון לבנה, אדער אויב מ'טוט עס בייטאג, חמה.

Speaker 2: ניין, בייטאג איז יא חמה גוט.

Speaker 1: איך מיין אז "לאור החמה" מיינט צו זאגן אביסל... זאלסט טון דוקא ביינאכט.

Speaker 2: בייטאג מיינסטו י"ג, רייט, די טאג פארדעם, רייט.

Speaker 1: איך מיין אבער אז ס'מיינט ביינאכט, אפשר ווען ס'איז נאך ביי די שקיעה דארף מען אביסל...

Speaker 2: קען זיין, יא, אנפאנג נאכט, יא.

Speaker 1: איך קען עס פארשטיין, ווייל נישט דאס איז די זעלבע זאך ווי זאגן אינדערפרי. מ'קען דאך יא בודק זיין ביום אין א לעכטיגע שטוב לאור החמה. ער גייט שוין זאגן ווען דער אור החמה העלפט.

Speaker 2: אקעי.

דוקא לאור הנר — נישט אבוקה

Speaker 1: **"ולא לאור הלבנה"**. ער מיינט צו זאגן אז ווען די חכמים האבן געזאגט "לאור הנר", האבן זיי געמיינט דוקא. נישט אז זיי האבן דיר געגעבן אן איידיע און דו וועסט זאגן, "אה, קען אויך זיין עניטינג ענליך." ניין, זיי האבן געמיינט דוקא נר.

און נישט למשל אבוקה. א מענטש וואלט געטראכט, אבוקה איז נאך בעסער ווי א לעכט, ס'איז א גרעסערע לעכט. אבער די גמרא למשל זאגט אז אבוקה איז שווער צו בודק זיין מיט אבוקה, ווייל די אבוקה אזוי ווי ער גייט נישט פאראויס, ער גייט אין בעק, וואטעווער, איך געדענק נישט פונקטליך וואס די גמרא זאגט פארוואס נישט אבוקה.

נאר **"לאור הנר"**, ווייל שאור הנר איז גוט, מ'קען זיך אראפבייגן און קוקן מיט דעם.

נפקא מינה להלכה: פלעשלייט

למשל, אין די היינטיגע מציאות זאגט מען אז א פלעשלייט האט אן ענליכקייט, ווייל ס'שיינט צו די פלאץ, די פאוקעסט לעכטיגקייט.

Speaker 2: יא, נישט קיין קשיא מיט "לקנות נרות" ביי די בדיקת חמץ.

Speaker 1: רייט, איך מיין צו זאגן, אויב וועסטו עס צוגלייכן צו עפעס, וועסטו זאגן אז א פלעשלייט איז אזוי ווי א לעכט, ווערסעס לאמיר זאגן סתם א גרויסע לייט איז מער ענליך צו אור החמה אדער אור אבוקה.

שוין, ס'איז נישט אזוי וויכטיג, מיר מיינען דאך נישט דא צו מאכן די פראקטישע הלכה.

הלכה ג — במה דברים אמורים: בחורים ובמחבאות; אכסדרה; אמצע החצר

במה דברים אמורים — בחורים ובמחבאות

Speaker 2: ביי מורי ורבותי, זאגט דער רמב"ם די הלכה אז מ'דארף טשעקן... מ'קען שוין גארנישט טון מיט א לעכט. דו ווייסט וואס מ'נוצט א לעכט פאר לעכטיגקייט? סיריעסלי?

Speaker 1: אבער פון די אנדערע זייט, היינט טוען מענטשן בדיקת חמץ אסאך מער גרונטליך פון אפאר טעג פאר יום טוב.

Speaker 2: דאס איז די אנדערע זאך, מ'דארף וויסן. אן אנדערע שמועס, נישט פאר יעצט.

Speaker 1: יא, זאגט דער רמב"ם, **במה דברים אמורים?** אז מ'דארף א לעכט, אז מ'דארף בודק זיין לאור הנר, **בחורים ובמכבאות**, אין ווינקלעך און אין לעכער, אין באהאלטענע פלעצער וואס דארטן איז טונקל און שווער צו זען, און די לעכט העלפט. און אויך די זון קומט נישט דארט אן.

אבער, אינטערעסאנט, און מסתמא וואלט ער אויך געמיינט צו זאגן, אדער סתם אזוי, אין א צימער וואו ס'איז נישטא קיין פענסטערס, אזא מין פלאץ, דארף זיין לעכטיג.

איך זאג דיר, די "אבל" גייט ער נישט די פארקערטע פון חורים ומחבאות, נאר ער גייט די פארקערטע פון א צימער וואו ס'איז נישט לעכטיג.

Speaker 2: רייט, אבער אינמיטן די צימער דארף מען נישט גארנישט קיין לעכט, קענסט דאך זען.

Speaker 1: קען מען פלעין אויסקערן און זען, יא.

אכסדרה שאורה רב — לאור החמה דיו

Speaker 1: **אבל אכסדרה שאורה רב**, א פלאץ וואו ס'איז באלאכטן, אכסדרה איז א צימער וואס האט נישט קיין ווענט, ממילא איז עס גוט באלאכטן, **איז אם בדקה לאור חמה הרי זה דיו**, ווייל דער עיקר איז מ'זאל עס זען, ס'איז נישט עפעס א גזירת הכתוב פון א לעכט.

אמצע החצר — העופות מצויין שם

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם ווייטער, **ואמצע החצר אינו צריך בדיקה**, אין די חצר דארף מען אויך קוקן אין די ווינקלעך, אבער אין די צענטער פון די חצר אינו צריך בדיקה, **מפני שהעופות מצויין שם**, אין אזא פלאץ איז דא עופות, **והם אוכלים כל חמץ שיפול שם**, אויב פאלט עפעס אראפ וועלן עס די פייגלעך עסן. ממילא דארף מען ווייטער נישט קיין בדיקה, מ'קען אננעמען אז די פייגלעך האבן עס געגעסן.

חידוש: היינטיגע הייזער מיט גרויסע פענסטערס

Speaker 1: אפשר אין אן אמאליגע צייטן איז נישט געווען אזויפיל פענסטערס, די ציור וואס די חכמים האבן געטראכט אז ס'וועט גענוג זיין די זון איז נאר אן אכסדרה, וואס איז אפן אינגאנצן פון די זייט אדער פון איין זייט.

היינט בויעט מען מיט זייער אסאך גרויסע פענסטערס אין יעדע צימער, סאו בייטאג איז גאר לעכטיג. איך מיין אז ס'איז אין אן אמאליגע וועג פון בויען, א נארמאלע הויז האט נישט געהאט גרויסע פענסטערס.

סאו היינט וועט יעדע צימער האבן די דין פון אכסדרה, א פלאץ וואו ס'איז באלאכטן. איך מיין אז בייטאג, וואס איז א צימער מיט פענסטערס?

Speaker 2: יא.

הלכה ד — חור שבאמצע הבית; חור שבין ישראל לגוי

חור שבין ישראל לחבירו — עד מקום שידו מגעת

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם ווייטער, שוין, די אמצע החצר איז ווייל ס'איז א חזקה אז די פייגלעך עסן, ממילא דארף מען בכלל נישט קוקן, אדער ממילא איז עס עכט בטל. אויב פאלט אמאל אראפ עפעס א בלעטל, איז אונז בודק, ס'פעלט נישט אויס בדיקה אין א פלאץ וואו אונז האבן אז פייגלעך וואלטן זיכער געגעסן.

Speaker 2: זייער גוט.

Speaker 1: שוין, נאך הלכות פון בדיקה. זאגט דער רמב"ם, **"חור שבאמצע בית שבינו לבין חבירו"**, צווישן צוויי צימערן איז דא א לאך, און לאמיר זאגן ס'איז א פלאץ וואו מ'לייגט דארטן חמץ. און וואס איז די הלכה?

דארף מען נישט כאילו אויפגראבן און טון עקסטרע פעולות צו ממש אנקומען ביז איבעראל פון די לאך, נאר יעדער איינער דארף טרייען זיין בעסט. **"זה בודק עד מקום שידו מגעת, וזה בודק עד מקום שידו מגעת"**. יעדער איינער דארף גיין אין זיין חלק פון די לאך ביז וואו ס'גייט. **"והשאר מבטלו בלבו"**. די איבריגע, די פלאץ וואו ס'איז... ווי ביידע קענען נישט ריטשן, איז גענוג די ביטול בלב.

אזוי-ווי מיר האבן געלערנט אז די ביטול בלב איז דאך די עיקר, און די תקנת חכמים פון בדיקה איז נאר וויפיל ס'איז שייך. זיי האבן נישט מחייב געווען צו טון עפעס, איך ווייס נישט, אזעלכע זאכן ווי צו ווארפן א וואנט אדער אזא סארט זאך.

חור שבין ישראל לגוי — חשש סכנה

Speaker 1: ווייטער, ס'איז דא דא נאך א שורה אין די רמב"ם, אין געוויסע גרסאות איז נישט דא, לייגט ער צו, אבער דאס איז צווישן צוויי אידן זאל יעדער איינער זוכן.

אבער אויב איינער וואוינט לעבן א גוי, **"חור שבין ישראל לגוי"**, זאל מען נישט בודק זיין, ווייל דער גוי גייט פילן עפעס, דער גוי באבערט אין די לאך לעבן אים, און ער שטייט דארטן ביינאכט אנגעטון מיט די בגדי שבת לכבוד המצוה, מיט א לעכט, ער גייט אויסקוקן ווי ער טוט דא עפעס ריטשועלס, און ער וועט זאגן "מעשי כשפים", ער טוט עפעס כישוף, ער פארכישופ'ט מיר, ער מאכט קללות, איך ווייס נישט וואס, ער טוט א פולסא דנורא, און ס'גייט ברענגען א סכנה. דארף מען נישט בודק זיין אין אזא פאל.

ווייטער, ווייל די זעלבע סיבה, וואס איז נאר א דרבנן דארף מען עס נישט טון במקום ווען ס'איז א חשש סכנה.

דיסקוסיע: דער מגיד משנה איז נישט גורס; דער רמב"ם'ס שיטה אין כישוף

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם ווייטער, די אלע זאכן איז... איך וויל נאר זען וועגן דעם, דער מגיד משנה זאגט אז ער איז נישט גורס די שטיקל. איך זע אויך אין מיין דרוק וואס איך ברענג דא, שטייט עס טאקע אין אשתנאי רב שילת.

און איך טראכט אז דאס האט מסתמא צו טון מיט דעם וואס דער רמב"ם האט נישט געגלייבט אין כישוף. סאו אפילו די גוים, לויט'ן רמב"ם, גלייבן נישט אין כישוף. סאו אויב דער גוי איז א רמב"מיסט...

Speaker 2: ניין, דער מגיד משנה ברענגט אז ס'איז דא א מחלוקת אין א גמרא, און ס'איז דא וואס זאגן אז מ'זאל נישט חושש זיין.

Speaker 1: קען זיין אז דער רמב"ם פסק'נט אז אויב דער גוי איז א רמב"מיסט... איך מיין, דער עיקר פוינט איז דאך אז די חכמים האבן נישט גוזר געווען די גזירה במקום חשש סכנה.

Speaker 2: דאס איז אמת, דארט האט דאך די גמרא צוגענומען וועגן סכנה, וועגן א מקום שכיח חזקה הייסט דאס, קען מען זיך נישט נאמן זיין, און קען מען, ס'איז א מצוה.

Speaker 1: אבער איך טראכט אז אפשר די גוי איז אריינגעפאלן בטעות, ער גלייבט שוין אין כשר.

Speaker 2: אקעי.

כלל: עד מקום שידו מגעת

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם ווייטער, האסטו יעצט געלערנט וועגן זוכן אין נאכט. ס'קען זיין אז ס'איז בכלל, אויב דו פארשטייסט אליין אז א סכנה דארף מען נישט, דאס הייסט אז עד מקום שידו מגעת.

Speaker 2: אקעי.

Speaker 1: דאס הייסט, מ'זעט דא אז אויב מ'קען נישט...

Speaker 2: אה, דאס איז טייטש ידו מגעת, אמת. תודה.

הלכה ה — כל מקום שאין מכניסין לו חמץ אינו צריך בדיקה

דער כלל: מקום שאין מכניסין לו חמץ

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם ווייטער, די הלכות, איך האב דאך יעצט געזאגט מ'דארף טשעקן אין לעכער, גייסטו ווערן צומישט און מיינען אז מ'דארף טשעקן איבעראל.

זאגט ער, ניין, איך רעד אין לעכער ווי ס'מאכט זיך אז מ'זאל אריינלייגן דארטן חמץ. אבער **כל מקום שאין מכניסין לו חמץ**, א פלאץ וואו מ'לייגט נישט דארטן קיין חמץ, אבער וואס מ'מיינט אין מכניסין לו חמץ, אטליסט אזוי אין די גמרא, איז נישט ווי מ'לייגט נישט יעדן טאג, נאר וואו ס'איז נישט דא קיין סיבה צו טראכטן אז מ'האט געלייגט חמץ, ווייל אפילו א פלאץ ווי די ציור אין די גמרא איז אז אפשר דער שמש גייט ווערן לייגן אראפ זיין ברויט.

א פלאץ וואו מ'לייגט נישט קיין חמץ, **אינו צריך בדיקה**.

חזקה: פייגלעך האבן עס אוועקגענומען

ס'שטימט אויך מיט די הלכה פון אין די חצר דארף מען נישט וועגן פייגלעך. ס'איז אינטערעסאנט אזא חזקה, ווייל זיי האבן עס שוין אוועקגענומען. מ'לייגט יא חמץ, אבער זיי האבן עס אוועקגענומען. אבער מ'קען זיך פארלאזן אויף סברא און אויף חזקה.

דוגמאות פון מקומות שאין מכניסין בהם חמץ

איז גייט יעצט דער רמב"ם אויסרעכענען דוגמאות פון פלעצער. לכאורה א בית, מ'האט יעצט גערעדט וועגן א לאך דארף מען יא, אבער דאס איז אינמיטן. דארטן וואו דער מענטש ריטשט, לייגט ער אמאל אריין זאכן.

אבער לעכער אויבן אדער אונטן פון די הויז, וואו ס'איז נישט די ריטש פון וואו מענטשן לייגן נארמאל חמץ. אדער גג היציע, די דאך...

הלכה ב (המשך) — וועלכע פלעצער דארפן בדיקה און וועלכע נישט

Speaker 1: ער זאגט אז די יציאה איז אזא קליינע סטאראדזש פלאץ לעבן די הויז, און ס'קומט מיט אזא שיפע דעכעלע העכער דעם. און אויב יא אז ס'איז א שיפע דאך, איז נישט א פלאץ ווי מ'לייגט עפעס ווייל ס'וועט ארויפפאלן. אדער ורפת בקר, א שטאל, אדער ולולין, א שטאל פאר טשיקענס. מטבן, א פלאץ וואו מען האלט טעבן. ואוצרות יין ואוצרות שמן שאינו מסתפק בהם, ווייל ער גייט שוין זאגן די פארקערטע פון דעם. אוצרות יין ושמן, ווי למשל ווי ס'ליגט אוועקגעלייגט אין גרויסע פעסער וואס מ'גייט נישט דארטן אינמיטן די סעודה נעמען. ובית דגים גדולים, די פלאץ וואו ס'ליגט אוועקגעלייגט גרויסע פיש, איז נישט די פלאץ וואו מ'קומט אינמיטן די סעודה נעמען פיש, ווייל מ'דארף פאר דעם א מעסער, ס'איז נישט פראקטיש.

אין צריכין בדיקה, אלא אם כן נאר, ער ווייסט אז **זכרין איז להם חמץ**, אז מ'האט אמאל געלייגט דארטן חמץ.

אבער וואס יא? אוצרות שכר, די פלאץ וואו מ'האלט ביר, ס'איז אנדערש ווי אוצרות יין וואס מ'האט גערעדט פריער. שכר רעדט מען דא מסתמא פון די נישט חמץ'דיגע ביר, יא? די ביר פון תמרים. אבער אז מ'גייט דארטן אינמיטן די סעודה, ואוצרות יין שמסתפקין ממנו וואו ס'ליגט די ווין, וואס מ'קען גיין אינמיטן די סעודה נעמען פון דארטן ווין. ובית המלח, די זעלבע זאך, די פלאץ וואו מ'האלט די זאלץ. ובית השעוה, די פלאץ וואו מ'האלט די שעוה צו מאכן לעכט. די אלע זאכן גייט מען אינמיטן די סעודה. די לעכט האט זיך אויסגעלאשן, גייט מען נעמען נאך שעוה פאר לעכט. ובית דגים קטנים, די פלאץ וואו מען האלט די פיש, וואס איז שוין יא קלענער צו שטיקל, גרייט אויף צו נעמען ביי די סעודה. ובית העצים, די פלאץ וואו מען האלט די האלץ, גייט מען אינמיטן די סעודה נעמען האלץ. ובית המורייס, די פלאץ וואו מען האלט די געוויקטע פישלעך. או חורי הבית האמצעיים, די לעכער פון די הויז וואס איז אינמיטן פון די הויז, וואו ס'איז די פלאץ וואו מ'ריטשט גרינג, וכיוצא באלו, עניליכע פלעצער פון דעם, איז יא **צריך בדיקה**.

דא זאגט מען נישט אויב ער ווייסט, נאר אפילו ער ווייסט נישט, אבער דאס איז די חזקה **שסתמא אשר מכניסין להם חמץ**. סתם ענין איז אז אין אזעלכע פלעצער מאכט זיך אז מ'זאל אריינלייגן חמץ.

דער כלל פון ידיעה vs. חזקה

זאגט דער רמב"ם, אפילו אין די פלעצער איז נישט פשט אז די סתם איז שטערקער ווי דיין ידיעה. **ואם ידע בודאי שלא הכניס שם חמץ, אינו צריך בדיקה.** אלץ ווען ער ווייסט נישט. ווען ער ווייסט נישט, זאג איך אז די זאכן האבן א חזקה אז נישט, די זאכן האבן א חזקה אז יא. אבער ווען ער ווייסט, גייט מען אינגאנצן נאך זיין ידיעה, לחומרא און לקולא.

הלכה ב (המשך) — בדיקת מרתף, שתי שורות החיצונות

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם, **כשבודק המרתף**, ווען מ'טשעקט די מרתף, די פלאץ וואו מ'האלט די ווין. ווין פלעגט מען האלטן אין א מרתף, ווייל ס'איז א פלאץ וואו ס'האלט זיך קאלט, ווין דארף א גוטע טעמפעראטור. איז ווי ווייט דארף מען טשעקן? מ'דארף נישט טשעקן אין די גאנצע מרתף, נאר די פלעצער וואו ס'מאכט סענס אז מ'זאל פון דארטן נעמען. **בודק ממנו שתי שורות החיצונות.** אין די משנה זענען דא צוויי שיטות ווי אין די מרתף מ'דארף טשעקן, און דער רמב"ם זאגט אונז די הלכה, מ'דארף טשעקן די שתי שורות החיצונות. די צוויי שורות זענען די מערסטע נאנט צו וואו דער מענטש קומט אריין, וואס איז די מערסטע עקספאזד. וואס מיינט? **שהיא העליונה**, די אויבערשטע שטאק, **ושלמטה ממנה**, די צווייטע שטאק. יא, דאס זענען די דעטאלן פון ווי אזוי ס'פלעגט אמאל ליגן אין די ווין סטאר.

אקעי, נאך א וויכטיגע זאך וואס דער רמב"ם האט געזאגט.

הלכה ב (המשך) — אין חוששין שמא גררה חולדה

דער רמב"ם'ס פירוש vs. רש"י

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם אזוי: וואס טוט זיך אויב א מענטש האט שוין... די גמרא זאגט עס אויב ער האט שוין בודק געווען, אבער א מענטש קען דאך יעצט אנהייבן טראכטן, אין הכי נמי, די פלאץ איז נישט א פלאץ, בית דגים גדולים איז נישט א פלאץ ווי איך לייג אמאל אראפ חמץ, אבער ס'מאכט זיך דאך מזל, איך וועל עס טראגן זאכן פון איין פלאץ אין צווייטן. זאגט דער רמב"ם, ניין, אין חוששין, מ'דארף נישט חושש זיין, **שמא גררה חולדה חמץ למקום שאין מכניסין בו חמץ.** אז אפשר איבעראל זאל הייסן א מקום שמכניסין בו חמץ, ווייל ס'איז דאך דא בעלי חיים וואס טראגן זאכן. זאגט דער רמב"ם, ניין, **שאם נחוש**, אויב גייט מען חושש זיין פון איין פלאץ צו די אנדערע, גייט מען אנהייבן חושש זיין מער און מער. ס'איז דאך, מ'קען אייביג טראכטן אזעלכע מיני חששות, **נחוש מעיר לעיר, ואין לדבר סוף.** לכאורה קען מען אנהייבן אז די פייגלעך עסן, אבער אין א גאנצן פלאץ וואו אונז ווייסן זיכער אז ס'קומען פייגלעך. אבער על כל פנים, דער רמב"ם זאגט אז מ'טאר נישט, מ'דארף טאקע חושש זיין אזוי ווי מקום, אפשר האט מען געלייגט חמץ, אבער נישט איבערטרייבן.

רייט, דער רמב"ם'ס פירוש, זאגט דער מאור עינים, די משנה איז מסביר אז די משנה רעדט זיך נישט, אזוי ווי רש"י לערנט אז דאס רעדט זיך נאך די בדיקת חמץ, אז מ'זאל מורא האבן אפשר האט ער יעצט בודק געווען דא, און שפעטער איז געקומען א חיה און גענומען דארט. נאר דער רמב"ם רעדט אז דאס איז א דין אין מקום שמכניסין בחמץ. אז מ'זאגט נישט, אין יעדע פלאץ איז אפשר א מקום ווייל עפעס א חולדה קען קומען.

דער רמב"ם טייטשט, וואס קומט אריין מעיר לעיר. פארשטייסטו דאך אזוי?

Speaker 2: יא, ווייל מעיר לעיר דארטן מיינט מען אין א שטאט ווי די גאנצע שטאט שוין פון ביום החמישון, ס'איז נישט דער רמב"ם. דער רמב"ם זאגט אז פירוש רבינו איז יא פארקומען.

Speaker 1: איך פארשטיי נישט אזוי גוט דער רמב"ם'ס פירוש, ווייל דער שא"כ מאכט נישט קיין סענס, אדער מאכט ווייניגער סענס אין מיין קאפ. דאס מיינט די לשון מעיר לעיר. די ווארט **ואין לדבר סוף** שטימט זייער גוט מיט דער רמב"ם. מ'הערט וואס דער רמב"ם זאגט אז... אז מ'קען נישט איבערטרייבן נישט חששות. אקעי, אלס תשעה, מ'איז נישט חושש אזוי ווייטער. אבער די גאנצע מנין בית לבית, מעיר לעיר, דאס סאונדט

עפעס אנדערש. די אין ענין **ואין לדבר סוף** סאונדט מער ווי רש"י'ס פשט אז ס'רעדט זיך נאך די בדיקה, און אפשר האט מען נישט צוריקגעשטעלט.

דיגרעסיע: ספקא דרבנן ביי בדיקת חמץ

Speaker 1: מ'קען עס געבן אזא שטיקל הלכה'דיגע כללים זאך, אז די אלע זאכן זענען דאך דרבנן'ס. נארמאלע רייט וואלט מען געזאגט אז ספקא דרבנן דארף מען נישט מחמיר זיין, אבער זעסט דאך אז די חכמים האבן יא געזאגט, אפשר האט מען געלייגט חמץ, זעט מען אז מ'האט יא חושש געווען אויף א ספקא דרבנן. בדיקת חמץ איז דאך די רבנן.

Speaker 2: יא, אבער דאס איז די מצוה. ס'איז נישט קיין מצוה אויף חושש'ס.

Speaker 1: וואס קענסטו זאגן פלעצער וואו ס'איז דא אן ערנסטע חזקה? אין די קיטשן. אבער גיין אינדרויסן פון די קיטשן איז דאך שוין נאר א ספקא דרבנן. אבער מ'זעט אז ניין, מ'האט יא מחמיר געווען אין דעם.

Speaker 2: זאגט רבן, מ'האט נישט מחמיר געווען מיט דעם עד אין שיעור. מ'האט מחמיר געווען אין דעם...

Speaker 1: איי, איי, איי. שוין. אקעי, ווייטער.

הלכה ג — הניח עשר חלות ומצא תשע

Speaker 1: יעצט גייט מען לערנען... יא, לאמיר לערנען... איינמאל מ'האט געלערנט אז מ'טאר נישט צופיל חושש זיין, גייט מען לערנען וואס מ'קען אלץ חושש זיין. וואסערע מיני מעשיות קען זיך אלץ מאכן? לויט די רמב"ם שטומט עס זייער גוט. ס'איז בכלל נישט קיין סתירה. דאס שטייט איין חושש, און ס'רעדט זיך אז מ'זאל נישט זאגן אז יעדע פלאץ איז א בחור פון הכניסים וחמורים. אבער... וכן, ווייטער, אבער... וואס איז... אוי, וואס האט יא א גוטע ריזען חושש צו זיין, דארף ער יא חושש זיין.

וואס טוט זיך אזא פאר? א מענטש האט בודק געווען ליל ארבעה עשר, און ס'איז דא דער מנהג, ס'זעט אויס פון דא קומט דער מנהג אז מ'מאכט צען ברעקלעך. יא, ס'איז דא דער נומער, צען ברעקלעך. **"והניח עשר חלות"** — ער האט אראפגעלייגט צען שטיקלעך ברויט, אדער צען... ס'זעט אויס חלות מיינט צען כזיתים. א חלה מיינט א...

Speaker 2: יא, אבער ער רעדט פון גאנצע, נישט פירורין. א חלה מיינט א רעפטל, א בולקע, איך ווייס נישט ווי אזוי.

Speaker 1: יא, אבער איך זאג סתם אז סתם א כזית, וויניגער ווי א כזית וואלט אפשר אנדערש, די הלכה איז שוין געווען אנדערש. און אבער די חלה מיינט א גאנצע שטיקלעך.

Speaker 2: יא, איך זאג סתם אז ער רעדט מיר דא א גרויסע שטיקלעך.

דער פאל און דער דין

Speaker 1: און ער קומט צוריק די נעקסטע טאג ווען ער וויל מאכן ביעור חמץ, און ער טרעפט נאר ניין.

Speaker 2: יא, רבי, איך מיין צו זאגן, ער קומט צוריק און ער טרעפט נאר ניין, ס'טייטש איינע פון זיי איז נעלם געווארן.

Speaker 1: איז וואס וואלט מען ווען דו האסט געקענט זאגן? וואלט מען געקענט זאגן, איך ווייס, מ'דארף נישט חושש זיין, ס'איז נאר א דרבנן, מ'דארף נישט חושש זיין. ניין, **"הרי זה חושש"**, מ'דארף יא חושש זיין. און **"וצריך לבדוק פעם שנית"**. די מצוה פון בדיקה הייבט זיך אן פריש אמאל. מ'דארף... ס'איז דאך פשוט, ווייל ער ווייסט דאך יעצט אז ס'איז דא...

Speaker 2: אה, פארוואס?

Speaker 1: ווייל דא זאגט מען א רעגערערער חולדה, או עכבר בודאי. און דאס וואס מ'זאגט אז מ'דארף נישט חושש זיין אזא חולדה טראגט פון איין פלאץ צו די אנדערע, איז ווען אונז זאלן נישט קיין ריזן צו טראכטן אזוי. אבער דא איז דאך דא עפעס א רגלים לדבר אז ס'איז א וודאי. ס'איז א וודאי, ס'איז יא וודאי. וואו איז געגאנגען די צענטע שטיקל?

Speaker 2: קען זיין אז מ'רעדט דא אז ס'איז נישט... אויב איז א וודאי וואלט נישט געווען קיין חידוש. דאס וואס האסט פארעכנט געזען צען איז געווען א טעות.

Speaker 1: וואס איז געשען?

Speaker 2: העלא? זאגט מיר, ניין, א חולדה קען קומען. וואס ווייסטו בודאי?

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם, יא, בודאי. די הלכה איז, דאס זאג איך, דו ביסט אפשר ווארד אז מ'איז יא חושש און מ'איז נישט חושש. אויב איך ווייס, און די הלכה איז בעיסיקלי אז יעצט ווייס איך אז ס'איז דא פארלוירן א שטיקל חמץ. דארף דוקא א חולדה, ס'קען זיין א מלאך צו קענען.

Speaker 2: ניין, אבער איך קען נאך אלץ הערן, וואס איז די אנדערע? ווייל אנדערע סברא וואלט געווען?

Speaker 1: ס'איז נישט דא קיין אנדערע סברא. ער וויל נישט דא זאגן אז אויב ס'איז דא וודאי חמץ אין די הים דארף מען נאכאמאל בודק זיין. דאס איז דאך פשוט אז ס'איז דא א נייע חובת בדיקה. אבער דא קען מען דאך אויך טראכטן אז די חולדה האט עס אפשר געטראגן זייער ווייט אוועק. ס'איז ווייטער נאר א ספק. די חולדה האט עס אוועקגענומען, אבער איינמאל... יעדע בדיקה איז א ספק.

Speaker 2: איך פארשטיי וואס דו זאגסט? דארף ער טשעקן. אויב ער טשעקט און ער טרעפט נישט, האט ער נישט געטראפן. ער איז דאך יוצא געווען זיין חיוב בדיקה. אבער יעצט ווייסטו זיכער אז דא אין דעם צימער איז דא עפעס א חמץ. וואס מ'האט דיר געטראפן?

Speaker 1: יא, נישט זיכער. דו ווייסט זיכער אז ס'איז נישט בדוק, ס'איז דאס ווארט אויס בדוק, ווייל ס'איז זיכער דא עפעס א שטיקל וואס איז נערוואר דא, וואס איז ערגעץ דא און ער זעט עס נישט.

Speaker 2: יא.

Speaker 1: שוין, און ווייטער, ווייטער.

הלכה ג (המשך) — ראה עכבר שנכנס לבית וחמץ בפיו

Speaker 1: **וכן, אם ראה עכבר שנכנס לבית**, אזא פאל, א מענטש זעט אן עכבר ארייןקומען אין שטוב, **חמץ בפיו אחר בדיקה**, מ'האט שוין בודק חמץ געווען, דא זעט ער א מייזעלע מיט חמץ. איז אויכעט, הגם, מען קען טראכטן אפשר איז עס פון ערגעץ אנדערש אדער וואס, אבער ניין, **צריך לבדוק פעם שניה**. ס'גייט אריין אין דיין הויז, דער מייזעלע פארט אריין אין דיין הויז מיט חמץ. איז דארף מען מורא האבן אז דער מייזעלע גייט עס איבערלאזן דא ערגעץ אין דיין הויז. איז **צריך לבדוק פעם שניה**, דארף מען מאכן נאכאמאל בדיקת חמץ.

אפילו אם מצא פירורין באמצע הבית, ער האט געטראפן קליינע ברעקלעך, דאס מאכט אים טראכטן, אה, דער עכבר האט עס אויפגעגעסן, און ס'האט געבלעבן ברעקלעך ווען ער האט געגעסן. **אין אומרים**, קוק, **ער כבר אכל אותה הפת במקום זה וראה פירורין**, איך האב דאך דא אפילו עפעס א ראיה אז ער האט עס אויפגעגעסן. ניין, דאס איז נאר אן assumption. און מ'טוט נישט, **אלא חוששין** אז ער האט יא איבערגעלאזט ערגעץ **בחור או בחלון**. אה, דו זעסט די ברעקלעך? אפשר די ברעקלעך איז געווען. דארף מען פריש בודק זיין.

ווייל טאקע זעט אז א תינוק איז אנדערש, אבער אן עכבר, ווייל ס'איז נישט דער דרך פון אן עכבר עמיצדער צו מאכן פירורין. סאו, דער פירורין האט נישט צו טון. מסתמא דער עכבר האט נאך אלץ באהאלטן דעם שטיקל ברויט ערגעץ, און דער פירורין איז סתם, ס'האט נישט באמערקט פריער, ס'איז געווען פירורין. אדער דו האסט יא באמערקט, נישט די פוינט, ס'האט גארנישט צו טון.

אם לא מצא קלום, אויב ער טרעפט נישט גארנישט ביי די חור או חלון, **הרי זה בודק עליו**.

הלכה ט': תינוק וככר בידו — דין פירורין

Speaker 1: האסטו אפילו די רגלים לדבר, די ברעקלעך איז די עווידענס אז די קינד האט געגעסן די ברויט. פארוואס? **דרך התינוק לפרר בעת אכילתו**, קינדער ברעקלען ווען זיי עסן, **אבל אין דרך עכבר לפרר**, מייזלעך ברעקלען נישט. **ואם לא מצא פירורין כלל**, אבער אויב האט ער נישט געטראפן קיין שום ברעקלעך, ווייטער איז יא די זעלבע דין אזוי ווי פריער ביי די עכבר, און מ'דארף בודק זיין אפשר האט די קינד עס נישט געגעסן, נאר עס אוועקגעלייגט ערגעץ.

חידוש: פירורין האבן בכלל נישט קיין חשיבות

Speaker 1: עפעס וואס מ'זעט דא אינטערעסאנט איז אז די פירורין אליינס, לכאורה קיינמאל דארף מען נישט בודק זיין. אזוי קומט אויס דא אזוי קלאר, ווייל ס'שטייט נישט אז מ'דארף אויפקלייבן די פירורין. און דו זעעסט אז אויב ס'איז פירורים, זאגט מען "אה, ער איז פטור", ווייל ס'איז דאך די פירורים פון דעם. פירורים איז סתם אזוי בטל. איך ווייס נישט וואס ס'שטייט. ס'שטייט דא אז פירורים איז נישט א זאך וואס מ'דארף בודק זיין. אזוי שטייט, איך מיין, לכאורה בפירוש אין די הלכה. פירורים יהא הפקר.

Speaker 2: אה, יעצט זאגט מען ביי מצות ברקים.

Speaker 1: יא, איך ווייס נישט וואס ס'האט צו טון. מ'דארף נישט מפקיר זיין. ס'איז ממש הפקר. ס'איז נישט חשוב כעפר, ס'איז כעפר. אזוי זעט אויס.

Speaker 2: יא. איך ווייס נישט. ס'איז דאך נאר א דיוק.

Speaker 1: ניין, אזוי איז טאקע. אין הלכה זאגן זיי אז זאכן וואס האבן בכלל נישט קיין חשיבות, קליינע ברעקעלעך, איז ממש גארנישט חשוב.

Speaker 2: יא. אקעי. יא, ווייטער.

הקדמה להלכות ספיקות בבדיקה

Speaker 1: שוין, יעצט גייען מיר לערנען ווען ס'איז דא ספיקות. ביז יעצט ווען מיר לערנען אז ס'איז זיכער אז ס'איז געבויט אויף די זעלבע. ס'איז געבויט אויף די זעלבע סיטואציע, דאס הייסט אז ער האט געבלאזט צען און ס'איז געבליבן נאר ניין. אבער ס'איז נישט א ספק צו די ניין איז א חמץ אדער מצה. בקיצור, אלעס איז אין די ענליכע סיטואציע אז ער ווייסט אז ס'איז געבליבן עפעס, אבער ס'איז נישט ודאי אז ס'איז געווען א שטיקל, נאר אזא ספק.

מחלוקת רמב"ם וראב"ד: צו די הלכות געהערן צו בדיקה אדער ביטול

Speaker 1: און די רמב"ם לערנט אז די אלע הלכות האט צו טון מיט הלכות בדיקה. זייער אינטערעסאנט. דער ראב"ד מיינט איך דינגט זיך, ווייל דער ראב"ד זאגט אז ער פארשטייט נישט, אויב ס'איז א ספק דארף איך גלייך זיין...

Speaker 2: יא, זעסטו אז דער ראב"ד דינגט זיך?

Speaker 1: איך וויל לאזן דא אין הלכה. הלכה י', זאגט דער ראב"ד, אז ער איז נישט מסכים די גאנצע זאך, ווייל דער ראב"ד זאגט אז די אלע הלכות, די חירות שטייט אין די גמרא, די אלע ספיקות רעדט זיך לערנען ביטול וואס איז מדאורייתא, אבער בדיקא איז דאך נאר מדרבנן. ס'דארף דאך זיין סתם אז די רגע וואס ס'איז דא א ספק דארף זיין ספק דרבנן לקולא, און מ'דארף נישט קענען מאכן... חוץ דעם איז דער ראב"ד מחילק אויף פארשידענע פון די רמב"ם'ס כללים וואס ער מאכט דא.

על כל פנים, די עצם הלכה, דער רמב"ם זעט נישט אויס אז ער איז מדרבנן. קען זיין אויב ס'איז א רוב אז ס'איז א ספק, דארף מען וויסן. ספקי דרבנן דארף עס יא מחמיר זיין, אבער באופן יסודי, איך מיין אז ס'איז דא א מחלוקת צו די אלע הלכות האבן מיט הלכות בדיקה אדער מיט הלכות ביטול.

קשיות אויפן ראב"ד

קשיא א': בדיקה מיינט דאך נאכזוכן ספיקות

Speaker 1: איך פארשטיי נישט די ראב"ד'ס זאך, ווייל די גאנצע דין בדיקה בכורים ובוזקים זאגט אז איך פארלאר מיך נישט אויף זיין. וואס מיינט בדיקה? אז איך פארלאר מיך נישט. בדיקה בכורים ובוזקים. מ'דארף זוכן אפשר דא אין א לאך. אין א לאך איז דאך שוין א ספק.

Speaker 2: יא, באט דאס איז דאך די זעלבע זאך.

Speaker 1: דאס ווארט בדיקה מיינט אז מ'דארף נאכזיכן. דאס איז בכלל...

Speaker 2: ניין, איך בין נישט מסכים.

קשיא ב': ביטול איז נישט ספעציפיש

Speaker 1: אבער די אנדערע זאך וואס מ'וואונדערט מיך אויף די ראב"ד איז אז ביטול איז דאך נישט... ער קען דאך א גאנצע וועלט זאגן, אלעס איז בטל, אלעס איז בטל. ווי געשעט די אלע גרויסע שווערע ספיקות? ביטול איז דאך נישט אויף די ספעציפיק שטיקל ברויט. ביטול איז דאך אז אויב ס'איז דא סיי וועלכע חמץ, אדער... ווערט דאך געזאגט ביי די ווער.

Speaker 2: לויט דיר ווערט דאך דאס געזאגט.

Speaker 1: ניין, איך פרעג. אדרבה, זאגט ווי מיר. דער ראב"ד האט געזאגט אז גארנישט וועגן חמץ וואס דו ווייסט נישט. ס'איז נאר געשטאנען אז ביטול מיינט אז ער נעמט חמץ און עס איז מבטל. ס'איז נישט געשטאנען גארנישט, ער איז מבטל א חמץ מלבו. ער האט נישט געזאגט פון א געוויסער, ער האט נישט מבטל זיין, ווי ס'איז דא אלע חמץ איז בטל.

Speaker 2: דאס זאגסטו.

Speaker 1: און דאס שטייט נישט נאכנישט געשטאנען, נישט מהר"ם אביסל איז נישט געשטאנען. איך זאג, אין דער ראב"ד זעט עפעס אויס ווי... דער ביטול דארף זיין ספעציפיק. אויף דעם ספעציפיק שטיקל, ער דארף וויסן וואו ס'איז?

Speaker 2: ניין, מ'דארף וויסן אז ער איז נאך חייב, נאר מ'האט נישט מבטל געווען, האט ער ארויפגענומען פון פאלי רב.

Speaker 1: די אלע ספיקות, למי נפקא מינה, איך ווייס נישט. און ווי ס'מאכט זיך בכלל אזעלכע סארט מעשיות? און איך געדענק אז דער מגיד משנה האט נישט קיין צייט צו לערנען די אלע הלכות.

Speaker 2: יא, לאמיר זען. ניין. איינער. אהם... וואו, דו ביסט זייער ביסי. יא יא. וואס יא יא?

Speaker 1: אבער איינער רעדט וועגן דעם, צו די בדיקה דארף זיין ספעציפיש אויף די חמץ וואס מ'ווייסט?

Speaker 2: בדיקה?

Speaker 1: איך מיין די ביטול. אונז האבן נישט געלערנט גארנישט ביזדערווייל וועגן...

Speaker 2: אבער דו זעעסט עס יא דא אין די הגר פון ראב"ד.

Speaker 1: ער מיינט נישט דאס, ער מיינט צו זאגן אז ס'איז נישט קיין נושא פון בדיקה, ער מיינט נאר אז ס'דארף מבטל זיין.

דיון: ווי אזוי מאכט מען ביטול?

Speaker 1: לאמיר פארשטיין, א נארמאלער מענטש דארף... וואטעווער דער רמב"ם האט געזאגט אז מ'דארף עפעס זאגן ביי די ביטול?

Speaker 2: אבער אין די גמרא זעט מען אז ס'איז דא אזא זאך וואס מ'דארף טון, רייט?

Speaker 1: די שאלה איז, דער מענטש דארף נאך מבטל זיין זיין חמץ. אויב ער האט נישט קיין חמץ, לאמיר זאגן, ביי אונז שטייט שוין אין די סידור מ'איז מבטל יעדע וואך, כאפסטו נישט די מעשה. אבער ס'שטייט נישט אין די גמרא אז ס'איז דא אזא סידור, און דער רמב"ם שטייט נישט אזא סידור. ס'שטייט, אויב א מענטש ווייסט אז ער האט חמץ, דארף ער מבטל זיין. דארף ער יעצט מבטל זיין. און ביי די וואך, דו מיינסט אז ער האט מבטל זיין עפעס א גרינגע זאך, וועט ער זאגן, מ'דארף עס טאקע מבטל זיין. ס'איז זייער שווער. איך ווייס נישט צו דאס איז דער אמת.

סיכום המחלוקת

Speaker 1: און דער מחלוקת זאגט זיך בעיקר אן אויף די אנדערע שאלה, צו ס'איז דא ספיקא דרבנן אויף די ענין פון בדיקה. זעט אויס וואס דער רמב"ם האט געהאלטן אז מ'זאגט נישט אויף דעם ספיקא דרבנן, אפשר ווייל די דינסט בדיקה אליין איז אז מ'דארף נאכגיין, מ'דארף פארזיכערן, און מ'קען זיך פארלאזן נישט אויף ספיקות. דאס איז א שיינע סברא וואס מ'דארף טראכטן וועגן דעם.

אבער איך פארשטיי יא, דער אביס פשט, דאס וואס דו זאגסט אז דער אביס פשט שטימט נישט, איך קען נישט אז ס'שטימט נישט, ווייל די גאנצע זאך איז אביסל טעארעטיש. אזוי ווי אין די גמרא קען זיין טויזנט צוויי, כאילו נאר ער איז חייב חטאת, און ס'איז נישט דא קיין וואס מען ברענגט נישט קיין חטאת. ס'איז דאך אויב ער איז עובר אדער נישט עובר. און וואס מיינט עובר? עובר איז דאך זיכער נאר עובר אויב ער איז נישט מבטל, רייט? און דאס מיינט אז ער דארף מבטל זיין. פרעגסטו, כזלו מאכן א ביטול על צד שוואס ער דארף. ער קען נישט, אבער מ'רעדט באופן אזוי. ס'איז פראקטיש, פראקטיש.

דיגרעסיע: דער טור'ס ענוותנות

Speaker 1: אויב איך געדענק, איך האב געדענקט די טאג, אדער איינער וואס איך האב געזען אין ילחת פסח שרייבט אויף וואו איז די טור אין די הלכה, ס'איז א צייכן צו למשל ווי מ'קוקט אין די טור. אויב איך געדענק, און... יא, אויב איך געדענק, און תור איז זייער גוט, איך האב געדענק געווען. תור אין חיים תל"ט ברענגט די סיכום פון די הלכות פון די ראש, נישט פון די רמב"ם, און ער פירט אויס אזוי: יש דיין סתרמב"ס באילו פסקי הלכות, ונאלאתי לכתבון. ורגשי כתבתי הנכון. ער שרייבט זיין סך הכל, און לכאורה די ריזען פארוואס ער טוט דאס איז ווייל ס'מאכט זיך נישט אזוי פיל די שאלות. ס'איז זייער מעגליך, די סיבה פארוואס ס'איז דא אזוי פיל קליינע הלכות איז ווייל ס'איז דאך דא א דין, מ'זאגט א שבת הגדול דרשות, ס'איז דא א דין שלשים יום דארף מען זאגן דרשות, דארף מען רעדן וועגן הלכות פסח, ס'דארף דאך זיין חומר, יא? ס'איז דא גענוג פראקטישע זאכן פסח, ניין?

איך האב אלעמאל הנאה ווען איך זע אזא שטיקל, איך האב אלעמאל הנאה ווען איך זע אזא שטיקל, פאר אונזער דמיון אלעמאל אז די פוסקים זענען געווען מלאכים, זיי האבן געהאט אלעמאל כח צו לערנען. דער טור האט געטרייט, ער האט געמאכט ארבעט שווער, ער האט געשריבן א ספר אויף גאנץ שולחן ערוך, אן צו רעדן פונעם בית יוסף.

אבער איך וועל דיר זאגן, איך האב געזען אין פרשת ואתחנן ביי די עשרת הדברות, זאגט רש"י אויף די ערשטע שטיקל פון די עשרת הדברות, אז די עשרת הדברות איז אויך שוין מפורש געווען אין פרשת יתרו. און דאס איז סתם רבינו אן ענוותן, ער גייט נישט נאכאמאל איבערחזר'ן, ווייל איבעראל דארף שטימען ווען מ'לערנט חומש רש"י פון די וואך. אה, דאס איז ווייל אין רש"י'ס צייטן איז דאך נישט געגאנגען אזוי פויל, ער האט זיך פארגעשטעלט אז דער עולם וועט צוריקקומען שוין.

דער היינטיגער ספר, קודם כל, ער וויל מאכן גראב זיין ספר, ס'איז דאך ביליג די פעיפער. און צווייטנס, ער טראסט נישט דעם עולם אז דו וועסט צוריק טשעקן בכלל. מ'דארף יעדע זאך איבערזאגן, כולהו ואילו עולהו, צען מאל אפשר וועט עס דער עולם לערנען.

הלכה י': תשע ציבורין של מצה ואחד של חמץ – כל קבוע כמחצה על מחצה

Speaker 1: אקעי, לאמיר גיין ווייטער. זאגט דער הייליגער ראב"ן, אקעי, לאמיר טרייען צו לערנען, אבער אויב דו ווייסט אז א למדן איז זייער העפי מיט דיר.

Speaker 2: יא, ס'איז לעבעדיג.

Speaker 1: יא, ס'איז ענליך צו די הלכות פון תשע ציבורין, ווארעווי, תשע חניות. איז אזוי, שני ציבורים, ס'איז דא צוויי פיילס פארדעם. **הניח תשע ציבורין**, יא, דא הייבט זיך אן.

Speaker 2: יא, יא.

Speaker 1: **הניח תשע ציבורין של מצה**, א מענטש האט אנגעגרייט זיין פסח, און ער האט איבערגעלאזט ניין פיילס פון ברויטלעך וואס זענען מצה'דיגע ברויטלעך, **ואחד**, און ס'איז געווען איין פייל פון חמץ. איז געקומען אן עכבר **ונטל. ולא ידענו**, אונז ווייסן נישט צו ער האט גענומען חמץ, צו ער האט גענומען מצה.

Speaker 2: יא, די גמרא זאגט דאך אויף דעם, חילדא איז דאך נישט קיין נבואה, סאו ער ווייסט נישט צו נעמען נאר פון די כשר'ע, יא?

Speaker 1: ניין, איך דערמאן מיך אז דא איז דא דער דזשאוק אין די גמרא. די גמרא מאכט אויך אמאל א גוט ווערטל, בחילדא נבואה.

ובא לבית בדוק. ולא ידענו, אונז ווייסן נישט צו דער בית האט גענומען פון די פייל, צו ער איז געווען א וואוילע בית, ער האט גענומען נאר פון די מצה און עס געראטעוועט, אדער ער האט גענומען חמץ, **ונכנס לבית בדוק**. וואס איז יעצט די הלכה? די הלכה **צריך לבדוק**, דארף מען בודק זיין. פארוואס? ווייל **שכל קבוע כמחצה על מחצה**. יעדע זאך וואס איז קבוע, ווער באקומט א דין אזוי ווי מחצה על מחצה?

הלכה י (המשך): צבור אחד חמץ וצבורים של מצה — קבוע כמחצה על מחצה

Speaker 1:

די גמרא מאכט אויך אמאל א גוט ווערטל, כביכול דנביאה. **ובא עכבר ונטל ולא ידענו**, אונז ווייסן נישט צו דער עכבר האט גענומען פון די פייל, צו ער איז געווען א וואוילע עכבר, ער האט גענומען נאר פון די מצה און עס געראטעוועט, אדער ער האט גענומען חמץ, **ונכנס לבית בדוק**. וואס איז יעצט די הלכה? די הלכה **צריך לבדוק**, דארף מען בודק זיין. פארוואס? ווייל **שכל קבוע כמחצה על מחצה**. יעדע זאך וואס איז קבוע, ווערט מחצה, ווערט, באקומט מען א דעם אזוי ווי מחצה על מחצה. און הגם ס'איז דא דא ניין ציבור של מצה, אבער גייט מען נישט נאכראבן אזא זאך, אבער מען קוקט עס אן ווי שוה בשוה.

לכאורה דער ראב"ד וואלט דא אויך געזאגט אז מען רעדט נאר לענין ווייטער. אויף וואס איז דער ראב"ד? ס'איז דא זיכער. ס'הייסט, מ'דארף פרעגן אויף די אנדערע זאך צו דער ראב"ד איז אויך מחולק, ווייל דא איז ממש א ספק. מעכטס ווערט ממש א ספק, א שוקל. ספק א שוקל גייט געהעריג צו די נושא פון ספקא דרבנן. דאס איז דער כלל.

ביאור הסברא פון קבוע — פארוואס רוב גילט נישט

וואס מיינט קבוע? ווייל די ציבורים זענען קבוע. ס'טייטש, דער עכבר האט עס גענומען ממקום וואס איז קבוע. וואס טוט זיך אן אנדערע פאר? ס'שניידט ציבורים. איך מיין אז... ס'פעלט אויס? איך ווייס נישט. איך וויל זאגן, איך מיין אז די נומדים ווערט זייער קאנפיוז מיט די סוגיא פון קבוע און פירוש און אזוי ווייטער. איך מיין אז די סברא איז זייער סימפל.

די אריגינעלע קעיס מיינט אזוי: איך גיי אין די תשעה חניות, יא? ס'קומט דאך פון די תשעה חניות, רייט? די נושא פון קבוע, יא? דאס איז די אריגינעלע קעיס פון די קבוע. און ס'מאכט זייער אסאך סענס, אז ס'קומט נישט די רוב. רוב איז ווען ס'איז... איך ווייס נישט וויאזוי איך זאג עס, אבער איך פארצייל דיר א מעשה.

קום אהער, ס'איז געווען צען... איך בין געגאנגען אין א אידישע שטעטל, האט ער דא צען... א איך גיי פארשטיין פארוואס א יוד וואלט בכלל, אבער קיצור, ס'איז דא צען יודישע בוטשערס, ניינס זענען כשר, איינס איז טרייפט. און ער איז יעצט אין א בוטשער, ער ווייסט נישט אויף וועלכע בוטשער ער איז יעצט. יא, עפעס זייער גוט. און ער פרעגט, זאג איך, וואס הייסט מסתמא? איך בין דאך דא! ס'איז נישט קיין מסתמא. מסתמא איז ווען דו ווייסט נישט וואו דו ביסט, ווען דו ווייסט נישט פון וואו ס'איז געקומען עפעס, ווען ס'איז דא א ספק. ס'איז נישט קיין ספק, ס'איז א ספק, אבער

ס'איז זייער שפער צו זאגן רוב. איך בין דאך יעצט נאר אין איין סטאר. ביסט דאך נאר אין איין סטאר. די איין סטאר ווייסטו נישט וועלכע ס'איז. יא, עפעס אזוי.

איך מיין אז יעדער איינער וועט הערן... אבער דו וועסט נאך אלץ זאגן אז יעדע סטאר האט ער א טשענס דארטן אריינצוואוקן. ס'איז נישט אז די טשענס איז... איך ווייס נישט וואס די ווארט טשענס איז. ניין, אנשטאט צו זען... לאמיר ארויסנעמען די ווארט טשענס, ווייל ס'איז א ווארט וואס מ'האט אונז אויסגעלערנט פון היינטיגע צייטן און מ'ווייסט נישט וואס דאס מיינט. היינט ווייסט אויך קיינער נישט וואס דאס מיינט, ס'איז נישט קיין חילוק, ס'איז אן אנדערע חקירה.

איך זאג נאר אז בשכל הישר, דו זאגסט פאר א מענטש די מעשה, און ער זאגט, אזוי ווי דו זאגסט, וואו ביסטו? מסתמא ביסטו וואו דער רוב איז. אבער די ווארט קבוע מאכט אויך אסאך סענס. איך בין דא.

דו זאגסט אים, וואס שאין כן ווען ס'קומט א איד פון די ווייטנס, יא, דו פרעגסט אים, וואו קומט א איד? ער קומט פון לאנדאן, פון ענגלאנד, זאגט ער. רוב אידן פון ענגלאנד קומען פון לאנדאן. דרייסיג אידן אין מאנטשעסטער אויך, איך ווייס נישט, איך האב נישט קיין אנונג, איך זאג אמת, אבער לאמיר זאגן, יא? מסתמא קומסטו פון לאנדאן, ווייל רוב מענטשן וואס קומען פון ענגלאנד קומען פון לאנדאן.

אבער א איד פארט אויף ענגלאנד, איך זע די חילוק, ער פארט אויף ענגלאנד, זאגט ער, וואו ביסטו? וואו זאל איך פארן? מסתמא זאלסטו פארן אויף לאנדאן. וואס איז א שייכות? דו כאפסט וואס די חילוק איז? וועגדט זיך וואו איך גיי, איך גיי דארט, און נאכדעם זאגן איך בין געקומען פון דארט, און די שטיקל פלייש אדער די חמץ, די שטיקל ברויט איז פון דארט. ס'מאכט זייער ווייניג סענס. יעדער איינער קען הערן די חילוק אז ס'איז זייער אנדערש צו זאגן, אה, מסתמא ביסטו דארט, ווייל ס'איז רוב דארט. ס'איז נישט אזוי... ס'איז נישט די זעלבע רוב.

ס'איז זייער פשוט, די חילוק איז זייער פשוט. מ'קען זאגן תורה'ס אויף יעדע איינס, אבער איך מיין אז די בעיסיק חילוק, ווען מ'טראכט פון דעם ציור פון תשע חנויות, קען יעדער איינער זען אז ס'מאכט אסאך ווייניגער סענס צו זאגן רוב אויף אזא סארט קעיס ווי אויף אן אנדערע קעיס. אוודאי ווערט עס נישט אוודאי, ס'ווערט א ספק. פארשטייסט?

נאכדעם ווען מ'מאכט פון דעם הפשטות און מ'וויל עס אפלייען צו אנדערע קעיסעס וואו ס'איז נישט דא די בעיסיק סברות, טאקע ווערט זייער קאמפליצירט. אבער איך מיין אז די אריגינעל איז זייער פשוט.

מ'דארף ארויסנעמען דעם באגריף "טשענסעס"

די שליסל צו דעם איז אז מ'דארף ארויסנעמען די ווארט טשענסעס, ווייל אויב אונז טראכטן פון טשענסעס אזוי ווי אונז טראכטן אין היינטיגע צייטן, וועט עס זיין אויך ביי קבוע די זעלבע. ווייל מ'קען זאגן אזוי אז יעדע סטאר פראבנט איז דא א טשענסעס אז ער וועט דארטן אריינוואקן, סאו ס'איז דא ניין טשענסעס. אבער אויב מ'נעמט ארויס די ווארט טשענסעס און מ'זאגט חכמים קוקן נישט טשענסעס, נאר מ'קוקט אן ספיקות אנדערש, דעמאלטס פארשטייט מען זייער גוט די חילוק.

איך ווייס אויך נישט וואס מיינט טשענס, איז דאס דער אמת. דאס איז דאך אויך, ער זאגט אז ס'קומט א ייד פון לאנדאן. זייער גוט, דעמאלטס בין איך מסכים, ווייל רוב מענטשן, רוב מענטשן וואוינען אין לאנדאן. זייער גוט, ס'איז רוב, רוב יידן, רוב ענגלישע יידן זענען פון לאנדאן. זייער גוט, איז ער מסתמא פון לאנדאן. ס'איז נישט ודאי, ס'איז אויך א מסתמא, אבער ס'איז א רוב. ס'האלט נאר לעוועלס פון הכרעות בספק, אמת, און קיינער פון זיי איז נישט קיין ודאי. ס'קען זיכער זיין אז ער קומט פון מאנטשעס, ס'קען אויך זיין ער קומט פון לידס, נאך צוויי יידן, אקעי? אבער... אבער אויב איך פאר קיין לאנדאן, און איך זאג, "מסתמא בין איך געפארן קיין לאנדאן, ווייל רוב מאל פארט מען קיין לאנדאן", דאס מאכט נישט קיין סענס. דאס מאכט אסאך ווייניגער סענס, at least.

Speaker 2:

אקעי, דאס איז דאך... דאס איז דאך אן עקסטערע קעיס. דאס איז גערעכט אז די ווארט "סענס" איז אייגנארטיג.

הלכה יא: שני צבורים, שני בתים, שני עכברים — אין כאן קביעות

Speaker 1:

אקעי, שני צבורים. לאמיר לערנען ווייטער. שני צבורים. לאמיר מאכן די מעשה איז מער קאמפליצירט. ס'איז דא צוויי פיילס, **אחד חמץ ואחד מצה**, און ס'איז אויך דא **שני בתים, אחד בדוק ואחד שאינו בדוק**, און ס'איז אויך דא צוויי עכברים, און איינער האט גענומען חמץ און איינער האט גענומען מצה, און אונז ווייסן נישט ווער איז געגאנגען צו וועלכע הויז.

אדער אן ענליכע פאל: **שני בתים בדוקים**, צוויי געקלינטע הייזער וואס מ'האט שוין בודק געווען, און ס'איז דא איין פייל פון חמץ, **ובא עכבר ונטל**, און אונז ווייסן נישט צו וועלכע פון זיי איז ער אריינגעגאנגען. אדער אונז ווייסן יא וועלכע איז אריינגעגאנגען, אבער **בדק ולא מצא כלום**, און ער ווייסט נישט צו ער האט עס איבערגעלאזט דא צו ער איז געגאנגען ווייטער דערמיט. אדער **שבדק**, אדער ער איז אריינגעגאנגען און ער טרעפט יא א קוקי, אבער זיין שאלה איז צו די קוקי איז דאס וואס דער עכבר האט געברענגט, אדער אפשר איז דא נאך עפעס א קוקי דא.

איז די הלכה **בכל אלו**... אז וואס? משמע לברכה **בכל אלו אינו צריך לבדוק פעם שניה, שאין כאן קביעות**. ווייל יעצט איז דאך די שאלה געשעט נישט יעצט ביי די צבורים, די שאלה איז דאך יעצט אין די הויז וואו ער איז, און די שאלה איז שוין... די מעשה איז שוין אוועקגעגאנגען. דא איז נישט די שאלה צו וועלכע פייל איז דער עכבר געגאנגען, ווייל ער איז געגאנגען צו ביידע. די שאלה איז, אדער ס'איז דא צוויי עכברים, דאס איז נישט די שאלה. די שאלה איז, דעם שטיקל ברויט וואס איז דא, פון וועלכע פייל איז ער געקומען? מסתמא איז ער געקומען פון די רוב. זייער גוט.

מגיד משנה'ס תירוץ — בדיקת חמץ עיקרו על הספק

Speaker 2:

ביי די וועי, ער זאגט טאקע אז דיין סברא וואס דו האסט געזאגט איז וואס דער מגיד משנה זאגט, אז די אנדערע וואס זענען מצדיק די רמב"ם'ס שיטה איז אז טאקע ווייל **בדיקת חמץ עיקרו על הספק, מחמירים בספיקות**. אזוי ווי דער ראב"ד, פארענטפערט דער רמב"ם אנדערש ווי דער ראב"ד.

Speaker 1:

ס'איז בעסער אז מ'זאגט אליינס, ווייל דעמאלטס קען מען אליינס טראכטן צו ס'איז א גוטע סברא, נישט ווערט מען בייעסד אז דער הייליגער רא"ה האט געזאגט, פארהייב איך אן צו פילן אז איך פרעג מיר די נער'יות, איך ווייס נישט. נישט טאקע דארף מען אזוי לערנען, אבער ס'איז וויכטיג נישט אזוי צו לערנען, ווייל א מענטש דארף דאך האבן אן אייגענע אפיניען אויכעט, ניין?

Speaker 2:

יא, יא. אויך אזוי איז עס תורתו, נישט... ניין, אקעי, ס'איז א שמועס אין דרך הלימוד.

Speaker 1:

יא, ווייטער.

הלכה יב: פאלן וואו מ'דארף יא בודק זיין — נייע חששות

Speaker 1:

וואס טוט זיך אזוי? **הניח חמץ בזוית זו**, ער האט געלייגט חמץ דא, און ער קומט צוריק, ער טרעפט עס אין אן אנדערע פלאץ. איינער האט עס ארומגעריקט. קען ער טראכטן אז די מייז האט עס גענומען פון דא און געלייגט דא? אדער קען מען טראכטן, ניין, די מייז האט עס גענומען פון דא און געטראגן אינגאנצן ערגעץ אנדערש, און דאס האט די מייז געברענגט אינגאנצן פון ערגעץ אנדערש.

או שהניח תשע חלות ומצא עשר, ער האט געלאזט ניין, דא טרעפט ער א צענטע. פון וואו איז די צענטע? קען ער טראכטן, אקעי, שוין, ברוך השם, ס'ליגט דא חבר'ס. אדער קען ער טראכטן, ניין, איינמאל עפעס איז געשען דא א טשעינדזש, די מייזן דא קאמאנדעווען, איז ווער ווייסט וואס נאך זיי האבן געטון? אפשר האבן זיי געבערענגט נאך אן עלפטער און ס'ליגט באהאלטן.

או שהיו תשעה צבורין, תשע פאות של מצה ואחד חמץ, ופירש ככר מהם, איין ברויט איז נעלם געווארן פון די גאנצע, **ואין ידוע,** איך ווייס נישט צו די ברויט איז אוועקגעאנגען פון די ניין מצה אדער פון די איין חמץ. **ובא עכבר ונטל הככר שפירש ונכנס לבית בדוק,** ער איז אריינגעגאנגען אין א בית בדוק חמץ געווען.

או שבא עכבר ונטל חמץ, וספק נכנס לבית זה או לא נכנס, מ'האט געזען אן עכבר גיין מיט חמץ, און מ'ווייסט נישט צו ס'איז אריינגעגאנגען.

בכל אלו, די אלע דארף מען יא בודק זיין. פארוואס? ווייל דאס איז נישט פירוש. ס'איז נישטא קיין רוב דא, אבער דאס איז פארקערט פון רוב. ס'איז דאך צוגעקומען נאך איינס, ס'איז דא אנדערע סארט ספיקות בכלל. ס'איז צוגעקומען נייע חששות, אפשר קומען עכברים, אפשר קומען עכברים, אפשר קומען עכברים. סאו די זאכן דארף מען בודק זיין, אזוי ווי מ'האט דאך פריער געלערנט. אויף אזא סארט ספק דארף מען בודק זיין, אזוי ווי מ'האט דאך פריער געלערנט.

הלכה יג: נכנס עכבר ויצא עכבר — תליה

Speaker 1:

ווייטער, נאך ספיקות. **נכנס עכבר לבית וככר בפיו,** און נאכדעם זעט מען אן עכבר ארויסלויפן אויך מיט א ככר בפיו. איז וואלט א מענטש וואס האט עקסטרע חששות געקענט טראכטן, אפשר איז עס א נייע עכבר? דער עכבר האט אוועקגעלייגט די ככר, און דער נייער עכבר איז שוין אן אנדערע עכבר. זאגט מען, ניין, **אומרים הוא הראשון שנכנס הוא האחרון שיצא.** פארקערט, מ'קען יא סומך זיין אז ס'איז דער זעלבער עכבר, און ער איז זיך אוועקגעגאנגען מיט זיין חשבון. דאס איז א תליה, דאס הייסט אזוי ווי א תליה, יא? מ'זאגט.

אבער **היה הראשון שחור וזה שיצא לבן,** זאגט מען נישט אז אינצווישן איז ער אלט געווארן, אדער איך ווייס נישט וואס איז דער זעלבער, נאר עפעס איז געשען מיט אים. יא **צריך לבדוק,** ווייל דעמאלטס קענסטו נישט זאגן די הוא שנכנס הוא שיצא.

נכנס עכבר בכיכר בפיו, יצאה משם חולדה בכיכר בפיה, איז די זעלבע זאך **צריך לבדוק,** ווייל ס'איז נישט די זעלבע וואס איז אריין און איז ארויס.

יצא עכבר בכיכר בפיו, איז דעמאלטס **אינו צריך לבדוק,** ווייל מ'זאגט אז דאס איז די כיכר וואס ער האט א גאנצע צייט געהאט, נישט אז איינמאל מ'זעט אן עכבר מיט א כיכר דארף מען מורא האבן אז ס'איז געווען דא מער ווי איין כיכר.

נחש שנכנס לחור ופת בפיו? מיר ווייסן זיכער אז ס'איז געגאנגען א נחש מיט א שטיקל ברויט. איז דעמאלטס איז די הלכה אזוי ווי א חור שצריך בדיקה, אבער אזוי ווי ס'איז צריך בדיקה ווייל מ'האט געזען אז דער נחש גייט דא אריין, איז דער מענטש אליין טאר זיכער נישט טשעקן ווייל ס'איז א חשש סכנה. אבער האט א מענטש געטראכט, אפשר דארף מען אבער טון אזויפיל השתדלות אז ער גייט רופן א פראפעשאנעל און עס ארויסנעמען? **אין חייב לו חובה להוציאו.** דאס איז מסתמא א דין אין עמוד א' אז מ'דארף נישט אזוי ווייט מאכן, איינמאל ס'איז א חשש סכנה האט מען גע'פטר'ט אינגאנצן, מ'דארף נישט אויף דעם.

סכנה פטר'ט אינגאנצן

אויך למשל ביי דער גוי, מ'זאגט נישט למשל אז ער דארף יעצט גיין קויפן מתנות פון דער גוי און אראפברענגען א לויער זאל אים מסביר זיין, ווייל איינמאל ס'איז א סכנה, די זעלבע זאך דא, איינמאל ס'איז א סכנה האבן די חכמים גע'פטר'ט.

שטימט מיט דער יסוד אז בדיקה איז עיקרו על הספק

Speaker 2:

לכאורה דאס שטימט מיט וואס דו האסט געזאגט אז די גאנצע דין בדיקה איז אויף ספק, וואלסטו אפשר געזאגט אז אויף דעם זאגט ער אין לדבר סוף.

Speaker 1:

ס'שטימט דא זייער גוט אין לדבר סוף מיט די זאך וואס דו האסט געזאגט אז די גאנצע דין בדיקה איז אויף ספק. דו זעסט, געוועהנליך זאגן חכמים ספק דארף מען נישט חושש זיין. דא עפעס זענען זיי מחמיר אויף ספק, איז ביז ווי ווייט גייט מען? זאגט ער אז נאר ווען ס'מאכט סענס, און אויך דא האט ער געטראכט אז ס'איז א סכנה. אויך, מסתמא האט דער נחש נאך נישט געגעסן דעם ברויט, ווייל דערפאר האט ער עס גענומען.

כזית חמץ שבשמי קורה — חמץ אויבן ביים דאך

Speaker 1:

לכאורה, דאס שטימט אז דו האסט געזאגט אז א גאנצע דין בדיקה איז אויף ספק. וואלסטו אפשר געזאגט אז אויף דעם איז געקומען די אנדערע זייט, די איינע דבר סוף. ס'שטימט דא זייער געדער אין לבוש סופר מיט די זאך וואס ער האט געזאגט אז די גאנצע דין בדיקה איז אויף ספק. געוועהנליך זאגן חכמים ספק דארף מען נישט חושש זיין. דא עפעס זענען זיי מחמיר אויף ספק, איז ביז ווי ווייט גייט מען? זאגט ער אז נאר ווען ס'מאכט סענס, און אויך האט ער נישט געגעסן דעם ברויט, פארדעם האט ער עס גענומען.

איך מיין, ס'איז דאך דא א ספק אויך אז ס'איז מער נישט דא די ברויט, ווייל ס'האט עס געגעסן. אה, איך ווייס נישט די ווארט איז נישט ספק? און ס'איז נישט די ווארט איז ספק? ביידע, ס'איז זיכער קאנעקטעד מיט דעם.

דיגרעסיע: די קאסטן פון בדיקה

ער ברענגט אויך אז די חברה וואטער חברים, איך ווייס נישט, דער חובר חבר איז זייער עקספענסיוו, מ'קען נישט מיט צו וויזן א מענטש. מ'זעט דאך א גאנצע צייט. איך ווייס נישט, די היינטיגע ליטוויקער פארשטייען נישט אזוי גוט, אבער ס'איז דא א שיעור וויפיל מ'דארף ספענדן אין וועלט. יעדע זאך, עזאקטלי. די חכמים וועלן זאגן, קום אהער, אלע בדיקות קאסטן געלט, רייט? איך מיין, מ'האט געלערנט, אונז גייען לערנען שפעטער וועגן דעם, וועגן געלט. אבער ס'קאסט צייט. עפעס א טורקע, עפעס האבן די חכמים מחיב געווען. אבער הונדערט דאלער? וואס מיינט ס'איז טייער די חבר'ס? עפער פרעשעגעל סערוויס, ס'קאסט דריי הונדערט דאלער.

און סתם איז דא אין דעם כללים פון וויפיל א מענטש דארף ספענדן פאר א דאורייתא, פאר דרבנן. דאס איז נישט קיין כללים, דאס איז דער רבנן אליינס. וואס דאס מיינט כללים? דרבנן זאגן, קום אהער, אזוי טייער? עד כדי כך, דא איז דאך אויך, ס'איז ביידע, ס'איז... און מ'איז דאך פאראויסט אזא זאך. די גאנצע זאך איז דא דא איינס. און ס'איז נישט אז דער מענטש גייט נישט פסח גיין און עס עסן ווייל ס'דרייט זיך נישט לענגער.

דיגרעסיע: די פלעקסיביליטעט פון הלכה

בקיצור, איך זאג נאר אז ס'איז זייער פראקטיש די הלכה. איך פארשטיי קיינמאל נישט, איך האב שוין געזאגט געגוג מאל, איך פארשטיי קיינמאל נישט דער מענטש די הלכה, מ'טאר נישט קיין קעגן די הלכה. איך לערן א הלכה. די הלכה איז די מאוסט פלעקסיבל סיסטעם וואס איז עוור אינווענטעד. יעדע זאך איז דא א היתר. ס'איז דא א היתר, ס'איז דאך אלעמאל דא א וועג ארויס, ס'איז דאך אלעמאל דא א היתר. ס'איז זייער נישט אידיאלאגיש, ס'איז זייער נישט... די הייליגע... ס'מאכט זיך אלע זאכן קעיס אויב ס'איז ממש... ס'איז נישט קאפ און וואלד. ס'איז דא אמאל וואס מ'ווערט סטארק, ס'איז דא אמאל וואס איז א זאך וואס די הלכה זאל איך טון, אבער רוב הלכות זענען נישט. רוב הלכות, די לימוד הלכות איז על פי רוב צו טרעפן. יא, אויף אזעלכע אופנים דארף מען טאקע נישט.

נו, קענסטו סטאפן א מינוט?

Speaker 2:

כזית חמץ שבשמי קורה.

Speaker 1:

זייער גוט. יא.

הלכה יד: כזית חמץ שבשמי קורה

Speaker 1:

סאו דאס איז נאך אזוי פון די הלכות פון ווי ווייט דארף מען בודק זיין. אזוי ווי מ'האט געלערנט אזוי ווי אין די לאך דארף מען גיין ביז אל מקום שידו מגעת. די ענליכע הלכה איז אזוי, **כזית חמץ בשמי קורה**, א כזית חמץ וואס איז אויבן ביי די דאך, ביי די פאל אויבן, **איז מחייב הנותן להביא סולם להורידו**, איז מען מחייב דעם מענטש אז ער דארף ברענגען א לייטער עס אראפנעמען. פארוואס? **שפעמים יפול משמי קורה**, ס'קען אראפפאלן.

ס'איז אינטערעסאנט גראדע די הלכה. דא זעט גראדע יא אביסל אויס ווי די ענין איז אז ער גייט עס עסן. ווייל אויב האט עס נישט צו טון מיט עסן, וואס גייט מיר אן צו ס'גייט אראפקומען צו נישט?

הסברות אין "שפעמים יפול"

אפשר איז די ווארט אז יעצט איז במקום וואו מ'האט נישט מחייב געווען בדיקה, אבער ס'קען ווערן א מקום וואו ס'איז מחויב בדיקה. אפשר דאס איז די ווארט. נישט אלס עסן, נאר ווען ס'איז עפעס וואס איז אזוי ווי טיף טיף אין א לאך וואס גייט קיינמאל נישט ארויסקומען פון דארטן, האבן מיר בכלל נישט מחייב געווען בדיקה. קודם כל איז דא א נושא פון שווערקייט. אבער דו זעסט דא אז אלס די שווערקייט האט מען נישט געטוישט. ער דארף יא ברענגען א סולם עס אראפנעמען, און די סיבה איז שמא יפול.

שמא יפול איז דאס פשט אז ווייל ס'קען זייער גרינג ווערן אין א פלאץ וואו מ'איז חייב בדיקה. איך מיין, אויב זאגט מען נישט אז די ווארט איז וועגן עסן, וואלט דאס איינס די איינסטע זאך וואס איך קען טראכטן. יעצט איז טאקע א מקום וואס איז אפשר פטור פון בדיקה, אזוי ווי עפעס וואס איז זייער טיף אין א חור. אבער ס'קען אראפקומען און ווערן א מקום שחייב בדיקה, וועגן דעם דארף מען נעמען א לייטער.

החור איז חייב בדיקה, אבער א מקום שידו מגעת. איך זאג אז די קורה וואלט ווען געקענט הייסן א מקום שאין ידו מגעת. ידו מגעת מיינט דאך אן ספעציעל עקוויפמענט, אן א לייטער, אן עפעס א ספעציעל כלים. אבער עפעס וואס איז אין א חור גייט נישט ארויפקומען. דאס קען אראפקומען, און ווען ס'וועט אראפקומען גייט דאך עס ווערן א מקום וואו ס'איז מחויב בדיקה. אין יום טוב קען מען נישט בודק זיין.

Speaker 2:

יא, מיין געמישן זאגט עפעס אזוי. וועגן וואס?

Speaker 1:

ניין, ער רעדט וועגן אן אנדערע פלאן ווען דער ראב"ד. איך האב נישט פארשטאנען. וואס האט ער געזאגט אז דאס?

לאמיר לערנען די נעקסטע הלכה, אפשר צו זאגן.

הלכה טו: חמץ בבור

Speaker 1:

הוי חמץ בבור, דעמאלטס איז איינמאל חייב נותן להעלותו, ווייל ס'גייט נישט ארויפקומען. זאכן פאלן אראפ, ס'איז דא גראוויטי. געוועגליך זאכן פאלן אראפ און נישט ארויף. ס'איז א מנהג העולם. זיי פאלגן אלע איינשטיין'ס טעאריע עפעס. **אין מחייבין אותו להעלותו, אלא מבטלו בלבו ודיו.**

דיון: פארוואס העלפט ביטול ביי בור?

אויף דעם העלפט ביטול. סאו אויף דעם וויל איך דא טראכטן, אדער אויב די ווארט איז אלץ שמא יבוא לאכלו, שטימט עס זייער פשוט, ווייל ס'וועט אראפפאלן, קען ער עס, איז דא די חשש אז ער וועט עס עסן.

אבער אויב איז די חשש אן די שמא יבוא לאכלו, אז די חכמים האבן מתקן געווען בדיקה סתם אזוי אלס א גרעסערע מדרגה פון תשביתו, קען מען אויך הערן אז דעמאלטס ווען ס'איז דא גרויסע טשענסעס אז ס'וועט אראפפאלן, און אין יום טוב, די גאנצע חיוב בדיקה איז ערב יום טוב, דארף מען שוין יעצט חושש זיין, ווייל ס'קען אראפפאלן וועט עס ווערן א מקום וואס איז מתחייב בדיקה. און מ'קען טראכטן אזוי.

Speaker 2:

איך פארשטיי, אבער לכל הדיעות, אפילו דער רמב"ם זאגט אז ס'האט צו טון מיט תשביתו, די פוינט פון תשביתו איז אוודאי כדי שלא יאכלו. ס'הייסט, די טעם פון די בל יראה. בל יראה איז אויך חשוב'ער ווי עסן.

Speaker 1:

בל יראה, ניין, שטייט מען, בל יראה איז אויך כדי מ'זאל נישט עסן.

Speaker 2:

אויך ווען נישט עסן?

Speaker 1:

יא. וואס האט ער געמיינט? ס'איז מענדליגן מענדזשיק? אן עקסטערע זאך?

Speaker 2:

ניין, ס'איז נישט קיין עקסטערע זאך. ס'איז אוודאי כדי מ'זאל נישט עסן. איך מיין אז ס'איז פשוט אזוי.

Speaker 1:

נאטשו אקעי, לאמיר לערנען.

הלכה טו: כפת שאור וביטול חמץ

כפת שאור שייחדה לישיבה

Speaker 1:

יעצט גייען מיר לערנען וויאזוי מען קען יא מבטל זיין, אדער שאור, לאמיר נישט קיין מיט דעם. וויאזוי ס'ווערט בטל, וויאזוי מען קוקט אן די חמץ איז בטל.

איז אזוי, **כפת שאור**, א מענטש האט געהאט למשל א גרויסע פייל פון טייג. נישט א פייל, כפת שאור איז די שיסל וואו מען האלט די שאור. אה, און די שאור איז געווארן פארהארטעוועט. און ס'איז געבליבן אינעווייניג די שאור, און יעצט נוצט ער די גאנצע זאך ווי א בענקל.

Speaker 2:

ער זאגט אז ס'מיינט די שאור אליינס, ס'איז הארט געווארן.

Speaker 1:

ס'איז הארט געווארן, און ער נוצט די גאנצע זאך ווי א בענקל. יעצט האט ער א הייווי בענקל, די קופ אליינס ווען ער וואלט זיך געזעצט דערויף וואלט זיך צעבראכן, אבער יעצט איז עס אנגעפילט מיט הארטע טייג.

איך פארשטייט וואס מיינט קופ? קופ מיינט די בצק אליינס, אדער עפעס א זאך וואס... נישט א רייבער, איך האב זיך טועה געווען, די רייבער איז די נעקסטע הדחה. ער זאגט יא קופות שאור זעט אויס... די גאונים טייטשן א רייבער, אדער ווען די טייג אליין איז געווארן אזוי ווי א בענקל. פארהארטעוועטע טייג וואס ווערט אנגעהויבן נוצן ווי א בענקל. **שיחלו לישיבה** וואס ווערט מאכד געווען אז פון יעצט גייט מען זיצן דערויף.

איז די שאלה איז צו אונז קוקן עס אן ווי ס'איז חמץ, אדער אונז קוקן אן? ניין, דער חמץ איז מער נישט דא, יעצט איז עס א בענקל. ס'וועגדט זיך.

איז אזוי, **אם תוך פני מיט היט**, אויב האט ער עס אנגעשמירט מיט היט, **הרי זה בטלה** איז בטל געווארן דערפון, איז דער חמץ בויז חמץ. דאס

הייסט, אונז קוקן עס נישט אן ווי ס'איז אור, אונז קוקן עס אן ווי א בענקל, **ומותר לקיימה**. יא. דאס דארפסטו אפילו נישט מבטל זיין. ס'איז נישט אזא חמץ וואס איז נישט... קוק נישט נאר ווי ס'איז מער נישט, ס'איז געוועזענע חמץ. ס'איז געוועזענע חמץ.

הסבר: פארוואס איז עס בטל?

דאס איז לכאורה, דא קומט זייער ארײַן דער רב וואס האט זיך געלערנט אין פרק א'. דאס הייסט, בעצם אלע שעורות, אפשר האבן ראוי לאכילה, די תירוץ איז נישט ווייל ס'איז נישט ראוי לאכילה. ס'איז נישט גענוג אז ס'איז נישט ראוי לאכילה, ווייל שעור איז מען עובר אפילו ס'איז נישט ראוי לאכילה. אבער ווען מ'האט עס אינגאנצן דאך געוווען מיט דעם, האסטו געמאכט פארניטשער, ס'איז מער נישט קיין טייקסעס פערניטשער יעצט. דאס איז איין וועג.

מ'קען אויך טראכטן ווייטער מיט די זאך פון עסן, איז אויך אזוי, אומתוך פני עבודות איז נישטא קיין שום וועג אז מ'זאל עס נישט פארן. אבער ס'איז נישט נאר וואס ס'איז נישט קיין שום וועג, ס'איז געווארן אויס, ווייל פאר עולם לכתחילה איז נישט קיין זאך וואס מ'עסט, ס'איז נאר א זאך וואס מ'זאל מאכן מיט אנדערע זאכן מיט דעם. אבער יעצט אז ס'איז געווארן א בענקל, איז דאך נישט נאר קיין.

בצק שבסדקי העריבה — טייג אין שפאלטן פון א קארע

Speaker 1:

בצק שבצדקי הערבה, א מענטש האט א קארע, און קארעס מאכן זיך לעכער דערין, און מ'נוצט עס פאר די ערבה, די קארע, די שיסל נוצט מען פאר טייל. און דארטן וואו ס'איז דא לעכער, ווערט אנגעפילט מיט טייג. טייג איז דאך קלעבעדיג.

איז אזוי, **אם יש כזית במקום אחד**, אויב ס'איז דא אזא גרויסע שפאלט אין די קארה אז ס'איז דא א גאנצע כזית טייג אויף איין פלאץ, **חייב לבער** דארף מען דארטן אויסקראצן און טון אלעס. צו פטור ווערן פון די חמץ. אוועסט ארויסנעמען מיר, ארויסנעמען מיר. ס'איז דא א גאנצע כזית, מקום איך.

ואם לאו, אויב ס'איז נישט דא קיין כזית, איז אזוי. עס ווענדט זיך: **אם היה אסור לחזק בו שברי הערבה**, אויב קוקט מען אן די באציג דארטן ווי דאס איז די נייע טאפ, כאילו דאס איז במקום די טאפ, אוי לסתום, דאס איז במקום צוזאמצוהאלטן שטיקלעך, **אדער לסתום לנקב**, אדער צו פארשטאפן א לאך, **איז בתי במעיטו**, ווערט עס בטל צו די טאפ.

הסבר: וואס מיינט "בטל במיעוטו"?

אבער ווייל ס'איז מיעוט, ס'שטייט דא עפעס אזוי, איך בין נישט אזוי קלאר, בטל במעיטו איז ווייל ס'איז ווייניגער ווי א כזית. קען מען זאגן אזוי, ווייל ס'איז ווייניגער ווי א כזית, און ס'איז נישט קיין עתיד דאורייתא, ממילא נעמט מען אן אז פון יעצט קוקט מען עס אויך אן ווי ס'איז א חלק פון די טאפ.

אבער אויב איז עס נישט דאס האלט צוזאם די טאפ, די טאפ וואלט נישט צופאלן אפילו אן די טייג, דעמאלטס זאגט מען נישט אז די טייג איז געווארן אויס, ס'איז געווארן יעצט א שטיקל טעלער. נאר ס'איז דא א טעלער, און ס'איז דא טייג, און ס'איז קלעבעדיג דערויף. איז ווייטער דא די חיוב לבער'ס, צו ארויסקראצן און מבער זיין.

איך ברענג דא פון די שולחן ערוך הרב, ס'מאכט סענס אז די פריערדיגע הלכה פון תוך פניה באטיט וועט דא אויך העלפן. אויב שמירט אלעס ארום באטיט, אויב ער שמירט אלעס ארום באטיט און ווייטער. אויב האט מען געטון עפעס וואס ער האט עס געגלעזט, איך ווייס נישט וואס מ'האט עס ממש בטל. יעדע זאך, אויב מ'נעמט א... איך האב מסכים. אבער איך מיין, דאס איז די ווארט. בטל במיעוטם מיינט נישט אז ס'ווערט בטל. חצי שורה איז דאך אויך מחויב. חיוב בבטל און אלעס. נאר ווייל ס'איז ווייניגער, איז דאך ווייניגער הארב, זאגט מען, אה, ס'עקזיסט נישט, ס'איז א חלק פון די הרע.

שני חצאי זיתים בשני מקומות

Speaker 1:

און ווייטער, **הוי שני חוצאות זיתים בשני מקומים**. וואס טוט זיך אויף די זעלבע ערבה? אויף די שיסל איז דא צוויי האלבע זיתים אויף צוויי אנדערע פלעצער. דא איז דא א לאך און אריינגעשטיקט א שטיקל טייג אין דא.

איז אזוי, אויב **ס'איז דא חוט שבבצק בעינים**, די צוויי פלעצער זענען מחובר מיט אן אנדערע שטיקל בוטצייג, ס'איז דא עפעס א ברידזש צווישן זיי, א קליינע שטיקל בוטצייג, איז דעמאלטס איז אזוי **רואה**, מ'טשעקט. **כל שאילו ינטל החוט, ינטל עמו**. אויב דער חוט איז אזוי שטארק קאנעקטעד צו די ביידע שטיקלעך טייג, אז אויב נעמט מען אראפ דעם חוט, שלעפט זיך עס מיט, שלעפט זיך מיט די צוויי חצאי זיתים, קוקט מען יעצט שוין ווי ס'איז איין גאנצע כזית, נאר ס'איז דא עפעס וואס איז מאחר די צוויי קליינע שטיקלעך. **חייב לבי**.

המשך: חצאי זיתים מחוברים בחוט בצק

Speaker 1:

ואם לאו, טייטש, טאמער ס'קאנעקט זיך נישט די צוויי חצאי זיתים, בעצם לכאורה אפילו ס'איז אביסל קלענער ווי צוויי חצאי זיתים, ווייל מ'קען סתם רעכענען די חוט של בצק אליין איז דאך עפעס א שטיקל, איז דאך אביסל. ואם לאו, אויב דער חוט איז נישט גענוג שטארק אדער נישט גענוג גרויס, און יעדע חצי איז א זאך פאר זיך, **אינו חייב לבער**, ווייל אזוי ווי אונז האבן פריער געלערנט, ווען ס'איז עריבה, דעמאלטס ווערט עס בטל צו די עריבה.

זאגט ער, אין מדברים אמירים דתורה אז א קליינע שטיקל ווערט בטל, איז ווען ס'ליגט אין א טאפ, זאגט מען אז ס'ווערט קאנעקטעד צו די טאפ. אבל בבית, אויב סתם א מענטש האט ברעקלעך ליגן אויף די פלאר אין די הויז, אה, סתם אין א וואנט, אבער **אם ינטל החוט וניטל עמו, איז חייב לבער**, אפילו אינו שם פה אלא מקבץ אותם.

ביאור: דער חילוק צווישן עריבה און בית

Speaker 2:

איך מיין וואס ער מיינט דא צו זאגן איז אזוי ווי אונז האבן פריער געלערנט אז ברעקלעך דארף מען זיך נישט זארגן. אויב א מענטש האט למשל אסאך קליינע ברעקלעך, איז אויב די אלע קליינע ברעקלעך זענען עפעס מחבר... ס'שטייט נישט ברעקלעך, ס'שטייט בצק. אזא סארט זאך וואס ס'מאכט זיך אז א מענטש זוכט א כזית צו מאכן זיין טייג, און ער האט נישט, נעמט ער א שטיקל דא, א שטיקל דארט, איז ממילא ווערט, מיט דעם מאכט ער זיין חלה פאר שבת. אזא סארט זאך איז ער חייב לבער, ווייל ס'מאכט זיך אז ער גייט עס נעמען.

Speaker 1:

איך פארשטיי וואס איז די הוה אמינא? בדיקת חמץ מיינט די שטיקלעך טייג?

Speaker 2:

ניין, בדיקת חמץ מיינט כזיתים.

Speaker 1:

נאר כזיתים?

Speaker 2:

יא, נאר אויף אזא אופן וואס א כזית וואס מ'קען צוזאמלייגן, דעמאלטס איז, ווייל בדיקת חמץ איז אויף א זאך וואס מ'איז עובר עליו בפסח, וואס איז א כזית ווי מיר האבן געלערנט.

Speaker 1:

איך זאג דיר, ס'שטימט אזוי ווי דו האסט פריער גזאגט אויף די פירורים, דא זעט מען עס אויך, אז מ'רעדט נאר פון ווען ס'הייבט זיך אן ווערן עפעס א שטיקל שיעור. ער זאגט נישט קיין שיעור, ער זאגט דאך חצי זית. חצי זית מיינט עני שיעור, אבער די פוינט איז אז ס'איז אזא אופן וואס מ'קען עס צוזאמנעמען. איך מיין אז מסתמא רעדט זיך עס פון אזא שאור, וואס ס'איז

נישט קיין זאך וואס מ'גייט עסן גיין. איך מיין נישט אז מענטשן עסן שטיקלעך בצק און קליפות. קען זיין ס'איז אלץ שאור, און ס'פעלט אויס, ממילא איז עס... אבער ואם לאו, אויב איז נישט דא גארנישט וואס איז מאחד די חצאי זיתים, ניין, אנטשולדיג, איך האב אפגעפארן.

חצי זית בבית וחצי זית בעלייה

Speaker 1:

אקעי, וואס טוט זיך ווען ס'איז דא אין זיין הויז, אין איין הויז, אבער ס'ליגט נישט אויף איין פלאץ? **חצי זית בבית וחצי זית בעלייה**, אדער **חצי זית בבית וחצי זית באכסדרה**, און אין אכסדרה האבן מיר אונז... יא, אקעי, אכסדרה. אדער **חצי זית בבית וחצי זית בבית שלפניו**, אין אן אנדערע צימער, אן אנדערע הויז. **הואיל ואלו החצי זיתים דבוקים בכתלים או בקרקעות**, ס'ליגט נישט אין א פלאץ וואו ס'איז גרינג אוועקצונעמען, **אינו חייב לבער**. ס'איז ממש בטל, **אלא מבטלו בלבו ודיו**, ווייל ער גייט עס נישט צוזאמנעמען.

און אגעין, דאס וואס מ'דארף צוזאמנעמען, סאו אן אנדערע פערטער, אויב איינער וועט זאגן אז דא זעט מען אז ס'איז דא אופנים וואס מ'דארף יא מבער זיין א חצי זית, דער תירוץ איז אמת, אבער דער אופן איז ווען ס'איז אזא זאך וואס ס'מאכט זיך אז ער נעמט עס צוזאם. קען זיין א מענטש גייט אין א מצה בעקעריי, און למשל האלט אינמיטן באקן די מצה, און ס'פאלט אפ א שטיקל, קענסטו נישט זאגן אז דאס איז א חצי זית, ווייל ס'מאכט זיך אז מ'הייבט עס אויף און לייגט עס צוריק אריין. אבער אויב ס'איז ארויסגעפאלן פון פענסטער, ס'איז ערגעץ אנדערש, איז דאס נישט נוגע. דאס איז זייער א פראקטישע...

Speaker 2:

אזוי ווי דו זאגסט, זעט מען לכאורה אז דער ביעור, דער בדיקה, האט צוטון מיט וואס ער גייט טון דערמיט. ער גייט עס עסן לכאורה. ס'איז ווייטער קאנעקטעד מיט וואס מ'זעט אז ס'איז אזא סארט זאך וואס ער קען זיך מאכן, ער גייט מאכן פון אים א כזית, און ער גייט לכאורה באקן די כזית. ס'איז נישט סתם א כזית, ס'גייט ליגן דארט, ער גייט עס צוזאמנעמען ווייל ער וויל עס עסן.

הלכה יז: המשכיר בית סתם בי"ד — חזקת בדוק

Speaker 1:

אקעי, עד כאן איז די פרטים פון וואס מ'דארף בודק זיין. יעצט גייען מיר לערנען אפאר הלכות פון וועלכע מענטש אדער וועלכע הויז מ'דארף בודק זיין, נישט דאס הייסט די קעיס פון איינער דינגט אדער ער פארט אוועק, נישט וואס מ'האט געזען ביז יעצט די מקומות שבבית אדער חלקי הבית וואס מ'דארף בודק זיין.

זאגט די הלכה אזוי: **המשכיר בית סתם בי"ד**, אויב איינער פארדינגט א הויז ערב פסח, י"ד שיין, י"ד, און ער זאגט נישט צו ס'איז בדוק אדער נישט, לכאורה דארף מען דא צולייגן אז מ'רעדט פון אן ערליכער איד, אבויסלי. לויט די תורה רעדט מען שוין פון קיין רשעים, וואס איז דא בשבטים און יזקינים. **הרי זה בחזקת בדוק**, קען מען אונז אננעמען אז היות אז ס'איז שוין דא א חובת בדיקה פון א נאכט פארדעם, נעמען אונז אן אז ער איז אן ערליכער איד, און ער האט שוין געטון די הלכה, ער האט בודק געווען, **ואין צריך לשאול**, ער דארף נישט פרעגן. ס'איז די הלכה, אבער מ'דארף נישט. זאל מען די נערוועזקייט מברר זיין. מען דארף נישט מברר זיין. מען קען אננעמען די חזקה און זיין רואיג.

אויב מען ווייסט אז ער איז נישט בודק געווען, אדער ער זאגט אז נישט, אויב ער ווייסט אז ער איז נישט געווען אדער וואטעווער. אבער קעגן די חזקה איז אבער דא אן עד אחד וואס איז נישט פשוט. **ואמרה אשה או קטן, "אנו בדקנוהו"**, מיר האבן בודק געווען, **הרי אלו נאמנים**, זענען זיי יא נאמן. פארוואס? ווייל לכאורה, אויף א דאורייתא וואלטן זיי נישט געווען נאמן. אבער היות אז ס'איז א דרבנן, איז **הכל נאמנים על ביעור חמץ**.

ווייטער זאגט דער רמ"א, **"והכל כשירים לבדיקה"**. דאס איז א נייע הלכה. ס'הייסט ביידע, סיי זי קען זאגן אז זי איז אליין בודק געווען, דארפסטו וויסן סיי אז זי איז נאמן, סיי אז לאמיר שוין זאגן אז זי איז נאמן, אז איר בדיקה האט געארבעט. יא, אבער די הלכה "הכל כשירים לבדיקה" איז אביסל א גרעסערע הלכה. דא שטייט עס אין דעם פאל, אבער עס איז דא א גרעסערע הלכה. דאס וואס מיר האבן געלערנט אז מ'דארף בודק חמץ זיין איז נישט קיין די טאטע דארף, נאר יעדער איינער איז כשר לבדיקה, **אפילו נשים ועבדים וקטנים, והוא שיהא קטן שיש בו דעת לבדוק**. קטן טשעקט מען אייביג פאר די ספעציפישע מצוה. די ספעציפישע מצוה פון ביעור חמץ איז די שיעור ווען ער איז א קטן וואס ווייסט שוין וויאזוי צו בודק חמץ זיין. דאס איז מער א פראקטישע זאך. אויב ער איז א קטן, מען זאגט אים "גיי זוך ברויט", ער ווייסט וואס איז ברויט, ער ווייסט וואס ער דארף בודק זיין.

Speaker 2:

יא, ער זאגט אז דעמאלטס איז מער אזוויי די חיוב חינוך. דא זאגט ער נישט אז א קטן איז נישט מחויב בודק זיין. דא רעדט מען נישט פון חיוב, דא רעדט מען פון כשרות.

Speaker 1:

ניין, דאס איז אמת'ער... חיוב איז דאך זיכער אז נשים ועבדים, אויב האבן זיי חמץ, האבן זיי די מצוה, אזוויי יעדע זאך, מיט די חינוך אדער מיט די... זייער גוט.

הלכה יח: המשכיר בית לחבירו — מי חייב לבדוק?

Speaker 1:

ווייטער, **"המשכיר בית לחבירו"**. סאו ביז יעצט האבן מיר געלערנט פון איינער איז משכיר געווען א בית נאכדעם וואס ס'איז שוין געווען די זמן בדיקה, ס'איז געווען אין פסח אדער י"ד. זייער גוט. אבער יעצט קען מען לערנען ווען... אויף וועם איז דער חיוב צו בודק זיין, צו אויף דעם שוכר צו אויף דעם משכיר?

זאגט די הלכה אזוי: **"אם עד שלא מסר המפתח חל ארבעה עשר"**, פאר מ'האט איבערגעגעבן דעם שליסל, אויב מ'האט איבערגעגעבן דעם שליסל נאך פאר ארבעה עשר, פאר ליל י"ד מיינט ער, רייט?

Speaker 2:

יא, פאר ווען ס'הייבט זיך אן די חיוב בדיקה.

Speaker 1:

איז **"על המשכיר לבדוק"**, ווייל ער האט נאכנישט געגעבן די שליסל, ס'איז געווארן די חיוב בדיקה חל געווען אויף אים ווען ס'איז נאך זיין הויז. פארקערט.

Speaker 2:

יא, יא, ס'איז אן ענין געזאקטלי סייער.

Speaker 1:

אבער **"ואם משמסר המפתח"**, אויב ער האט שוין איבערגעגעבן די שליסל פארדעם, איז ווען ס'געשעט ארבעה עשר, ווען ס'ווערט ביינאכט פון ארבעה עשר, איז עס שוין די שוכר'ס, דעמאלטס גייט ארויף די חיוב אויף די שוכר לבדוק.

כאילו די ווארט דא איז אז מ'וואלט געקענט אפשר טראכטן אז דער חיוב בדיקה איז דאך א דין און א תנאי אין די מצוה וואס געשעט ערשט פסח. ס'איז נאר דער חיוב הייבט זיך אן פארדעם. ממילא אפשר זאל זיך עס נאר ווענדן אין ווער האט עס פסח? זאגט מען ניין, ווען דער חיוב געשעט, ווען ס'קומט די לילה הבאה. קען אויך זיין אז דאס איז מער אזוי ווי א חושן

משפט'דיגע דין, אז די הנחה איז אז ווער דארף טון דעם... לאמיר זען, די נעקסטע שטיקל לאמיר זען.

המשכיר בית בחזקת שהוא בדוק ונמצא שאינו בדוק

Speaker 1:

המשכיר בית, אינטערעסאנטע הלכה. **המשכיר בית בחזקת שהוא בדוק,** ער פארדינגט א הויז, אזוי ווי מיר האבן געלערנט אז ווען ער פארדינגט עס איז דא א חזקה, אויף ערב יום טוב איז דא א חזקה, אדער אויף אן אנדערע אופן איז דא אזא חזקה. און ער נעמט עס שוין איינער בדוק, למעשה זעט ער אז ס'איז נישט בדוק. איז די הלכה, **על השוכר לבדוק, ואינו מקח טעות.** דאס איז נישט גענוג צו זאגן אז דאס מאכט עס פאר א מקח טעות, אז ווען ער וואלט געוואוסט וואלט ער עס נישט געקויפט. פארוואס? **ואפילו במקום שבודקין בשכר,** אפילו אויב מ'רעדט א פלאץ וואו מ'ספענדט געלט אויף צו דינגען קלינינג און צו בודק זיין. פארוואס? פארוואס הייסט עס נישט קיין מקח טעות? **שהרי מצוה הוא עושה.** ס'איז דאך א מצוה צו בודק חמץ זיין. איז קענסטו נישט זאגן אז ווען איך וואלט געוואוסט וואלט איך, אבייסלי, רגלים לדבר, אז ווען איך וואלט געוואוסט וואלט איך נישט געדינגען? ניין! אפילו ווען דו וואלסט געוואוסט וואלסטו אפשר ווייטער געדינגען, ווייל ס'איז דאך א מצוה. ס'איז נישט סתם א טרחא, ס'איז דאך דא אין דעם מצוה. זייער גוט.

דיסקוסיע: פארוואס איז עס נישט מקח טעות?

Speaker 1:

זייער אינטערעסאנט. ווייל ס'איז א מצוה איז וואס? ממילא קען ער נישט זאגן אז ס'איז זיכער אז ס'איז א מקח טעות. מקח טעות דארף זיין ווען ס'איז אן אוודאי מקח טעות, און ס'איז א זיכערע מקח טעות. ס'איז טאקע א מקח טעות, איך שטיי נישט דיר זאגן. אבער דו ביסט דאך נישט קיין מקח טעות, ווייל למעשה האסטו הנאה אז דו טוסט א מצוה. ס'איז פאני, רייט? דו ביסט מסכים צו מיר אז ס'איז פאני? אפשר ווייס איך נישט דאס ווארט פאני? ס'איז אינטערעסאנט.

Speaker 2:

ניין, ווייל וואס קומט דיר אן אז ס'איז א מצוה? ווייל ס'איז א מצוה, לאמיר זאגן אז ס'איז א מצוה, אבער אז די מצוה קאסט געלט, און דו האסט מיר געמאכט פארלירן געלט. איך האב טאקע זוכה געווען צו טון א מצוה. סטעל דיר פאר אז איינער בא'גנב'עט מיר, אבער ס'איז דאך א מצוה. איך כאפ נישט, דו פארשטייסט, איך פרעג, ס'איז זייער א בעיסערע זאך.

Speaker 1:

אמער דארף דאך זיין במקום ווען ס'איז זייער ברור אז קיין שום נארמאלער מענטש וואלט נישט געדינגען א הויז אין אזא מצב. אויף דעם איז דא, און איך אריין, דו ביסט טאקע נישט אזא אוהב מצות. העפנסטו ביי דו ביסט א שוואכער איד, דארפסטו דאך טאקע מחזק זיין אין מער ארום ליב מצות. אבער קענסטו נישט זאגן אז ביי אלע אידן הייסט דאס א מקח טעות?

Speaker 2:

זייער גוט, דו ביסט גערעכט. ס'איז נישט קיין מקח טעות, אבער ער ברענגט אז ס'איז טאקע א מחלוקת פון די מחבר און די רמ"א, אז ער דארף צאלן די געלט וואס ער האט ארויסגעגעבן פאר די בדיקה. אפשר דארף ער אים טאקע דאס מסביר זיין. א מקח טעות דארף זיין סתם עפעס וואס איז אן "אבוועס", א רגילות הדברים. אז ס'איז דא וואס זאגן טאקע, אז ס'קען נישט זיין אז ער איז פטור פון צאלן. דו ביסט גערעכט, ס'איז נישט קיין מקח טעות. פארוואס? ווייל א איד קען באשטיין בודק צו זיין. דאס איז עפעס די הנחה. אבער די שאלה איז צו ער קען מוציא זיין פון אים די געלט, צו... ברענגט ער אז אויב ס'איז א מחלוקת קען מען שוין נישט מוציא זיין. העלאו, ארעווער, שיין, לאמיר גיין ווייטער.

הלכה יט: המפרש בים והיוצא בשיירה

Speaker 1:

יעצט גייען מיר לערנען צו מ'דארף בודק זיין ווען מ'פארט אוועק. דאס הייסט, ער איז נישט דא ביי זיך, אדער ער איז נישט דא יעצט ביי די זמן בדיקת חמץ.

זאגט די הלכה, **א מפרש בים,** איינער לאזט זיך ארויס, מפרש איז אן אינטערעסאנטע לשון. ס'איז פרישת פון די שיף, מ'שפרייט אויס מפרשות, ניין? ס'מיינט פשוט אז ער איז מפרש, ער גייט אוועק פון זיין שטאט, ער פארט אוועק אין מדינת הים, אדער **ביי יוצא בשירה,** ער לאזט זיך ארויס אויף א לאנגע וועג מיט א שירה. איך מיין אז געווענליך, מפרש די יום מיינט מיט א שיף. יוצא בשערים מיינט ער גייט ארויס מיט א גמל, א מדבר, אזא זאך. מיט א קארבאן.

Speaker 2:

יא, איז אזוי, **תוך שלשים יום,** פסח הייבט זיך אן אז שלשים יום איז שוין דא עפעס א ויראה פון פסח, עפעס א דין פון פסח.

הלכה יט (המשך): המפרש בים והיוצא בשיירה — אם דעתו לחזור קודם הפסח

נו, איז ער דארף ער בודק זיין פארדעם, פאר ער פארט אוועק דארף ער מאכן די בדיקה. **קודם שלשים יום** ווענדט זיך, **אם דעתו לחזור קודם הפסח,** אויב פלאנט ער צוריקצוקומען פאר פסח, דעמאלטס איז די הלכה אז ער קען זיך נישט פארלאזן אז ער וועט צוריקקומען אין צייט, **וצריך לבדוק ואחר כך יצא.** פארוואס? ווייל ס'איז דא א חשש **שמא יחזור ערב פסח,** אפשר גייט ער צוריק אהיימקומען די לעצטע מינוט.

חידוש: די צייטגעמעסע אנווענדונג פון דעם חשש

לכאורה רעדט מען דא אמאליגע צייטן ווען מ'האט ווייניגער געקענט אויסרעכענען די וועגן, **ולא יהיה לו פנאי לבער.** היינט אויך איז שווער אויסרעכענען, ווען ס'איז נישטא... ער רעדט נישט פון אזא טריפ, ער רעדט פון אזא גרויסן טריפ, א **מפרש בים.** היינט איז א מענטש קען מען בערך אויסרעכענען, ער ווייסט ווען ער איז אויף א פליגער, ער ווייסט ווען ער וועט לאנדן, ער ווייסט ווי שפעט ער וועט זיין.

ער האט נאכנישט געטראפן קיין בריסקער וואס פארט אויף שבת אוועק נאך פורים און ער הייבט אן צו בודק זיין. קענסט נישט גענוג בריסקער זיין, האב איך מורא. יא, איך זאג דאס, איך קען זיך פארשטעלן אז א בריסקער איז לאו מדעתיה. אבער אפילו, מפרש בים, מ'רעדט נישט פון דעם. אפילו המפרש בים היינט, איינער פארט אוועק פאר א גרעסערע טריפ, אבער ער ווייסט, ער ווייסט אז ער לאנדט ערב פסח דעמאלטס און דעמאלטס, ווייסט... אקעי, אין הכלל נמי, היינט אפשר דארף מען נאר חושש זיין במקום ווען די חשש איז מוצדק. דאס וואלט איך געזאגט.

הלכה יט (המשך): המפרש בים — אין דעתו לחזור

ממילא **אין דעתו לחזור,** אויב פלאנט ער בכלל נישט צוריקצוקומען פסח, **אין צריך לבדוק.** פארוואס טאקע? פארוואס? ווייל ער איז **קודם שלשים יום,** קודם שלשים איז נישטא קיין חיוב בדיקה.

קשיא: בל יראה

אבער ס'גייט דאך אנקומען פסח, גייט ער עובר זיין א בל יראה אין זיין הויז.

תירוץ: ביטול

אקעי, לכאורה, ביטול, ביטול, וועט ער מבטל זיין. ער קען מבטל זיין, אזוויי מ'וועט גיין נעמען שפעטער. די חובת בדיקה איז נאך נישט געשען אויף אים, און ס'איז ווייט פון אים. די חובת בדיקה איז נאר עפעס וואס איז שייך ווי ס'איז נאנט צו אים. אזוי מיינט ער.

הלכה יט (המשך): העושה ביתו אוצר

וכן, ענליך ווי א אוצר, מאכט ער נאך אויס הויז, ס'ווערט אן אוצר. די אוצר דארף נישט קיין אוצר פון חמץ, ס'ווערט אויס **מקום שמכניסין בו חמץ.** דאס איז די ווארט.

איז **תוך שלשים יום** דארף ער קודם בודק זיין. איז אין די דרייסיג טעג פון פסח דארף ער בודק זיין. איז **אם דעתו לפנותו**, ער גייט אוועקנעמען די אוצר **קודם הפסח, צריך לבדוק**.

ניין, **קודם שלשים יום** אפילו נישט. זאגט ער, קודם שלשים יום, ווען ס'איז דא א חיוב בדיקה, און מ'קען נישט. ס'איז דא א חיוב בדיקה, און ס'איז דא א מקום שמכניסין בו חמץ. ס'איז דא א חיוב בדיקה.

אבער **קודם שלשים יום**, ווען ס'איז דא א חיוב בדיקה, איז דא א זעלבע זאך ווי ווייל צוריקקומען. האט מען מורא, אפשר גייט עס ווערן אנטדעקט. און מ'מיינט די **עתה לפנותי קודם הפסח, אין צריך לבדוק**, ווייל יעצט איז נאך נישט דא די חיוב בדיקה, און ווען ס'גייט זיין פסח גייט עס נישט זיין א חיוב בדיקה כאילו, א געהעריגע חיוב בדיקה. ממילא איז אין צריך לבדוק.

סיום פרק ב'

מ'האט מיט דעם געענדיגט פרק ב' פון הלכות חמץ ומצה. וואס הייסט מ'האט מיט דעם געענדיגט הלכות... אה, ס'איז דא נאך הלכות בדיקת חמץ, ס'איז דא נאך א פרק.